

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE
PROVOZNĚ EKONOMICKÁ FAKULTA

Zavedení jednotné evropské měny euro v České republice
z pohledu malých a středních podniků

Disertační práce

Autor: Ing. Martina Šudřichová
Školitel: doc. Ing. Antonín Valder, CSc.
Katedra obchodu a financí

**Zavedení jednotné evropské měny euro v České republice
z pohledu malých a středních podniků**

**The introduction of the single European currency,
the euro, in the Czech Republic from the perspective of small
and medium-sized enterprises**

Poděkování

Děkuji svému školiteli doc. Ing. Antonínu Valderovi, CSc. za odborné vedení a rady v průběhu doktorandského studia a při řešení disertační práce.

Dále děkuji Ing. Janě Žehrové a Ing. Milanu Ulrichovi za poskytnuté náměty a cenné připomínky ke zpracování disertační práce. Rovněž děkuji všem členům Katedry obchodu a financí PEF ČZU v Praze za poskytnuté rady.

Ráda bych poděkovala všem zaměstnancům a majitelům firem za vstřícnost, poskytnutá data a komentáře, které mi pomohly při zpracování disertační práce.

Děkuji své rodině za podporu a trpělivost.

Souhrn

Disertační práce se zabývá zavedením jednotné evropské měny euro v České republice a jeho vlivem na malé a střední podnikatele. Vymezuje základní pojmy a vybrané charakteristiky podnikání malých a středních firem. Práce se věnuje procesu přijetí eura v České republice, charakterizuje technické přípravy, činnost Národní koordinační skupiny pro zavedení eura v České republice, plnění kritérií nominální a reálné konvergence a popisuje očekávané efekty zavedení eura. Z pohledu malých a středních podniků jsou předloženy přínosy a náklady zavedení eura včetně zkušeností z přijetí jednotné evropské měny na Slovensku.

Cílem disertační práce je na základě průzkumu trhu předložit vybrané konkrétní efekty pro malé a střední podniky, které způsobí přijetí eura v ČR a aplikovat je na činnost některých malých a středních podniků. Výzkum je zaměřen na výhody snížení transakčních nákladů, odstranění kurzových rizik, na jednorázové náklady na zavedení eura z oblasti informačních technologií a na jednorázové náklady související s duálním oceňováním a duálním oběhem. Výsledkem výzkumu je kvantifikace těchto výhod a nákladů a jejich aplikace v konkrétně definovaných modelových situacích.

Klíčová slova

Euro, Evropská měnová unie, jednorázové náklady, kurzová rizika, podnikatel, přijetí eura, transakční náklady.

Summary

The dissertation deals with the single European currency Euro in the Czech Republic and its effect on the small and middle-sized enterprises. It defines the basic terms and selected characteristics of the small and middle-sized enterprises business. The work is dedicated to the Euro acceptance process in the Czech Republic, it defines the technical preparations, the activity of the National Coordination Group for the Introduction of the Euro in Czech Republic, the nominal and real convergence criteria performing and describes the expected Euro introduction effects. From the small and middle-sized enterprises' point of view the benefits and the costs of the Euro introduction are presented including the experiences from the single European currency introduction in Slovakia.

The goal of the dissertation is to base on a market research present the selected specific effects for the small and middle-sized enterprises caused by the Euro introduction in CR and to use them for some small and middle-sized enterprises' activities. The research is focused on benefits transaction costs reducing, exchange rates risks elimination, on one-time Euro introduction costs in the information technology area and on one-time costs of dual price display and of dual circulation. The research result is a quantification of those benefits and costs and its application to a specifically defined model situations.

Keywords

Euro, European Monetary Union, one-time costs, exchange rates risks, enterpriser, introduction of the euro, transaction costs.

Obsah

1	Úvod.....	8
2	Cíl disertační práce	10
3	Metody a metodika zpracování.....	11
4	Literární rešerše	14
4.1	Vymezení pojmů	14
4.1.1	Malé a střední podniky (MSP).....	14
4.1.2	Společný trh (vnitřní trh) EU	16
4.1.3	Evropská měnová unie.....	21
4.1.4	Nominální a reálná konvergence	24
4.2	Vybrané charakteristiky podnikání MSP	28
4.3	Česká cesta do eurozóny	31
4.3.1	Závazek nahradit národní měnu eurem.....	31
4.3.2	Scénář a harmonogram zavedení eura	39
4.3.3	Vývoj nominální konvergence.....	43
4.3.4	Vývoj reálné konvergence	51
4.3.5	Očekávané dopady zavedení eura.....	55
4.4	Dluhová krize a záchranné mechanismy eurozóny	63
5	Proces zavedení eura v sektoru MSP	69
5.1	Příprava podnikatelského sektoru v Národním plánu zavedení eura v ČR.....	69
5.2	Konkrétní přínosy a náklady zavedení eura	74
5.3	Názory na zavedení eura	86
6	Zavedení eura na Slovensku.....	89
6.1	Přípravy na zavedení eura	89
6.2	Odhad přínosů a nákladů zavedení eura pro MSP	91
6.3	Případová studie zavedení eura v zemědělském podniku	93
6.3.1	Popis výchozí situace.....	93
6.3.2	Organizační přípravy	94
6.3.3	Náklady spojené s přechodem na euro	96
6.3.4	Vyhodnocení přijetí eura v podniku	97
6.4	Konkurenceschopnost slovenských podniků po zavedení eura.....	99
6.5	Hodnocení zavedení eura	104
7	Očekávané dopady zavedení eura na MSP	106
7.1	Vliv zavedení eura na transakční náklady	108
7.1.1	Výhoda zavedení eura – snížení transakčních nákladů	108
7.1.2	Modelové situace	112
7.2	Vliv zavedení eura na kurzová rizika	115
7.2.1	Výhoda zavedení eura – eliminace kurzového rizika	115
7.2.2	Modelové situace	121
7.3	Vliv zavedení eura na jednorázové náklady související s IT	125
7.3.1	Projekt SEPA	125
7.3.2	SEPA platby z pohledu bankovních ústavů ČR.....	129

7.3.3	Nevýhoda zavedení eura – jednorázové náklady na ekonomické informační systémy	132
7.3.4	Analýza připravenosti u výrobců ekonomických systémů	136
7.3.5	Modelové situace	139
7.4	Vliv zavedení eura na jednorázové náklady související s duálním oceňováním a duálním oběhem	143
7.4.1	Nevýhoda zavedení eura – jednorázové náklady na duální oceňování a duální oběh	143
7.4.2	Modelové situace	145
8	Výsledky disertační práce	149
9	Závěr.....	153
10	Seznam odborné literatury	155
10.1	Tištěné prameny	155
10.2	Elektronické prameny.....	157
11	Seznamy	174
11.1	Seznam grafů	174
11.2	Seznam obrázků	174
11.3	Seznam použitých zkratk.....	174
11.4	Seznam tabulek.....	176
12	Přílohy	178

1 Úvod

Vstupem do EU se Česká republika zavázala přijmout euro za své zákonné platidlo. Odborná veřejnost diskutuje o zavedení eura a nahlíží na něj z různých pohledů. Nejčastěji se setkáváme s tématem, kdy a zda euro přijmout, či výčtem přínosů a rizik, plynoucích se zavedení eura. Zastánci zavedení poukazují na značnou úsporu transakčních nákladů a odstranění kurzových ztrát v obchodě s eurozónou. Odpůrci argumentují ekonomickou teorií optimálních měnových oblastí a dluhovou krizí Evropské měnové unie.

Termín zavedení eura v ČR byl původně stanoven na 1. ledna 2010, avšak v druhé polovině roku 2007 byl odložen na neurčito. Nereformované veřejné finance a dopady celosvětové hospodářské krize jsou hlavními příčinami neplnění maastrichtských kritérií nominální konvergence. K odložení původně plánovaného termínu vstupu do eurozóny došlo i v dalších zemích střední a východní Evropy.

Dluhová krize některých členských států eurozóny zpomalila přípravy na přijetí jednotné evropské měny. Evropská unie zavádí řadu nápravných opatření. Česká republika se k některým nepřipojila a zůstává v otázce zavedení eura zdrženlivá. Konkrétní datum vstupu do Evropské měnové unie současná vláda stanovovat nechce. Povinnost přijmout euro, poté co země splní maastrichtská konvergenční kritéria, zůstává nezměněna. Je možné předpokládat, že až se členské země eurozóny dohodnou na řešení problémů dluhové krize, dojde ke zdokonalení právních norem a ustálí se nově zavedené mechanismy, začnou velké exportní firmy vyvíjet silný tlak na zavedení eura v České republice. Stanovení termínu přijetí společné evropské měny je plně v kompetenci politické reprezentace. Budoucí vláda České republiky může být v diskuzi nad otázkou, kdy přijmout euro, pozitivně nakloněna názoru podnikatelské veřejnosti a proces zavedení eura bude obnoven. Z tohoto předpokladu vychází výzkum disertační práce. Diskuze nad přijetím společné evropské měny je stále aktuální a je tedy nutné se zabývat i otázkou, jaké dopady bude mít zavedení eura na malé a střední podnikatele.

Malé a střední podnikání je páteří české ekonomiky a je mu přikládána významná sociálně-ekonomická úloha. Sektor malých a středních podniků tvoří přes 99 % celkového počtu podnikatelských subjektů, zaměstnává velký podíl zaměstnanců podnikatelské sféry a přibližně z jedné třetiny se podílí na HDP. Nezastupitelnou roli má sektor malého a středního podnikání v investiční činnosti a zahraničním obchodě.

Podpora malého a středního podnikání je jednou z priorit Evropské komise. Ačkoliv jedno z hesel Evropy hlásá: myslí nejdříve v malém, je sektor malých a středních podniků společně s jejich konkurenceschopností na vnitřním trhu s eurem či bez eura opomíjen. Zatímco velké firmy jsou často majetkově propojeny s podniky v zemích eurozóny, malé a střední podniky žádné zkušenosti se zavedením eura nemají.

Odborná veřejnost a podnikatelský sektor v České republice se problematikou dopadu zavedení eura na malé a střední podniky zabývá jen velmi obecně. Přitom přijetí eura bude náročnou zkouškou organizačních schopností a finanční připravenosti. Je proto nezbytné se touto oblastí zabývat. Zkoumat přínosy a náklady zavedení společné evropské měny, z pohledu malých a středních podniků, je významná a důležitá problematika, která vyžaduje intenzivní pozornost. Velmi zajímavým tématem je kvantifikovat některé přímé efekty zavedení eura v České republice na modelových situacích konkrétních malých a středních podniků a porovnat zjištěné výsledky s teoretickými závěry.

2 Cíl disertační práce

Hlavním cílem předkládané disertační práce je navrhnout řešení teoretického problému vlivu přijetí eura na sektor malých a středních podniků s praktickou využitelností v České republice. Výsledky této práce by mohly posloužit podnikatelům k objasnění problematiky přijetí eura v ČR a mohly by být vodítkem při rozhodování v průběhu přípravy a realizace podnikových projektů na zavedení eura. Zjištěné závěry by mohly pomoci při tvorbě metodiky zavedení eura v malém a středním podniku a při tvorbě informačních materiálů, distribuovaných v rámci komunikační kampaně přijetí společné evropské měny euro v České republice. Výsledky výzkumu budou porovnány s teoretickými závěry.

V kontextu hlavního cíle disertační práce jsou vymezeny následující provázané dílčí cíle:

1. Rozbor současného stavu problematiky, vymezení základních pojmů, charakteristika Evropské měnové unie včetně popsání podmínek pro vstup do eurozóny.
2. Podání celkového obrazu o stavu příprav zavedení společné evropské měny euro v České republice včetně plnění kritérií nominální a reálné konvergence a poskytnout přehled záchranných mechanismů EU v reakci na dluhovou krizi eurozóny.
3. Zmapování výhod a nevýhod přijetí eura v České republice a jejich význam pro sektor malých a středních podniků, včetně využití zkušeností ze Slovenska. Objasnění procesu přijetí eura na Slovensku na konkrétním podniku.
4. Specifikace vybraných přímých efektů zavedení eura v České republice ve vztahu k podnikání malých a středních podniků.
5. Kvantifikace vybraných přínosů a nákladů a posouzení míry jejich vlivu na činnost malých a středních podniků.
6. Aplikace vybraných výhod a nevýhod na modelových situacích v konkrétních podnicích.

3 Metody a metodika zpracování

V kontextu zmíněných cílů práce, které jsou formulovány na základě podrobného studia řešené problematiky, budou k získávání, třídění a vyhodnocení informací využity metody kvalitativního výzkumu.

Citování v disertační práci je řešeno metodou Harvardského systému. Odkaz na citovaný zdroj v textu práce je uveden v kulatých závorkách. Doslovné citace jsou odděleny od ostatního textu uvozovkami a kurzívou. V textu práce jsou použity indexy, které slouží jako poznámky pod čarou. Bibliografické citace jsou uvedeny v seznamu použité literatury v abecedním pořadí.

V rámci literární rešerše je předložena analýza dostupných informací, týkající se zvolené problematiky zavedení společné evropské měny v České republice z pohledu malých a středních podniků. Zpracování literární rešerše vychází především z tištěných a elektronických zdrojů. Mezi tyto prameny patří zejména:

- odborná literatura: monografie, periodika, články a příspěvky ve sbornících,
- normy českého právního řádu,
- normy evropského práva,
- dokumenty vytvořené ústředními orgány státní správy,
- dokumenty vytvořené institucemi Evropské unie.

Kapitola, která popisuje proces zavedení eura v malých a středních podnicích (kap. 5), vychází z Národního plánu zavedení eura v České republice a ze Studie vlivu zavedení eura na ekonomiku ČR. Je zde provedena analýza podkladových materiálů se zaměřením na vlastní analýzu jednotlivých přínosů a nákladů přijetí eura a jejich vliv na podnikání MSP.

Kapitola, která uvádí informace o zavedení eura na Slovensku (kap. 6), popisuje jednak přípravy na přijetí eura a následně hodnotí proces zavedení eura na Slovensku. Součástí této kapitoly je případová studie, jejímž záměrem je objasnit proces přijetí eura u konkrétního slovenského zemědělského podniku a vyhodnotit přínosy a náklady, které

přijetí eura na Slovensku přineslo tomuto podniku. Informace, které byly použity v případové studii, byly získány na základě individuálního rozhovoru. Součástí této kapitoly je hodnocení konkurenceschopnosti slovenského podnikového sektoru před a po zavedení eura a analýza podkladových informací.

V kapitole Očekávané dopady zavedení eura na malé a střední podnikatele (kap. 7) jsou uvedeny výsledky výzkumu vybraných efektů zavedení eura v České republice a jejich vliv na sektor malých a středních podnikatelů. V rámci výzkumu byla provedena analýza sekundárních a primárních dat. Byly použity metody:

- analýza sekundárních dat,
- individuální rozhovor,
- modelová situace.

Metodika disertační práce vyplývá z obsahu zvolené problematiky zkoumání. Tato disertační práce byla vypracována dle následujícího postupu:

1. Stanovení výzkumného problému a oblasti výzkumného šetření - evropská měnová integrace je oblastí, kterou se aktivně zabývám po celou dobu doktorského studia. Na myšlenku věnovat se hlouběji dopadům přijetí eura v České republice na malé a střední podnikatele, mě přivedly diskuze na vědeckých konferencích a rozhovory s podnikateli.
2. Formulace hlavního cíle disertační práce a z něj vyplývajících dílčích cílů vychází z rozhovorů s podnikatelskou veřejností a ze zkušeností získaných na odborných vědeckých konferencích. Výzkumný záměr disertační práce byl stanoven na základě dřívějších poznatků uveřejněných v odborných a recenzovaných publikacích. Dílčí cíle vycházejí z hlavního cíle práce a směřují od obecných poznatků k praktické aplikaci výsledků práce.
3. Výběr výzkumných metod byl zvolen s ohledem na hlavní cíl disertační práce. V rámci literární rešerše byly analyzovány dostupné informace, které podávají ucelený přehled o zvolené problematice. Vypracovaná literární rešerše je charakterizována syntézou získaných informací. V aplikační části

- práce byla vypracována případová studie a modelové situace. K získání primárních dat byla využita metoda individuálního rozhovoru.
4. Studium tištěných a elektronických zdrojů, analýza sekundárních dat byla časově náročná část výzkumu. Informace byly shromažďovány, tříděny, vyhodnocovány a následně konfrontovány.
 5. Vypracováním literární rešerše byla dokončena část disertační práce, která předkládá teoretická východiska řešené problematiky.
 6. Shromáždění primárních a sekundárních dat, které byly použity při praktické aplikaci. V rámci shromažďování dat byla řešena řada dílčích problémů vzhledem k hlavnímu cíli disertační práce. Především se jednalo o neochotu poskytovat informace z řad podnikatelských subjektů. Tyto problémy byly řešeny aktivním vyhledáním malých a středních podniků, které byly ochotné se do výzkumu zapojit.
 7. Analýza zjištěných dat a jejich aplikace na případové studii a na modelové situace je praktickou částí disertační práce. Případová studie zkoumá proces zavedení eura u zemědělského podniku na Slovensku. Případová studie se soustřeďuje na zjištění co nejvíce informací o procesu přijetí eura na Slovensku v konkrétním podniku a předkládá je v ucelené formě. Modelové situace umožňují uvědomit si přínosy a náklady přijetí eura v České republice určitým podnikatelským subjektům. V rámci konstrukce jednotlivých modelových situací bylo použito účelově jednodušší zobrazení skutečnosti. Bylo abstrahováno od vedlejších aspektů, které zásadně neovlivní výsledky zkoumání.
 8. Vyjádření závěrů a doporučení vychází z praktických poznatků získaných při výzkumu disertační práce a uvádí možnosti dalšího zkoumání.

4 Literární rešerše

4.1 Vymezení pojmů

4.1.1 Malé a střední podniky (MSP)

Podnikání je v České republice definováno jako „*soustavná činnost prováděná samostatně podnikatelem vlastním jménem a na vlastní odpovědnost za účelem dosažení zisku.*“ (Česko, 1991, s. 2474) Synek uvádí členění podniků podle velikosti na velké, střední a malé. (Synek et al., 2006) Ačkoliv pojem MSP je používán v odborné literatuře často, přístupy k typologii MSP se v ČR různí.

Komise vydala 6. května 2003 Doporučení č. 2003/361/EC o definici mikropodniků, malých a středních podniků s cílem sjednotit postup při podpoře MSP na vnitřním trhu EU. Definice MSP se následně stala součástí Nařízení Komise č. 364/2004 ze dne 25. února 2004 a Nařízení Komise č. 800/2008 ze dne 6. srpna 2008, které je účinné do konce roku 2013. Protože je nařízení přímo aplikovatelné a nadřazené vnitrostátní právní úpravě členských států, došlo tím k unifikaci definice MSP při procesu podpory z veřejných zdrojů. „*Podnikem se rozumí každý subjekt vykonávající hospodářskou činnost, bez ohledu na jeho právní formu. K těmto subjektům patří zejména osoby samostatně výdělečně činné a rodinné podniky vykonávající řemeslné či jiné činnosti a obchodní společnosti nebo sdružení, která běžně vykonávají hospodářskou činnost.*“ (Komise ES, 2008, s. 38) Mezi kritéria, která určují jednotlivé kategorie podniků, patří: počet zaměstnanců a finanční výsledek podnikatelské činnosti (roční obrat nebo výše aktiv v roční rozvaze). Klasifikaci MSP popisuje Tab. 1. Aby podnikatel s trvalým pobytem nebo sídlem v ČR byl zařazen do kategorie MSP (za účelem veřejné podpory), nesmí finanční výsledky jeho hospodaření přesáhnout korunové ekvivalenty finančních prahů v eurech. (Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR, Operační program Podnikání a inovace, 2010) Při posuzování, zda podnik splňuje definici MSP, je nutné vzít v úvahu kromě počtu zaměstnanců a finančních výsledků hospodaření ještě kritérium nezávislosti, partnerství a propojenosti s jinými podnikatelskými subjekty. (Komise ES, 2008) V ČR je definice MSP upravena

zákonem č. 47/2002 Sb., o podpoře malého a středního podnikání, který odkazuje na unifikovanou definici dle Evropské komise. (Česko, 2002)

Tab. 1: Unifikace definice MSP při podpoře MSP

	Počet zaměstnanců	Roční obrat NEBO Výše aktiv v roční rozvaze
Mikropodnik (drobný podnik)	<10	≤ 2 mil. eur NEBO ≤ 2 miliony eur
malý podnik	<50	≤ 10 milionů eur NEBO ≤ 10 milionů eur
střední podnik	<250	≤ 50 miliony eur NEBO ≤ 43 milionů eur

Zdroj: Komise ES, 2008 In Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR, Operační program Podnikání a inovace, 2010.

Evropský statistický úřad (EUROSTAT) člení MSP podle počtu zaměstnanců:

- mikropodniky: méně než 10 zaměstnanců;
- malé podniky: 10 – 49 zaměstnanců;
- střední podniky: 50 – 249 zaměstnanců;
- MSP: 1 – 249 zaměstnanců. (EUROSTAT, 2009)

Český statistický úřad (ČSÚ) vymezuje MSP jako registrované a aktivní podnikatele. Registrovaný podnik je takový, který je uveden ve veřejném seznamu Registru ekonomických subjektů ČSÚ. Aktivita podniku je zjišťována z daňových příznání a z plateb sociálního pojištění. Hlavním kritériem členění MSP je, stejně jako u EUROSTATu, počet zaměstnanců. ČSÚ člení MSP:

- drobné podniky: do 9 zaměstnaných;
- malé podniky: od 10 do 49 zaměstnaných;
- střední podniky: od 50 do 249 zaměstnaných. (Český statistický úřad, 2007)

Nejdůležitější institucí, která zastupuje zájmy MSP v EU je Evropská asociace malých a středních podniků a živnostníků (UEAPME). UEAPME sdružuje více jak 12 mil. evropských podniků, které zaměstnávají okolo 55 mil. lidí. (European Association of Craft, Small and Medium-sized Enterprises, 2010) V České republice je

jejím reprezentantem Asociace malých a středních podniků a živnostníků ČR (AMSP ČR) a Hospodářská komora ČR (HKČR). AMSP ČR reprezentuje zájmy více jak 254 tisíc podnikatelů. Řádnými členy Asociace mohou být:

- živnostníci: fyzické osoby dle Živnostenského zákona;
- mikrofirmy: právnické i fyzické osoby, které zaměstnávají maximálně 10 zaměstnanců;
- malé firmy: podniky zapsané v obchodním rejstříku, které mají méně než 50 zaměstnanců;
- střední firmy: podniky zapsané v obchodním rejstříku, které mají méně než 250 zaměstnanců;
- společenstva: podnikatelská společenstva, tzv. kolektivní členové. (Asociace malých a středních podniků a živnostníků ČR, 2010)

4.1.2 Společný trh (vnitřní trh) EU

Cíl vytvořit společný trh a jeho poslání je kodifikováno ve Smlouvě o založení EHS. *„Posláním Společenství je vytvořením společného trhu a postupným odstraňováním rozdílů mezi hospodářskými politikami členských států podporovat harmonický rozvoj hospodářských činností ve Společenství, nepřetržitý a vyvážený růst, vyšší stabilitu, rychlejší zvyšování životní úrovně a užší kontakty mezi členskými státy.“* (Mezivládní konference o společném trhu a Euratomu, 1957, s. 8) Nástroje dosažení společného trhu uvádí čl. 3:

- a) „odstranění cel a množstevních omezení dovozu a vývozu zboží mezi členskými státy, jakož i všech ostatních opatření s rovnocenným účinkem,*
- b) vytvoření společného celního sazebníku a společné obchodní politiky vůči třetím zemím,*
- c) odstranění překážek volného pohybu osob, služeb a kapitálu mezi členskými státy,*
- d) zavedení společné zemědělské politiky,*

- e) zavedení společné dopravní politiky,
- f) vytvoření systému zajišťujícího, aby na vnitřním trhu nebyla narušována hospodářská soutěž,
- g) přijetí postupů, které umožní koordinaci hospodářských politik členských států a odstranění nerovnováhy v jejich platebních bilancích,
- h) sblížení vnitrostátních právních předpisů v míře nezbytné pro fungování společného trhu,
- i) vytvoření Evropského sociálního fondu pro zlepšení možností zaměstnávání pracovníků a příspěví ke zvýšení jejich životní úrovně,
- j) založení Evropské investiční banky pro napomáhání hospodářskému růstu Společenství vytvářením nových zdrojů,
- k) přidružení zámořských zemí a území ke Společenství za účelem zvyšování vzájemného obchodu a společné podpory hospodářského a sociálního rozvoje. “ (Mezivládní konference o společném trhu a Euratomu, 1957, s. 8-9)

Termín vnitřní trh poprvé zmiňuje bílá kniha¹ Dokončení vnitřního trhu (Bílá kniha o vnitřním trhu), která uvádí stávající překážky, bránící realizaci společného (vnitřního) trhu EU. Překážky jsou rozděleny do tří skupin: fyzické, technické a daňové. Bílá kniha o vnitřním trhu stanovila nové² datum, ke kterému má být vnitřní trh spuštěn, a to do konce roku 1992. (European Commission, 1985)

Na základě Bílé knihy o vnitřním trhu byla vypracována norma primárního práva Jednotný evropský akt (JEA), který vstoupil v platnost 1. července 1987 a byl první reformulací zakládajících smluv. Důležitým faktem je, že JEA stanovuje datum

¹ Bílá kniha je úředním dokument, který se zabývá řešením určitého problému. Na rozdíl od zelené knihy, která je tvořena za účelem zahájit diskuzi o určitém problému.

² Původní záměr zakládajících států bylo vytvořit společný trh do r. 1970 (po dvanáctiletém přechodném období od vstupu Smlouvy o založení EHS v platnost, tj. od 1. 1. 1958). Termín se nepodařilo dodržet z mnoha důvodů, např. zpoždění vzniku celní unie, ropné šoky a těžká ekonomická situace, která vedla k zavádění protekcionistických opatření a ne k liberalizaci.

dokončení vnitřního trhu na 31. 12. 1992 tzn., že norma primárního práva potvrzuje termín uvedený již v Bílé knize o vnitřním trhu. Dále JEA obsahuje vymezení vnitřního trhu: „*Vnitřní trh zahrnuje prostor bez vnitřních hranic, v němž je zajištěn volný pohyb zboží, osob, služeb a kapitálu v souladu s ustanoveními této smlouvy.*“ (Evropské společenství, 1986, s. 8)

Ačkoliv datum 31. 12. 1992 bývá zmiňováno jako den dokončení vnitřního trhu, ve skutečnosti je proces vytvoření vnitřního trhu živým projektem. Na konci roku 1992 Rada přijala přes 90 % legislativních návrhů, které navrhovala Bílá kniha o vnitřním trhu. Problém byl ale v následné inkorporaci přijatých směrnic do vnitrostátního práva členských zemí. V následných letech došlo k podstatnému zlepšení. O dokončení procesu vytvoření vnitřního trhu nemůžeme hovořit ani dnes. Podle Urbana je vnitřní trh kontinuální proces, který se musí přizpůsobovat změnám vnějšího prostředí (např. technologickému vývoji a globalizaci) a novým výzvám moderního vývoje (např. celoživotnímu vzdělávání). (Urban, 2002) Tomu odpovídají i liberalizační nástroje, které jsou přijímány, např. liberalizace v dopravě a telekomunikacích, Lisabonská strategie, směrnice o službách. V roce 2006 Komise provedla přezkum současného stavu na vnitřním trhu a vydala zprávu³ o vnitřním trhu, který bude odpovídat požadavkům 21. století. Evropská rada na jaře 2008 navrhla k současným čtyřem svobodám vnitřního trhu přidat svobodu pátou, a to: volný pohyb znalostí. Cílem Evropské rady je podpořit mobilitu vědeckých pracovníků a zajistit přístup ke znalostem a inovacím. (Urban, 2010)

Dle Kučerové není oblast vnitřního trhu limitována jen výše zmiňovanými čtyřmi svobodami⁴, ale má celou řadu společných bodů s jinými politikami: „*sociální politika, ochrana životního prostředí, ochrana hospodářské soutěže, politika koheze, ochrana spotřebitele, hospodářská a měnová unie, legislativa se třetími státy a Evropský hospodářský prostor.*“ (Kučerová, 2007, s. 142)

³ Zpráva byla v roce 2008 přijata Evropskou radou.

⁴ Svoboda volného pohybu zboží, osob, služeb a kapitálu.

Přes veškeré iniciativy k odstranění bariér existuje na současném vnitřním trhu celá řada omezení. Nesoulad můžeme nalézt např. v rozdílných národních úpravách technických a daňových předpisů. Při rozšířeních v letech 2004 a 2007 se nestaly nové členské státy plnohodnotnými členy vnitřního trhu. Většina původních členských zemí EU 15 si vymohla omezení v různých sektorech. Nejcitlivější byla oblast volného pohybu osob. Hospodářská krize ještě více odhalila současné bariéry vnitřního trhu, které popisuje ve své zprávě Mario Monti. Ten předložil 9. 5. 2010 předsedovi Evropské komise José Manuelovi Durão Barrosovi novou strategii: A new Strategy for The Single Market. Mezi bariéry současného vnitřního trhu řadí Monti mimo jiné:

- nesoulad v daňových předpisech,
- nadbytečná administrativní zátěž pro podnikatele v sektoru veřejné správy,
- málo příležitostí pro inovace,
- neuznávání rozhodnutí cizích soudů v příhraničních obchodních sporech,
- nedostatečné vzájemné uznávání dokumentů pro podnikatele. (Monti, 2010)

V reakci na Montiho zprávu navrhl Evropský parlament do konce května 2011 přijmout Akt pro jednotný trh, který pomůže vytvořit vysoce konkurenční prostředí a nastartuje vnitřní trh. Neúspěšnou Lisabonskou strategii⁵ nahrazuje dokument Evropa 2020 - Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění. Tato strategie předkládá prioritní cíle v rámci celé EU, které jsou dále transformovány do jednotlivých vnitrostátních cílů, a tím je zaručena měřitelnost plnění na národních úrovních.

⁵ Cílem Lisabonské strategie bylo do roku 2010 vytvořit z EU nejkonkurenceschopnější ekonomiku světa.

Jedná se o následující prioritní cíle, které jsou stanoveny pro rok 2020:

1. *„Zaměstnanost*

- *75 % obyvatelstva ve věku od 20 do 64 let by mělo být zaměstnáno*

2. *Výzkum a vývoj*

- *3 % HDP Evropské unie by měla být investována do výzkumu a vývoje*

3. *Změna klimatu a energetika*

- *v oblasti klimatu a energie by mělo být dosaženo cílů „20-20-20“ (včetně zvýšení závazku na snížení emisí na 30 %, pokud budou podmínky příznivé)*

4. *Vzdělávání*

- *podíl dětí, které předčasně ukončí školní docházku, by měl být pod hranicí 10 % a nejméně 40 % mladší generace by mělo dosáhnout terciární úrovně vzdělání*

5. *Chudoba a sociální vyloučení*

- *počet osob ohrožených chudobou by měl klesnout o 20 milionů“ (Komise ES, 2010, s. 5)*

O nutnosti nadále prohlubovat vnitřní trh se zmiňuje prezident Evropské komise José Manuel Durão Barroso ve svém projevu k zahájení dánského předsednictví na půdě Evropského parlamentu v lednu 2012. Vyzývá k investicím do projektů zejména v oblasti inovací, ke snaze vytěžit co největší efekt z doposud vynaložených prostředků a k získání přístupu na trhy v rychle rostoucích ekonomikách mimo Evropu. V boji proti nezaměstnanosti uvádí jako příklad skutečnost, že v celé Evropě je zhruba 23 milionů lidí bez práce a rovněž kolem 23 milionů malých a středních podniků. Pokud se podaří vytvořit vhodné podmínky pro podnikání malých a středních firem, které by pomohly vytvořit v průměru jedno pracovní místo v každém podniku, mohl by být boj proti nezaměstnanosti úspěšný. Proto hledejme řešení hospodářského růstu v našich podnicích včetně malých a středních firem. (Barroso, 2012)

Mezi vážné bariéry vnitřního trhu lze zařadit i skutečnost, že řada členských zemí EU není členem eurozóny. Při zahraničním obchodu s eurozónou jsou čeští podnikatelé

vystavování kurzovým rizikům. Proto se tato literární rešerše zaměřuje na problematiku zavedení eura v ČR (dopady zavedení z pohledu MSP), jako na bariéru vnitřního trhu, která snižuje konkurenceschopnost českých podniků na zahraničním trhu.

4.1.3 Evropská měnová unie

Evropská měnová unie (eurozóna) slaví tento rok třinácté výročí od svého vzniku. Záměr založení hospodářské a měnové unie je zakotven v Maastrichtské smlouvě z roku 1992. „*V této fázi se již členské státy vzdávají autonomie v oblasti monetární a měnové politiky. Rozhodovací pravomoci jsou přeneseny na společnou centrální banku, která dále rozhoduje o monetární politice celé HMU. Domácí měny jsou nahrazeny měnou společnou, čímž se ztrácí i možnost upravovat hodnotu národní měny (devalvovat/revalvovat). Jedinou politikou z tzv. makroekonomického mixu, která zůstává v rukou vlád členských států, je politika fiskální. I v této oblasti však mají členské státy omezené možnosti z důvodu částečné harmonizace daňových soustav, existence společného rozpočtu a požadavků na dodržování fiskální disciplíny (vyrovnanosti veřejných rozpočtů).*“ (König, Lacina, Přenosil, 2007, s. 110)

Finální etapa vzniku měnové unie je rozdělena do tří fází:

1. fáze: 1. 6. 1998 – 1. 1. 1999: 1. 6. 1998 ECB zahajuje činnost a dokončuje technické přípravy na zavedení eura
2. fáze: 1. 1. 1999 – 1. 2. 2002: 1. 1. 1999 spuštění společné měnové politiky a kurzového mechanismu ERM II, nabytí účinnosti Paktu stability a růstu, společné obíhání národních měn a bezhotovostního eura. 1. 1. 2001 přistupuje k eurozóně Řecko.
3. fáze: 1. 2. 2002 - 28. 2. 2002: zavedení hotovostního eura, 28. 2. 2002 končí období duální cirkulace národních měn a hotovostního eura. 1. 3. 2010 je euro jedinou zákonnou měnou ve 12 členských státech EU. (Dědek, 2008)

Hlavní institucí, která řídí společnou měnovou politiku pro celou eurozónu, je Evropská centrální banka, která byla založena v roce 1998. Společná měna euro vzniká pak o rok později v 11-ti členských zemích EU, zatím pouze v bezhotovostním provedení.

Řecko, které mělo v době vzniku eurozóny problémy s plněním maastrichtských konvergenčních kritérií, vstupuje do eurozóny v roce 2001. Od roku 2002 zavádějí členské země eurozóny hotovostní euro. V roce 2004 přistupuje k EU osm států střední a východní Evropy, Kypr a Malta. O rok později je reformován Pakt stability a růstu, který definuje podmínky pro členské země EU s cílem zamezit nadměrným schodkům národních rozpočtů. Tato kritéria byla v roce 2005 zmírněna v souvislosti s nedodržením podmínek ze strany Francie a Německa. V roce 2007 vstupuje do eurozóny Slovinsko, které pro zavedení eura použilo jako první scénář jednorázového přechodu – Bing Bang. Rozrůstá se rovněž EU, a to o dva balkánské státy: Rumunsko a Bulharsko. V roce 2008 zavádí euro Kypr a Malta a v roce 2009 pak Slovensko. Rok 2010 je spojen s problémem dluhové krize Řecka⁶, která výrazně oslabila kurz eura a rozpoutala řadu negativních důsledků v členských zemích EU. Byla zahájena diskuze o budoucnosti evropské měnové integrace, o možném vystoupení z eurozóny a o jejím konci. Vznikly dočasné nástroje, které mají poskytovat finanční pomoc členským zemím eurozóny - Evropský nástroj finanční stability (EFSF) a všem členským zemím EU - Evropský mechanismus finanční stabilizace (EFSM). V roce 2011 přistupuje k eurozóně Estonsko. Tento rok zavádí EU protikrizová opatření. Změny se týkají především vytvoření silnějších a závaznějších pravidel v oblasti fiskální politiky. Je zahájeno první kolo Evropského semestru, který umožňuje koordinovat národní hospodářské politiky členských států EU s cíli EU jako celku. Na návrh Francie a Německa vzniká Pakt pro euro s cílem zvýšit konkurenceschopnost. Byl schválen vznik Evropského stabilizačního mechanismu (ESM), který má nahradit dočasný nástroj finanční pomoci - Evropský nástroj finanční stability. Dochází k reformě Paktu stability a růstu, která si klade za cíl podporovat dodržování rozpočtové kázně členských států eurozóny a vynucovat rychlou nápravu nadměrných schodků a dluhů.

⁶ Problém dluhové krize Řecka byl odhalen v souvislosti s celosvětovou ekonomickou krizí. Kořeny má ale v dlouhodobém falšování statistik, např. již při vstupu do eurozóny Řecko účelně manipulovalo svá statistická data. S nadměrným zadlužením se nepotýká jen Řecko, mezi další nejohroženější země eurozóny patří např. Irsko, Itálie, Portugalsko a Španělsko.

Mezi české nejznámější kritiky eura patří prezident Václav Klaus, podle kterého eurozóna již dávno zkrachovala. Jako důkazy uvádí: pomalejší hospodářský růst eurozóny oproti jiným významným světovým ekonomickým celkům a nesblížení míry inflace v členských zemích eurozóny. Podle Klause projekt eurozóny „*bude pokračovat, ale za nesmírně vysokou cenu, kterou budou platit občané zemí eurozóny (ale zprostředkovaně asi i další Evropané, tedy i ti, kteří doma eurem neplatí a ponechali si svou vlastní měnu).*“ (Klaus, 2010b, s. 18)

Jessica James ze CitiFX⁷ varuje před kolapsem eura. Tvrdí, že již historický vývoj vyzkoušel a předcházející měnové unie potvrzují, že úspěšná měnová unie musí být podpořena silnou politickou unií, kterou EU není. Pokud si myslíme, že euro přežije, jelikož dnes jsou odlišné podmínky (např. rychlost v komunikaci), tak možná ano. Ale dnes tomu nic nenasvědčuje. (James In Pichardo-Allison, 2010)

V souvislosti s řeckou krizí je možné se domnívat, že současná eurozóna zavede přísnější vstupní kritéria pro budoucí členské státy. Národní koordinátor pro zavedení eura v ČR Oldřich Dědek, ale taková opatření nepředpokládá. Oproti tomu očekává tvrdé dodržování těch současných. V rozhovoru pro Hospodářské noviny uvádí, že „*už nebude například možné předkládat nedůvěryhodný konvergenční program, založený na nerealistických tempech růstu ekonomiky. Nebude stačit ujištění, že budeme šetřit, budeme muset ukázat, jak přesně to chceme udělat.*“ (Dědek In Hrstková, Honzejk, 2010, s. 11)

⁷ Platforma Citi, která se zaměřuje na obchodování s cizími měnami.

Dnes se eurozóna skládá ze 17-ti členských států EU (viz. Příloha 1):

- Zakladatelské státy (1. 1. 1999): Belgie, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Lucembursko, Německo, Nizozemsko, Portugalsko, Rakousko, Španělsko.
- 1. rozšíření (1. 1. 2001): Řecko.
- 2. rozšíření (1. 1. 2007): Slovinsko.
- 3. rozšíření (1. 1. 2008): Kypr a Malta.
- 4. rozšíření (1. 1. 2009): Slovensko.
- 5. rozšíření (1. 1. 2011): Estonsko

Z původních 15-ti členských států EU euro nezavedla Velká Británie, Dánsko a Švédsko. První dvě země si vyjednaly v Maastrichtské smlouvě (Smlouva o EU) trvalou výjimku (opt-out), která jim umožňuje nezavádět společnou jednotnou měnu jako zákonné platidlo. Švédsko má povinnost⁸ stejně jako nové členské země EU po splnění maastrichtských konvergenčních kritérií euro přijmout. Dánsko, Litva a Lotyšsko dodržují mechanismus směnných kurzů v ERM II⁹.

4.1.4 Nominální a reálná konvergence

Konvergence dle Petra Zahradníka je „proces dosahování makroekonomických výsledků, které jsou:

- *podobné či přibližné ve všech oblastech (zemích, regionech) podléhajících konvergenčnímu procesu,*
- *uspokojivé z pohledů základních ekonomických standardních kritérií (což je spíše subjektivní pohled, vedoucí např. k dělení zemí na vyspělé, průměrné a polorozvinuté),*

⁸ Zavedení eura ve Švédsku je podmíněno výsledkem referenda o vstupu do Evropské měnové unie – tzv. vynucený opt-out.

⁹ Jedno z maastrichtských nominálních konvergenčních kritérií: Před vstupem do EMU se musí členský stát EU min. po dobu dvou let účastnit kurzového systému ERM II.

- *udržitelné po určitý čas.*“ (Zahradník, 2003, s. 144)

Nominální konvergenci chápeme jako sblížování ekonomické úrovně jednotlivých zemí, kterou měříme nominálními veličinami, např. úrokovou sazbou, mírou inflace apod. V souvislosti s projektem evropské měnové integrace byla nastavena pravidla nominální konvergence s cílem sblížit ekonomickou úroveň budoucích členských zemí eurozóny tak, aby se mohly obejít bez vlastní monetární politiky. Jedná se o známá vstupní kritéria (maastrichtská kritéria), která musí plnit každá země, usilující o zavedení eura jako zákonného platidla. Tato kritéria jsou uvedena ve Smlouvě o EU (Maastrichtské dohodě), konkrétně v Protokolu č. 13 o kritériích konvergence. Maastrichtských kritérií je celkem pět plus požadavek na konvergenci legislativy, tj. nezávislosti centrálních bank¹⁰. Skládají se ze tří měnových a dvou fiskálních. Měnová kritéria se týkají cenové stability, dlouhodobých úrokových sazeb a stability měnového kurzu. Referenční hodnota inflačního a úrokového kritéria je aktualizována dle vývoje inflace a dlouhodobé úrokové sazby v členských zemích EU. Fiskální kritéria stanovují maximální možnou výši rozpočtového deficitu a veřejného dluhu ve vztahu k HDP. Maastrichtská konvergenční kritéria jsou:

- Inflační kritérium – míra inflace vstupující země do eurozóny nesmí přesáhnout hodnotu 1,5 p. b. nad průměr tří zemí EU s nejnižší mírou inflace.
- Úrokové kritérium – dlouhodobé úrokové sazby vstupující země do eurozóny nesmí přesáhnout hodnotu 2 p. b. nad průměr dlouhodobé úrokové sazby u tří zemí EU s nejnižší mírou inflace.
- Kritérium kurzové stability – vstupující země do eurozóny musí nejméně dva roky před vstupem setrvat v kurzovém mechanismu ERM II, což znamená fixování národní měny na euro v rámci určitého flukтуаčního pásma.

¹⁰ Veřejné instituce nesmějí být financovány ze zdrojů centrální banky a nesmějí mít výhodnější přístup ke zdrojům úvěrových institucí.

- Kritérium rozpočtového deficitu – rozpočtový deficit vstupující země do eurozóny nesmí přesáhnout 3% hodnotu jejího HDP.
- Kritérium veřejného dluhu – veřejné zadlužení země vstupující do eurozóny nesmí přesáhnout hodnotu 60 % jejího HDP. (Evropské společenství, 2010)

Maastrichtská konvergenční kritéria mají celou řadu odpůrců. Kritika se dotýká především fiskálních kritérií, jelikož jsou pro řadu zemí těžko splnitelná. I pro ČR je hlavní komplikací vysoký deficit státního rozpočtu. Kritické hlasy se nevyhýbají ani měnovým kritériím. Podle Roberta Holmana je plnění inflačního kritéria pro ČR příliš drahá cena za euro. *„Tato "nominální" logika jednotné inflace však platí pouze pro země, které se příliš neliší v reálné ekonomické úrovni, tj. v produktivitě práce a v důchodu na hlavu. Jenže země střední a východní Evropy mají podstatně nižší produktivitu a důchod na hlavu a rychlejším hospodářským růstem dohánějí vyspělé evropské země - prožívají proces reálné konvergence... Rychlý hospodářský růst konvergující země je nevyhnutelně a přirozeně spojen s vyšší inflací. Je-li země nucena snižovat inflaci přísnější měnovou politikou, uměle tím potlačuje svůj hospodářský růst a oddaluje reálnou konvergenci. To je příliš vysoká cena za euro.“* (Holman, 2006, s. 11)

S cílem zajistit rozpočtovou kázeň byl přijat členskými zeměmi EU Pakt stability a růstu. Požadavek na přetrvávajícím přizpůsobování se a konvergenci vychází dle Zahradníka z těchto rizik:

- vysoká a přetrvávající strukturální nezaměstnanost,
- demografické trendy (stárnutí populace),
- vysoká hladina veřejného dluhu bude zatěžovat běžné státní rozpočty řady členských států EU do té doby, než dojde k jeho podstatné redukci. (Zahradník, 2003)

Pakt stability a růstu po členských zemích EU požaduje dosažení dlouhodobého stavu vyrovnaných či dokonce přebytkových státních rozpočtů. Požadavek na dlouhodobě vyrovnané či přebytkové rozpočty se stal předmětem časté kritiky, která vyústila v roce 2005 k revizi Paktu stability a růstu. Cílem reformy bylo zohlednit

cyklický vývoj ekonomiky a jeho vliv na veřejný rozpočet. Pakt definuje stejná fiskální kritéria, jako jsou maastrichtská nominální kritéria pro vstup do eurozóny, tj. úroveň veřejného dluhu nesmí překročit 60 % HDP a deficit státního rozpočtu hranici 3 % HDP. Členské státy eurozóny předkládají každoročně programy fiskální stability a ostatní nečlenské země eurozóny předkládají tzv. konvergenční programy. Se zemí EU, která pravidla Paktu poruší, je zahájena Procedura při nadměrném schodku¹¹. Země musí předložit svůj plán nápravy, který povede ke snížení deficitu. Pokud je provinilou zemí členská země eurozóny, je možné nesplnění nápravného plánu finančně pokutovat. O sankcích rozhodovala Rada EU kvalifikovanou většinou na návrh Komise. V souvislosti s dluhovou krizí členských států eurozóny schválil Evropský parlament reformu Paktu stability a růstu. Hranice veřejného dluhu a deficitu státního rozpočtu zůstávají stejné. Jednou ze zásadních změn je možnost uvalení sankce za nedodržení limitu veřejného dluhu. Původně byl sankční mechanismus aplikován pouze při nedodržení limitu deficitu státního rozpočtu. Nově o sankcích bude rozhodovat Komise. Její rozhodnutí může být zablokováno kvalifikovanou většinou tvořenou ECOFINEM¹². Komise rovněž bude kontrolovat rozpočtové návrhy jednotlivých členských států, tak aby bylo možné odhalit falšované statistické údaje.

Po změně výpočtu rozpočtových deficitů volá devět členských zemí EU¹³. Tyto země se obracejí na prezidenta Evropské rady a na komisaře pro hospodářské a měnové záležitosti, aby při výpočtu rozpočtového deficitu byly vzaty v úvahu reformní kroky těchto států, které již uskutečnily penzijní reformu. Dle iniciátorů unijní metodika výpočtu trestá země, které řadu reforem již provedly a ve kterých některé západoevropské země zaostávají. Reforma důchodového systému sebou přináší počáteční vysoké náklady,

¹¹ S ČR byla Procedura při nadměrném schodku zahájena hned po vstupu do EU, v roce 2004. Procedura byla ukončena v roce 2008. Opětovně byla Procedura při nadměrném schodku s ČR zahájena ke konci roku 2009. ČR prezentovala záměr odstranit nadměrný schodek do roku 2013.

¹² Rada EU, která je tvořena ministry financí členských zemí EU.

¹³ Bulharsko, Česko, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Polsko, Rumunsko, Slovensko a Švédsko.

které podle současné metodiky výpočtu zvyšují deficity a dluhy. (ČTK, 2010a) ČR nebude mít ani tak problémy se splněním maastrichtských kritérií, jako s následným dodržováním Paktu stability a růstu. Z této iniciativy je patrný strach z budoucího porušování kritérií Paktu stability a růstu a finančních sankcí pro členy eurozóny v souvislosti s nutnou reformou důchodového systému.

Pod pojmem reálná konvergence ve vztahu k eurozóně se obvykle rozumí sbližování ekonomické úrovně země k zemím eurozóny. Mezi kritéria reálné konvergence řadí Mojmir Helísek:

- sbližování ekonomické úrovně prostřednictvím HDP na 1 obyvatele,
- sbližování cenových hladin,
- sladěnost hospodářských cyklů. (Helísek et al., 2009)

4.2 Vybrané charakteristiky podnikání MSP

Mezi přednosti podnikání MSP řadí Miloslav Synek především jednodušší řídicí strukturu a z toho vyplývající větší flexibilitu v rozhodování, citlivost na změny trhu, aktivní účast na inovacích, vytváření nových pracovních míst, zmírňování negativních důsledků strukturálních změn, spolupráci v rozvoji menších měst a obcí, podporu rozvoje hospodářsky slabších regionů a vyplňování okrajových oblastí trhu. Naopak k nevýhodám řadí nízký podíl na trhu, nedostatek kapitálu, špatnou orientaci v právních předpisech, problémy se zapojením do náročných výzkumných projektů a horší podmínky pro vstup na zahraniční trhy. (Synek et al., 2006)

Sektor MSP je motorem podnikání, inovací, růstu a konkurenceschopnosti uvádí Zpráva o vývoji malého a středního podnikání a jeho podpoře za rok 2009. Mají významnou pozici „...*při tvorbě pracovních příležitostí a obecně je důležitým faktorem sociální stability a hospodářského rozvoje. Tato úloha MSP ještě více vzrostla v době hospodářské krize. MSP byly v tomto období ekonomické recese na jednu stranu nejvíce postiženou skupinou podnikatelů. Na druhou stranu je toto období pro MSP příležitostí využít své pružnosti a nových příležitostí v hledání trhů a výrobního programu.*

Prostředí malých a středních podniků je vhodné pro inovace, na které se jim ale často nedostává zdrojů.“ (Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR, 2010, s. 4)

Význam MSP v národním hospodářství dokumentuje Tab. 2, která popisuje vývoj podílu MSP na určitých makroekonomických ukazatelích. Malé a střední podniky jsou dlouhodobě páteří české ekonomiky, tvoří 99 % z celkového podnikatelského sektoru. MSP se v roce 2009 podílely 62,33 % na zaměstnanosti, 55,87 % na účetní přidané hodnotě a 36,22 % na HDP. V roce 2009 se oproti roku 2008 více podílely na investicích a na zahraničním obchodě. Investice MSP vzrostly o 4,79 % a vývoz o 4,66 %. (Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR, 2010) Lze se domnívat, že za rostoucím podílem MSP na celkových investicích a zahraničním obchodě stojí pokles investiční činnosti a zahraničního obchodu velkých firem.

Tab. 2: Podíl MSP na vybraných makroekonomických ukazatelích (v %)

Ukazatel	2005	2006	2007	2008	2009
Počet podniků	99,85	99,84	99,84	99,84	99,83
Počet zaměstnanců	61,63	61,76	61,62	61,52	62,33
Výkony	52,42	52,94	51,90	51,53	53,21
Účetní přidaná hodnota	53,68	55,12	54,01	54,57	55,87
Mzdové náklady /bez OON/	55,88	56,03	56,06	55,90	56,28
Investice	52,57	55,33	55,78	56,00	60,79
Vývoz	40,7	45,2	45,41	46,04	50,7
Dovoz	54,7	56,3	54,45	56,01	57,4
HDP	34,44	36,86	35,76	37,73	36,22

Zdroj: Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR, 2010

Pozn.: Nejedná se o podíl za celou ČR, ale o podíl na sektoru nefinanční sféry a domácností.

Údaje za období 2005-2008 makroekonomických ukazatelů jsou propočty MPO ČR ze zpřesněných údajů ČSÚ na základě předběžného zpracování P 3-04.

Údaje za rok 2009 makroekonomických ukazatelů jsou propočty MPO ČR z předběžného odhadu údajů ČSÚ.

Ukazatel HDP za rok 2009 - předběžné údaje ČSÚ.

OON – Ostatní osobní náklady.

Ukazatel HDP 2005 - zpřesnění ČSÚ byla vyvolána úpravami obchodní bilance, které navazovaly na revidované údaje o vývozu a dovozu z celní statistiky, a změnami provedenými ČNB v bilanci služeb.

Zpráva Evropské komise, SBA Fact Sheet Czech Republic 2010/11, uvádí, že v České republice dominují v rámci sektoru MSP mikropodniky. V porovnání s průměrem v EU jsou české malé a střední podniky podstatně menší, v průměru je tvoří 2 osoby. Zatímco v EU MSP mají 2,5 až 4,3 zaměstnance. Malé a střední podniky v ČR se zaměřují především na výrobu. Z 2 370 000 zaměstnanců, téměř třetina pracuje ve výrobě, zatímco v EU jako celku je to pouhých 22 %. (European Commission, 2011a)

Vývoj českého podnikatelského sektoru ovlivnila hospodářská krize, která přinesla problémy do celé řady odvětví. Dle Evy Kislingerové podniky reagují na krizový vývoj se zpožděním. Jedná se o zpoždění oproti okamžiku, ve kterém by přijaté protikrizové opatření mělo optimální dopad na budoucnost firmy a na její další schopnost čelit krizi. Zpoždění v reakci je dáno především chybným manažerským postupem, přeceněním vlastní dřívější práce a subjektivním pocitem, že podnik je na krizi připraven. Dopady krize jsou pak prohlubovány neloajálními zaměstnanci, kteří nejsou připraveni pracovat pro podnik více, než v mezích pracovní náplně. (Kislingerová, 2010)

Mezi hlavní znaky této krize patří problémy s likviditou, rostoucí nezaměstnanost a pokles poptávky. Hospodářská krize velkou měrou zasáhla podnikatelské subjekty v průmyslu a stavebnictví a negativně ovlivnila český export. Největší pokles zaznamenal vývoz průmyslového zboží. Na konci roku 2008 byl pokles zakázek v průmyslu více než markantní. Hlavní důvod poklesu produkce v průmyslovém sektoru byl propad zahraniční poptávky, zejména po produktech automobilového průmyslu¹⁴. Na to doplatily i MSP v ČR, neboť řada z nich tvoří dodavatelskou síť velkých automobilek. Krize vyvolala potřebu nových postupů a krizového řízení. Firmy odložily

¹⁴ Po zavedení různých akcí podpory prodeje nových aut v zemích Evropy (především v Německu a Francii) se zájem o dopravní prostředky vyrobené v ČR zvedl. Tato podpora již skončila a to se projevilo určitým zpomalením poptávky po výrobcích automobilového průmyslu, ovšem ne tak markantním jako na přelomu let 2008 a 2009.

investice, začaly omezovat výrobu, snažily se zvyšovat produktivitu práce a šetřit na provozních výdajích.

Restrukturalizační kroky spočívaly především v propouštění zaměstnanců. Paradoxně v roce 2009 podnikalo nejvíce lidí v historii ČR. Počty právnických osob stouply o 19 363 na 304 859, počty fyzických osob v roce dosáhly na 1,869 milionu, což bylo o 42 000 více než v roce 2008. Důvodem jsou rozhodnutí propuštěných zaměstnanců spolehnout se především sami na sebe. (ČTK, 2010b)

Zatímco velké podniky se zdají být stabilizované, řada MSP má stále problémy s likviditou. Banky omezují poskytování provozních úvěrů, a tak podle Karla Havlíčka řeší tento problém nejčastěji prodlouženou splatností faktur. *„S dodavatelem se firma pokusí dohodnout a platí mu v delším časovém horizontu. To je časté u výrobních firem a vzájemné závislosti partnerů. Nedojde-li k dohodě, platí se logicky až po splatnosti“*. (Havlíček, 2010, s. 1)

V posledních letech můžeme sledovat přibývání zahraniční konkurence na domácím trhu. Pro české podniky je těžké obstát doma a ještě složitější je prosadit se na zahraničních trzích. Konkurenceschopnost MSP na zahraničním trhu je omezena finančními prostředky a znalostmi ze strategického řízení. Často jejich jedinou konkurenční výhodou bývá levnější cena. Problémem konkurenceschopnosti českých firem v zahraničí je volatilita kurzu české koruny. V této souvislosti čeští exportéři vykázali za rok 2008 velké ztráty. Vzhledem k tomu, že nejdůležitějším exportním trhem jsou země eurozóny, zavedení eura v ČR by tento problém odstranilo.

4.3 Česká cesta do eurozóny

4.3.1 Závazek nahradit národní měnu eurem

Se vstupem do EU se ČR ve Smlouvě o přistoupení zavázala stát se smluvní stranou veškerých smluv, na jejichž základě je EU založena, přijmout normy evropského práva a závazky, které z něj vyplývají. (Evropské společenství, 2003) Povinnost členským státům EU nahradit národní měnu společnou měnou euro stanovuje

Smlouva o založení ES a Smlouva o EU. „*Unie vytváří hospodářskou a měnovou unii, jejíž měnou je euro.*“ (Evropské společenství, 2010, s. 17)

Prvním dokumentem, který zmiňoval termín přistoupení ČR k eurozóně, je Strategie přistoupení České republiky k eurozóně. Strategie byla schválena vládou ČR 13. října 2003 a předpokládala přijetí eura v letech 2009 - 2010. „*Za předpokladu plnění maastrichtských kritérií včetně úspěšné konsolidace veřejných financí, dosažení dostatečného stupně reálné konvergence a přiměřenému postupu strukturálních reforem zajišťujících dostatečnou ekonomickou sladěnost se zeměmi EU lze očekávat přistoupení ČR k eurozóně v horizontu let 2009-2010.*“ (Vláda ČR, Česká národní banka, 2003, s. 8)

Dne 23. listopadu 2005 byla ustanovena Národní koordinační skupina pro zavedení eura (NKS) v čele s Národním koordinátorem¹⁵. Jedná se o jmenování organizační struktury, která má za úkol připravit Národní plán zavedení eura v ČR, komunikační strategii a koordinovat celý proces přechodu na euro v ČR. (Ministerstvo financí, 2005)

Dne 25. října 2006 vláda ČR svým usnesením schválila Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladěnosti ČR s eurozónou, ve které Ministerstvo financí ČR a ČNB doporučují vládě ČR, aby ČR „...*neusilovala o vstup do mechanismu ERM II v průběhu roku 2007. Toto rozhodnutí znamená také posun potencionálního přijetí ČR do eurozóny za původně uvažovaný horizont let 2009 až 2010, který uváděla Strategie.*“ (Ministerstvo financí ČR, Česká národní banka, 2006, s. 6) Jedním z důvodů byla obava z budoucího vývoje veřejných financí.

¹⁵ Prvním národním koordinátorem byl Tomáš Prouza, kterého na konci roku 2006 vystřídal Petr Očko. Současným národním koordinátorem je Oldřich Dědek (od 28. 3. 2007).

Národní plán zavedení eura v České republice schválila vláda ČR usnesením dne 11. dubna 2007. Národní plán obsahuje tři části:

- Část I: Základní informace: popisuje scénář jednorázového přechodu na euro (big-bang) a člení přechod do pěti fází, charakterizuje základní zásady zavedení eura v ČR (např. duální cirkulace, pravidla pro použití přepočítacího koeficientu, pravidla zaokrouhlování, princip nepoškození občana, atd.). Představuje harmonogram zavedení eura a člení ho do čtyř etap (bez časového určení). Popisuje proces přípravy na zavedení eura (institucionální zabezpečení) a shrnuje základní úkoly v jednotlivých sektorech.
- Část II: Konkretizace úkolů v jednotlivých segmentech: stanovuje úkoly, které je nutné v souvislosti se zavedením eura v jednotlivých sektorech splnit (banky a ostatní subjekty finančního trhu, veřejné finance a veřejná správa, nefinanční sektor a ochrana spotřebitele, legislativa, komunikační strategie, informační a statistické systémy).
- Část III: Slovník základních pojmů pro Národní plán zavedení eura. (Národní koordinační skupina pro zavedení eura v ČR, 2007)

Aktualizovaná strategie přistoupení ČR k eurozóně byla vládou ČR schválena 29. srpna 2007. Aktualizovaná strategie konstatuje posunutí původního termínu přechodu na euro za období let 2009-2010 a nestanoví žádný nový termín. Důvodem je existence nadměrného deficitu státního rozpočtu a nereformované veřejné finance. (Vláda ČR, Česká národní banka, 2007)

Národní plán zavedení eura v ČR je každoročně aktualizován prostřednictvím Zpráv o plnění Národního plánu zavedení eura v ČR. Tyto zprávy v ročních horizontech konstatují, co již bylo uděláno, a definují prioritní cíle a detailní indikativní harmonogramy úkolů dle pracovních skupin NKS na další období. Zpráva o plnění Národního plánu, kterou schválila vláda ČR 9. dubna 2008, řadí mezi hlavní splněné

úkoly zpracovaný text návrhu principů Obecného zákona o zavedení eura¹⁶, přípravu nového zákona o ČNB, metodiku zaokrouhlování, propočty rozpočtových dopadů různých způsobů zarovnávání finančních částek a spuštění internetové stránky: Zavedení eura v ČR.¹⁷ (Národní koordinační skupina pro zavedení eura v ČR, 2008)

Zpráva o plnění Národního plánu, kterou schválila vláda ČR 30. března 2009, řadí mezi splněné úkoly mimo jiné přípravu právního prostředí a finančního sektoru na zavedení eura, zpracování metodického textu Doporučené postupy při duálním označování spotřebitelských cen, zpracování první verze materiálu, který bude sloužit ke zvláštnímu monitorování vývoje cen před a po zavedení eura v ČR. (Národní koordinační skupina pro zavedení eura v ČR, 2009)

Česká republika se zavázala přijmout společnou jednotnou měnu euro. Podmínkou přijetí eura je povinnost splňovat kritéria nominální konvergence. ČR má problémy s plněním kritéria udržitelnosti veřejných financí, proto byla v prosinci 2009 vůči ČR zahájena Procedura při nadměrném schodku. „S Českou republikou byla 2. prosince 2009 zahájena Procedura při nadměrném schodku. Rada EU doporučila ČR důvěryhodným a udržitelným způsobem snížit poměr deficitu vládního sektoru k HDP pod referenční hranici 3 % do roku 2013.“ (Ministerstvo financí ČR, 2010, s. 5)

Dle MF ČR a ČNB „ je velmi nepravděpodobné, že ČR bude ve střednědobém horizontu schopna plnit všechna maastrichtská konvergenční kritéria. Zásadní bariérou pro vstup do měnové unie přitom bude vyšší než 3% deficit sektoru vládních institucí. ... Proto Ministerstvo financí a Česká národní banka v souladu se schválenou Aktualizovanou strategií přistoupení ČR k eurozóně doporučují vládě ČR toto datum prozatím nestanovovat.“ (Ministerstvo financí ČR, Česká národní banka, 2010, s. 6-7)

¹⁶ Obecný zákon o zavedení eura se má stát hlavním právním předpisem, který vytvoří předpoklady pro zavedení eura v ČR. Budoucí právní úprava bude spočívat na principu kontinuity právních závazků, principu nepoškození občana a principu neutrality.

¹⁷ Internetová stránka Ministerstva financí ČR a Národní koordinační skupiny pro zavedení eura v ČR www.zavedenieura.cz byla spuštěna 28. 2. 2008.

Poslední Zprávu o plnění Národního plánu schválila vláda ČR 19. dubna 2010. Mezi splněné úkoly řadí dokončení legislativního procesu nového zákona o ČNB. (Národní koordinační skupina pro zavedení eura v ČR, 2010) Tento zákon schválila Poslanecká sněmovna 18. května 2010. Prezident republiky ale 3. června 2010 tento zákon vetoval. „*Vzhledem k tomu, že dosud ani zdaleka není vyřešena ryze politická otázka, kterou je samo případné přijetí eura, popřípadě termín jeho přijetí, je legisvakantní lhůta bezprecedentně vázána na zcela nejistou skutečnost, která nemusí nastat, popřípadě může nastat za dnes ještě neznámých okolností, které by mohly změnit pohled na to, jak má tento zákon vypadat.*“ (Klaus, 2010a, s. 1)

Mezi splněné úkoly řadí Zpráva o plnění Národního plánu mimo jiné i zahájení práce na metodickém materiálu Adaptace ministerstev a dalších ústředních orgánů státní správy na zavedení eura, zpracování první verze materiálu Komunikační strategie k zavedení eura v ČR, aktualizaci metodik přípravy finančního sektoru na zavedení eura. (Národní koordinační skupina pro zavedení eura v ČR, 2010)

Na zasedání NKS dne 6. dubna 2011 přednesl národní koordinátor pro zavedení eura názor ministra financí ohledně příprav na zavedení eura v ČR. Na základě jeho rozhodnutí došlo ke snížení aktivit, včetně pravidelného informování vlády ČR (každoroční Zprávy o plnění Národního plánu zavedení eura v ČR). Většina aktivit přešla do působnosti národního koordinátora, přičemž pracovní skupiny NKS budou využívány pouze ke konzultacím ohledně metodických podkladů. (Národní koordinační skupina pro zavedení eura v ČR, 2012)

Ministerstvo financí ČR zpracovává Konvergenční program České republiky a jeho aktualizace většinou v ročním intervalu v letech 2004 – 2012. Konvergenční programy jsou předkládány v rámci evropského mnohostranného dohledu a koordinace fiskálních politik, nově i v režimu evropského semestru. Programy analyzují hospodářskou politiku, hospodaření vládního sektoru a udržitelnost veřejných financí.

Ministerstvo financí ČR ve spolupráci s Českou národní bankou zpracovává každoročně dokument Vyhodnocení plnění Maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou. Materiál předkládá vyhodnocení

současného a očekávaného plnění maastrichtských kritérií a současného stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou. Závěr Vyhodnocení doporučuje vládě stanovit či nestanovit termín vstupu ČR do eurozóny a do ERM II. „...*Ministerstvo financí a Česká národní banka v souladu se schválenou Aktualizovanou strategií přistoupení ČR k eurozóně doporučují vládě ČR prozatím nestanovovat cílové datum vstupu do eurozóny. Doporučení nestanovovat prozatím cílové datum pro vstup do eurozóny zároveň implikuje doporučení, aby ČR v průběhu roku 2012 neusilovala o vstup do mechanismu ERM II.*“ (Ministerstvo financí ČR, Česká národní banka, 2011, s. 6)

Datum vstupu do eurozóny je pro každý členský stát EU svobodným politickým rozhodnutím. Na podzim roku 2009 se v České republice zhoršil rozpočtový výhled. Šance na splnění nominálních konvergenčních kritérií byla spatřována nejdříve v roce 2013. Od této skutečnosti se pak odvíjely i názory, hovořící o prvním možném termínu vstupu do eurozóny, roku 2015 či 2016¹⁸. Budoucí přijetí eura v ČR nepříznivě ovlivňuje celosvětová ekonomická recese, která zhoršuje vývoj veřejných financí a může způsobit větší volatilitu měnového kurzu. Nejistota na finančních trzích nepříznivě působí na vstup do kurzového mechanismu ERM II. (Ministerstvo financí ČR, Česká národní banka, 2009)

Současná situace v eurozóně, především fiskální problémy a způsob jejich řešení a rovněž zvýšená volatilita na finančních trzích, se jeví jako nepříznivá pro přijetí jednotné měny euro. Před zavedením eura v České republice je nutné dokončit proces konsolidace veřejných rozpočtů a zvýšit pružnost trhu práce. (Ministerstvo financí ČR, Česká národní banka, 2011) EU však očekává co nejbližší splnění maastrichtských kritérií, zejména pak účast v kurzovém mechanismu ERM II. Státy střední a východní Evropy jsou v otázce zavedení eura opatrné. „*Tyto státy mají objektivní důvody postupovat obezřetně, především v návaznosti na průběh a tempo svých domácích reforem, míru sladění ekonomik s eurozónou a účinnost mechanismů dostatečně tlumících případné krizové situace.*“ (Sychra, 2009, s. 257)

¹⁸ Minimálně dvouletá účast v kurzovém mechanismu ERM II za současného plnění maastrichtských kritérií.

Posledním členským státem eurozóny se stalo 1. 1. 2011 Estonsko. Ostatní členské země EU své původně plánované termíny přijetí eura postupně zrušily a jiné nestanovily. Dánsko a Velká Británie si vyjednaly, již při vzniku EMU, trvalou výjimku z povinnosti přijmout euro, tzv. opt-out. Současnou situaci popisuje Tab. 3, ze které je patrné, že v neurčení nového plánovaného termínu přijetí eura není ČR žádnou výjimkou. Pouze Lotyšsko (1. 1. 2014) a Rumunsko (rok 2014) mají stanoven termín vstupu do eurozóny. Přičemž přípravy Lotyšska na zavedení eura nepolevují a vše zatím nasvědčuje tomu, že Lotyšsko se stane výjimkou a plánovaný termín vstupu 1. 1. 2014 dodrží. Lotyšské Ministerstvo financí 4. 9. 2012 informovalo veřejnost o stavu příprav na zavedení eura v Lotyšsku. Národní plán zavedení eura byl aktualizován včetně cílů a lhůt pro provedení jednotlivých opatření, s přihlédnutím k požadavkům návrhu zákona o zavedení eura. V nadcházejícím období budou pracovní skupiny pokračovat v realizaci Národního plánu zavedení eura v Lotyšsku, včetně uzavření spolufinancování grantové dohody o partnerství s Evropskou komisí o komunikačních aktivitách při zavádění společné evropské měny¹⁹. Rovněž mají být zahájeny zakázky týkající se komunikační strategie zavedení eura v Lotyšsku a monitoring cen. Mají být vypracovány pokyny pro podniky a municipality z oblasti účetnictví, daňových plateb, cen atd. (Ministry of Finance of the Republic of Latvia, 2012)

¹⁹ Dohoda o partnerství mezi Lotyšskem a Evropskou komisí o informačních a komunikačních aktivitách při zavádění eura byla podepsána 10. 07. 2012 v Bruselu.

Tab. 3: Plánovaný termín vstupu ostatních zemí EU do eurozóny

Stát	Plánované datum vstupu	Členství v ERM II
Bulharsko	není stanoveno	ne
Česko	není stanoveno	ne
Dánsko	opt-out	od 1. ledna 1999
Litva	není stanoveno	od 28. června 2004
Lotyšsko	1. leden 2014	od 2. května 2005
Maďarsko	není stanoveno	ne
Polsko	není stanoveno	ne
Rumunsko	rok 2014	ne
Švédsko	není stanoveno	ne
Velká Británie	opt-out	ne

Zdroj: European Commission, 2011b; Ministerstvo financí ČR, Národní koordinační skupina pro zavedení eura v ČR, 2010.

Podle Ladislava Juzy z PwC bude pro ČR přijetí eura jednoznačně pozitivní krok. Podniky se nebudou muset soustředit na volatilitu kurzu. Česká republika a Polsko mohou mít v krátkém období exportní komparativní výhodu v závislosti na depreciazi měny, ale v dlouhém období přinese přijetí eura podstatně více pozitivních efektů. (Juza In Cienski, 2009)

Na rozhodnutí o zavedení eura v ostatních členských státech negativně působí samy země eurozóny, které mají problémy při dodržování vlastních norem: např. nerespektování pravidel Paktu stability a růstu a neplnění vstupních maastrichtských kritérií. Prudký nárůst rozpočtového deficitu a státního dluhu v Řecku a následně dluhová krize v dalších členských zemích, způsobila výrazné oslabení eura vůči dolaru a vyvolala diskusi o budoucnosti eurozóny. Není proto divu, že nečlenské státy rozhodnutí o termínu vstupu do eurozóny odkládají.

Současná politická reprezentace ČR se kloní spíše k euro-pesimistické skupině. Dle prezidenta Václava Klause by si ČR měla vyjednat trvalou výjimku z povinnosti přijmout euro, tzv. opt-out, stejně tak jako Dánsko a Velká Británie. (Klaus In

EURACTIV, 2011) Rovněž současná vláda je v otázce zavedení eura opatrná. Pokud se EMU nevyrovná se současnými dluhovými problémy, ČR neprovede plánovanou konsolidaci veřejných financí a nebude-li euro-optimistická politická strana ve vládě, lze předpokládat, že ČR neobnoví snahu o vstup do eurozóny.

4.3.2 Scénář a harmonogram zavedení eura

Vláda ČR schválila dne 25. října 2006 materiál Volba scénáře zavedení eura v České republice, který připravila NKS 30. června 2006. NKS po důkladném zhodnocení výhod a nevýhod nabízených scénářů doporučuje použít pro zavedení eura v ČR scénář jednorázového přechodu na euro, tzv. velký třesk nebo-li Big Bang. Zvolený scénář velkého třesku je jasnější a přehlednější koncept, který lépe vyhovuje situaci, kdy již euro existuje. Z hlediska nákladů, je jednorázový přechod považován za nejlevnější variantu. Jeho nevýhodou je náročnost na koordinaci a přípravu soukromého a veřejného sektoru. (Národní koordinační skupina pro zavedení eura v ČR, 2006)

NKS se rozhodovala mezi třemi možnými scénáři, a to:

- Scénář s využitím přechodného období, tzv. madridský scénář. Jedná se o dvoufázový přechod na euro, který byl realizován při vzniku eurozóny. Nejprve je zavedeno bezhotovostní euro a po určitém přechodném období (max. tři roky) je zavedeno hotovostní euro.
- Jednorázový přechod na euro, tzv. velký třesk či Big Bang. Jde o současný přechod na euro jak v bezhotovostní, tak v hotovostní podobě.
- Scénář postupného zrušení, tzv. Phasing – Out. Jedná se rovněž o jednorázový přechod na eura, avšak s dočasným použitím (max. jeden rok) národní měny v určitých případech (např. faktury a účtenky malých podniků a živnostníků). (Národní koordinační skupina pro zavedení eura v ČR, 2006)

Jak je patrné z Tab. 4, jsou mezi madridským scénářem a scénářem Big Bang podstatné rozdíly. Předností zvoleného scénáře Big Bang je odpadnutí celé řady nákladů spojené např. s vedením účtů ve dvou měnách. Rovněž je eliminován zmatek

v provádění bezhotovostních a hotovostních operací v obou měnách, až na relativně krátké období duálního oběhu obou měn v případě hotovostních operací. Scénář Phasing – Out, který počítá s dočasným použitím národní měny v určitých právních nástrojích, je modifikací scénáře Big Bang.

Tab. 4: Hlavní rozdíly mezi jednotlivými scénáři

Operace/užití právního nástroje po vstupu země do eurozóny	Madridský scénář	Big Bang	Phasing – Out
Vedení účtů v národní měně.	ANO	NE	NE
Provádění bezhotovostních transakcí v národní měně.	ANO	NE	NE
Provádění hotovostních plateb v národní měně.	ANO	NE ^{*)}	NE ^{*)}
Provádění hotovostních plateb v euru.	NE ^{**)}	ANO	ANO
Vydávání faktur aj. instrumentů v národní měně (časově omezeno).	ANO	NE	ANO

Zdroj: EK In Národní koordinační skupina pro zavedení eura v ČR, 2006.

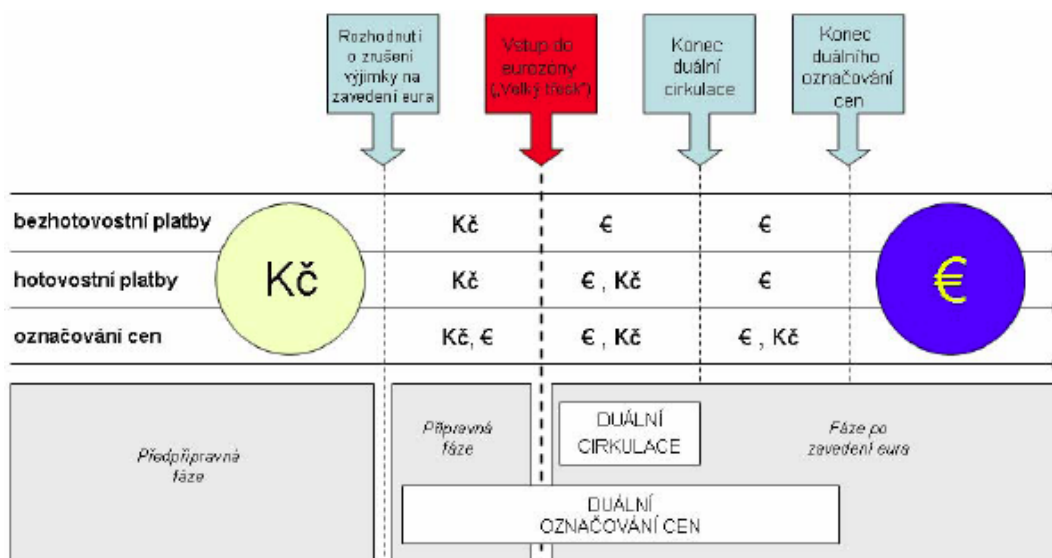
Pozn.: ^{)} vyjma období duální cirkulace, ^{**)} pro hotovostní platby je možné používat euro pouze, pokud se na tom dohodnou obě smluvní strany.*

Scénář jednorázového zavedení eura Big Bang (viz. Obr. 1) je rozdělen do pěti fází:

1. Předpřípravná fáze (před rozhodnutím o zrušení výjimky na zavedení eura), tj. období před rozhodnutím Rady EU o zavedení eura v ČR. V tomto období se ČR připravuje na změnu měny; česká koruna se používá jak při bezhotovostních, tak hotovostních platbách.
2. Přípravná fáze (po rozhodnutí o zrušení výjimky na zavedení eura), tj. v mezidobí od rozhodnutí Rady EU o zavedení eura v ČR a ještě před dnem velkého třesku. Veškeré bezhotovostní a hotovostní operace jsou prováděny v české koruně, ale veškeré peněžní částky jsou označovány jak v českých korunách, tak na základě pevně definovaného přepočítávacího koeficientu rovněž v euru (tzv. duální označování cen). Na tuto fázi je předpokládán cca půlroční časový rozsah.

3. Období duální cirkulace. Ode dne velkého třesku jsou veškeré bezhotovostní operace prováděny pouze v eurech. Hotovostní platby mohou být realizovány jak v české koruně, tak v euru. Domácí měna je postupně stahována z oběhu. Obchodníci při platbách v hotovosti přijímají jak českou korunu, tak euro; nazpět vracejí pouze eura. Na tuto fázi je předpokládán dvoutýdenní (dva kalendářní týdny) časový rozsah.
4. Období mezi koncem duální cirkulace a koncem duálního označování cen. Bezhotovostní a hotovostní operace jsou prováděny již pouze v eurech, ceny jsou označovány v obou měnách (duální označování cen). Za předpokladu, že euro bude zavedeno k 1. lednu, předpokládá se délka trvání tohoto období do konce kalendářního roku.
5. Závěrečná fáze zavádění eura. Veškeré platební transakce i označení je pouze v euru. (Národní koordinační skupina pro zavedení eura v ČR, 2007)

Obr. 1: Scénář velkého třesku nebo - li Big Bang

Zdroj: MF ČR In Národní koordinační skupina pro zavedení eura v ČR, 2007.

Harmonogram zavedení eura v České republice závisí v první řadě na určení termínu přijetí společné jednotné měny a na plnění maastrichtských konvergenčních kritérií. Národní plán zavedení eura v ČR uvádí postup zavedení eura bez konkrétních dat ve čtyřech etapách:

1. etapa – do vstupu do ERM II²⁰.
2. etapa – od vstupu do ERM II po rozhodnutí o přijetí ČR do eurozóny. ČR musí plnit veškerá maastrichtská konvergenční kritéria. Poté stanoví Rada EU přepočítací koeficient fixního kurzu české koruny k euru.
3. etapa – mezi rozhodnutím Rady EU o zrušení výjimky pro zavedení eura do dne vstupu do eurozóny. Během této etapy je nutné, aby se bankovní a obchodní sektor předzásobil hotovostním eurem a byla aplikována pravidla duálního označování cen.
4. etapa – po vstupu do eurozóny. V této etapě jsou realizována pravidla duálního oběhu a pravidla proti zneužívání zavedení eura k navyšování cen. (Národní koordinační skupina pro zavedení eura v ČR, 2007)

Budeme-li předpokládat vstup do eurozóny k 1. 1. 2017, je možné očekávat podobný harmonogram²¹:

- ČR podává žádost ke vstupu do ERM II na jaře roku 2014.
- Členství v ERM II od 1. 7. 2014 do 30. 6. 2016 (min. po dobu dvou let). ČR plní maastrichtská konvergenční kritéria.
- Rozhodnutí Rady EU o zrušení výjimky na zavedení eura.
- Výroba euromincí, předzásobení bankovního a obchodního sektoru hotovostním eurem, duální oceňování²².

²⁰ Členství v ERM II musí být min. po dobu dvou let.

²¹ Východisko pro určení časové souslednosti vstupu ČR do eurozóny bylo čerpáno z dokumentu Ministerstva financí ČR Institucionální zajištění zavedení eura v České republice, který uvádí pracovní termín zavedení eura 1. 1. 2010.

- Euro zavedeno k 1. 1. 2017, poté dvoutýdenní duální cirkulace obou měn.
- 31. 12. 2017 končí duální označování cen.
- 1. 1. 2018 vše již jen v euru.

4.3.3 Vývoj nominální konvergence

Ministerstvo financí ČR společně s ČNB vypracovává každoročně zprávu Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou. EU po vstupujících zemích do eurozóny požaduje splnění kritérií nominální konvergence nejen ke dni vstupu, ale i v následujícím období tzv. požadavek na udržitelnou konvergenci. Evropská komise a Evropská centrální banka vypracovávají minimálně jednou za dva roky tzv. konvergenční zprávu. Ta informuje Radu EU o dosažených výsledcích při plnění maastrichtských konvergenčních kritérií nečlenskými zeměmi eurozóny. Následující tabulky v této kapitole uvádějí výsledky plnění maastrichtských konvergenčních kritérií ČR od roku 2008 do srpna roku 2011, včetně prognózy od roku 2011 do roku 2014.

Jak je patrné z Tab. 5, ČR neplnila inflační kritérium v roce 2008. Za vyšší inflaci v letech 2007 a 2008 stojí převážně zvýšení snížené sazby DPH, zavedení ekologických daní a poplatků ve zdravotnictví. Od roku 2009 je uváděno bezproblémové plnění inflačního kritéria. Příčinou je snížení cen energií a potravin v důsledku celosvětové hospodářské krize. K úspěšnému plnění v roce 2011 přispívá i inflační cílování ČNB. V roce 2012 se nejspíš nepodaří kritérium splnit. Důvodem jsou administrativní opatření, především zvyšování DPH. (Ministerstvo financí ČR, Česká národní banka, 2011)

²² Cca půlroční povinné duální označování cen, před samotným vstupem ČR do eurozóny.

Tab. 5: Inflační kritérium (růst v %)²³

	2008	2009	2010	08/2011	2011	2012	2013	2014
Průměr tří zemí EU s nejnižší inflací	2,6	0,0	0,9	1,3	1,6	1,1	1,4	1,4
Hodnota kritéria	4,1	1,5	2,4	2,8	3,1	2,6	2,9	2,9
Česká republika	6,3	0,6	1,2	1,9	2,2	3,4	1,6	2,1

Zdroj: EUROSTAT, Konvergenční programy a Programy stability jednotlivých členských zemí In Ministerstvo financí ČR, Česká národní banka, 2011.

Pozn.: Výhled zemí EU v letech 2011 – 2014 byl čerpán z Konvergenčních programů a Programů stability vyjma Portugalska. V případě Německa a Španělska byl použit deflátor soukromých výdajů na spotřebu, v případě Švédska a Slovinska průměrná míra inflace CPI. V roce 2010 bylo z kritéria vyloučeno Irsko (-1,6 %) a Lotyšsko (-1,2 %).

Konvergenční zpráva Evropské komise z roku 2012 analyzuje jednotlivé složky inflace v ČR. Uvádí, jakým způsobem se na celkové inflaci podílejí změny cenové hladiny neenergetického průmyslového zboží, energie, nezpracovaných potravin, zpracovaných potravin a služeb. V období leden až březen 2012 se nejvíce na inflaci v ČR podílí růst cen služeb, a to z 341/1000. Druhou největší složku inflace tvoří změny cenové hladiny neenergetického průmyslového zboží (245/1000), které vykazovaly i v předešlých letech (r. 2006 – březen 2012) zápornou inflaci. V období leden až březen 2012 se růst cenové hladiny zpracovaných potravin podílí na celkové inflaci z 195/1000, energie z 142/1000 a nezpracovaných potravin z 67/1000. (European Commission, 2012)

V České republice je v roce 2012 vykazována rostoucí inflace, která je způsobena především zvýšením snížené sazby DPH z 10 % na 14 %. Významný vliv má růst cen potravin, pohodných hmot a regulovaných cen. ČNB reaguje měnovou politikou na měnověpolitickou inflaci, tj. na inflaci, která je očištěna od vlivu nepřímých daní.

²³ Průměr posledních dvanácti měsíců proti průměru předchozích dvanácti měsíců ke konci období.

V předchozích obdobích byly změny nepřímých daní realizovány především z důvodu harmonizace českého právního řádu s evropskými směnicemi. Zvýšení snížené sazby DPH v roce 2012 bylo vládou zdůvodněno potřebou finančních prostředků na realizaci důchodové reformy. Spojení transformace důchodového systému se zvyšováním daňové zátěže všech občanů není šťastné řešení, obzvláště v situaci, kdy domácí a evropská ekonomika stagnuje. Paradoxem v celé situaci je to, že prezident vetoval zákon, který měl umožnit občanům část důchodového pojištění ukládat u soukromých penzijních společností. Rostoucí inflace zpomalila českou ekonomiku. Zvýšení daní oslabilo domácí koupěschopnou poptávku, domácnosti, firmy a stát šetří. To se odrazilo v poklesu HDP. Pokles domácí poptávky je z části kompenzován přebytkem v zahraničním obchodě, především poptávkou z Německa. V roce 2013 se očekává pokles inflace a mírné oživení české ekonomiky.

Tab. 6 předkládá přehled plnění úrokového kritéria, se kterým ČR neměla problémy. Jistým rizikem je dluhová krize v eurozóně. Nicméně o české dluhopisy je mezi investory zájem a rovněž díky nízké inflaci se předpokládá, že s plněním kritéria dlouhodobých úrokových sazeb nebude mít ČR problémy ani v budoucnosti. (Ministerstvo financí ČR, Česká národní banka, 2011)

Tab. 6: Úrokové kritérium (růst v %)²⁴

	2008	2009	2010	8/2011	2011	2012	2013	2014
Průměr tří zemí EU s nejnižší inflací	4,2	3,9	4,0	5,3	3,3	3,6	3,2	3,1
Hodnota kritéria	6,2	5,9	6,0	7,3	5,3	5,6	5,2	5,1
Česká republika	4,6	4,8	4,2	3,8	3,7	3,7	3,9	4,2

Zdroj: EUROSTAT, Konvergenční programy a Programy stability jednotlivých členských zemí In Ministerstvo financí ČR, Česká národní banka, 2011.

Pozn.: Ve výhledu na roky 2011-2014 jsou vyloučeny Řecko a Irsko. Země, u kterých nelze předpokládat, že toto kritérium budou plnit.

Konvergenční zpráva Evropské komise z roku 2012 uvádí aktuálnější hodnoty. V březnu 2012, což je poslední měsíc, za který byly údaje k dispozici, referenční hodnota činila 5,8 %. V tomto měsíci byl vykázán 12-měsíční klouzavý průměr výnosu na českých dlouhodobých státních dluhopisech 3,5 %, tj. 2,3 p. b. pod referenční hodnotou. (European Commission, 2012)

Odhadovat budoucí vývoj plnění úrokového kritéria je v podmínkách dluhové krize některých států eurozóny složité. Podstatné je, aby veřejné finance byly konsolidovány a zajistily tak dlouhodobou fiskální stabilitu. Nízká míra inflace a rostoucí ekonomika to jsou podmínky, které udrží zájem soukromých investorů o české státní dluhopisy. Investoři preferují uložení svých finančních prostředků do německých dluhopisů a do dluhopisů evropských severovýchodních států. Důležité pro Českou republiku je, aby nebyla řazena mezi ostatní země střední a východní Evropy, mezi země kde se investorům vyplatí uložit finanční prostředky v době ekonomického růstu, ale ne v době krize. Snahou české politické reprezentace by mělo být, aby Česká republika byla vnímána jakou součástí Evropy, jako součástí té stabilní severní Evropy. V politické rovině bychom měli být v Evropě více vidět a podporovat myšlenku evropské integrace.

²⁴ Průměr posledních dvanácti měsíců proti průměru předchozích dvanácti měsíců ke konci období.

Posledním měnovým kritériem je dvouleté začlenění do systému směnných kurzů ERM II. ČR se do tohoto systému zatím nezapojila. Graf 1 znázorňuje hypotetickou centrální paritu CZK/EUR, která byla stanovena z průměrného denního kurzu v 1. čtvrtletí 2009 a flukuační pásmo kritéria kurzové stability je stanoveno na patnáct procent v obou směrech. Podle vývoje nominálního měnového kurzu CZK/EUR je možné konstatovat: „že výchyly kurzu mohou v turbulentních dobách přesáhnout stanovený rozsah fluktuace. Pro úspěšné plnění kritéria stability měnového kurzu do budoucnosti tak bude klíčové vhodné načasování vstupu do kurzového mechanismu ERM II. Tento vstup by se měl odehrát v situaci aktuálně i perspektivně stabilní situace v tuzemské ekonomice, na světových finančních trzích i z hlediska investičních nálad vůči ČR i celému našemu regionu“ (Ministerstvo financí ČR, Česká národní banka, 2011, s. 12)

Graf 1: Vývoj nominálního měnového kurzu CZK/EUR

Zdroj: ČNB, Ministerstvo financí ČR In Ministerstvo financí ČR, Česká národní banka, 2011.

Pozn.: Pohyb měnového kurzu směrem nahoru značí apretaci koruny vůči euru.

Konvergenční zpráva Evropské komise uvádí, že po vstupu ČR do EU v roce 2004 vykazoval kurz koruny vůči euru dlouhodobější zhodnocování. Získané kapitálové příjmy podpořily hospodářský růst. V polovině roku 2008, v důsledku rozvíjející se

světové finanční krize, utrpěl kurz koruny silné oslabení. Na začátku roku 2009 začala koruna posilovat a tento trend zůstal zachován až do poloviny roku 2011, což se odráží v zlepšení bilance zahraničního obchodu a oživení pozitivní nálady na trhu. Koruna začala oslabovat v důsledku nového globálního napětí na kapitálových trzích v druhé polovině roku 2011. V průběhu dvou let od vypracování zprávy koruna posílila vůči euru o 2,8 %. (European Commission, 2012)

Budoucnost vývoje kurzu koruny vůči euru závisí na vývoji a řešení evropské dluhové krize. Kurz bude ovlivňován vývojem evropské ekonomiky a to, jakým způsobem evropská ekonomika ovlivní český export. Z minulosti je možné konstatovat, že pokud je evropská ekonomika v recesi, a tím pádem se nedaří ani české, česká koruna oslabuje. V období, kdy kurz koruny vůči euru zhodnocoval, vykazovala česká a i evropská ekonomika růst. V následujícím období se rychlý hospodářský růst v České republice ani v Evropě nečeká, a tak nejspíš i kurz koruny vůči euru bude buď oslabovat, nebo nepatrně oscilovat okolo nižších hodnot.

Vhodné načasování vstupu do kurzového mechanismu ERM II je klíčové. Vstup by měl záviset především na hospodářském vývoji a na tom do jaké míry budou ceny, mzdy a pracovní síla v České republice flexibilní. Přechod do systému pevného kurzu s flukтуаčním pásmem $\pm 15\%$, bude značně omezovat kurzovou politiku ČNB. Setrvání minimálně po dobu dvou let v kurzovém mechanismu ERM II a kurzová stabilita je nutnou podmínkou pro vstup do eurozóny. To ovšem neznamená, že by se Česká republika nemohla účastnit tohoto mechanismu déle. Podstatnou roli kromě načasování vstupu hraje i vhodné stanovení centrální parity. Většinou je totiž stanovená centrální parita, se kterou země vstupuje do ERM II, totožná s konverzním kurzem, který je následně použit při samotném přechodu na euro²⁵. Pokud by byla centrální parita stanovená nízko a česká koruna vůči euru podhodnocena, působením trhu by mohlo dojít během dvou let k rychlejšímu posilování koruny. A naopak, pokud by byla centrální parita nastavená vysoko a česká koruna vůči euru nadhodnocena, rizikem by

²⁵ Výjimku tvoří Slovensko, kde došlo v průběhu účasti v kurzovém mechanismu ERM II dvakrát ke změně centrální parity.

za takové situace mohly být útoky spekulantů, které by v ekonomické nestabilitě mohly vést ke znehodnocení měny.

Tab. 7 a 8 uvádějí plnění dvou fiskálních kritérií²⁶. Kritérium rozpočtového deficitu se v současné době ČR nedaří plnit. Rok 2009 je ve znamení celosvětové hospodářské krize. Z hlediska rozpočtu se projeví legislativní změny, které měly zmírnit dopady krize, ty přinesly výpadek daňových příjmů. Vláda v letech 2010 a 2011 připravila konsolidační opatření. V roce 2010 došlo k růstu příjmů z pojistného na sociální zabezpečení a poklesu mzdových výdajů. V roce 2011 došlo na příjmové straně ke změně u daně z příjmů fyzických osob a u pojistného na sociální zabezpečení. Na výdajové straně k zeštíhlení provozních nákladů a investic státních úřadů a dále k poklesu mzdových výdajů. (Ministerstvo financí ČR, Česká národní banka, 2011)

Tab. 7: Kritérium rozpočtového deficitu (v % HDP)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Hodnota kritéria	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0
Česká republika	-2,2	-5,8	-4,8	-3,7	-3,5	-2,9	-1,9

Zdroj: ČSÚ, MF ČR, Konvergenční program ČR In Ministerstvo financí ČR, Česká národní banka, 2011.

Konvergenční zpráva Evropské komise informuje o přijatých úsporných opatřeních, která jsou zahrnuta do státního rozpočtu na rok 2012. Očekává se, že zvýšení snížené sazby DPH na 14 %, přinese dodatečné příjmy přibližně ve výši 0,7 % HDP. Nová loterijní daň by mohla daňové příjmy zvýšit o zhruba 0,1 % HDP. Z důvodu zhoršujících se makroekonomických podmínek, byly v březnu 2012 schváleny výdajové škrty ve výši 0,6 % HDP. Dojde k dalšímu snížení provozních nákladů ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy. Podle prognózy Evropské komise z jara 2012

²⁶ Aby bylo možné konstatovat, že má ČR udržitelné veřejné finance, musí splňovat obě fiskální kritéria zároveň.

se předpokládá schodek veřejných financí v roce 2012 na 2,9 %. (European Commission, 2012)

Česká republika se zavázala snížit rozpočtový deficit pod hranici 3 % HDP v roce 2013. Zda se tento cíl podaří splnit, záleží nejen na konsolidaci veřejných financí, ale rovněž na dalším vývoji domácí a zahraniční ekonomiky. Vzhledem k tomu, že nelze očekávat výrazný ekonomický růst v Evropě ani v domácí ekonomice a s ohledem k tomu, že má vláda problémy s reformami veřejných financí, je plánovaný vyrovnaný rozpočet veřejných financí v roce 2016 nepravděpodobný.

Na rozdíl od kritéria rozpočtového deficitu, neměla ČR zatím s plněním druhého z fiskálních kritérií problémy, a to s kritériem veřejného dluhu (viz. Tab. 8). Od roku 2009 můžeme pozorovat prudký růst veřejného dluhu, který je ovlivněn vývojem deficitu veřejných rozpočtů, především zvýšeného deficitu státního rozpočtu. Je patrné z prognózy na další roky, že udržitelnost a jeho plnění v budoucnosti musí být podrobena zvýšené kontrole. (Ministerstvo financí ČR, Česká národní banka, 2011)

Tab. 8: Kritérium veřejného dluhu (v % HDP)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Hodnota kritéria	60,0	60,0	60,0	60,0	60,0	60,0	60,0
Česká republika	28,7	34,3	37,6	40,5	42,4	42,8	42,0

Zdroj: ČSÚ, MF ČR, Konvergenční program ČR In Ministerstvo financí ČR, Česká národní banka, 2011.

Konvergenční zpráva Evropské komise z roku 2012, která pracuje s aktuálnějšími daty, uvádí, že ačkoliv veřejný dluh ČR zůstává stále hluboko pod hranicí 60 % HDP, tak se zvýšil z 34,4 % v roce 2009 na 41,2 % HDP v roce 2011, a to především z důvodu vysokého vládního deficitu. (European Commission, 2012)

Ačkoliv má Česká republika v porovnání s ostatními členskými zeměmi EU nižší veřejný dluh, tempo jeho růstu je alarmující. Nelze očekávat, že zadlužení vyřeší v budoucnosti rostoucí ekonomika, neboť tempo růstu domácí ekonomiky bude

s největší pravděpodobností v dalších letech pomalejší, než tomu bylo před začátkem hospodářské krize. Je proto nutné věnovat této problematice velkou pozornost, provést audit veřejného dluhu, zjistit, jak vznikly jednotlivé komponenty dluhu a následně hledat účinná úsporná opatření, která povedou ke zpomalení tempa růstu celkového veřejného zadlužení ČR.

Z uvedeného přehledu plnění maastrichtských konvergenčních kritérií vyplývá, že ČR v současné chvíli není připravena, přijmout euro. Tento závěr potvrzuje i Konvergenční zpráva Evropské komise z roku 2012. V roce 2012 pravděpodobně ČR nebude plnit inflační kritérium, protože jsou zaváděna úsporná opatření (především zvyšování daňové zátěže), s cílem snižovat schodek státního rozpočtu. Doposud má ČR problémy s plněním kritéria rozpočtového deficitu. Tomu nasvědčuje i skutečnost, že již od prosince 2009 je ČR v Proceduře při nadměrném schodku. V budoucnosti bude nutné sledovat i plnění kritéria veřejného dluhu a vhodně načasovat vstup do ERM II.

4.3.4 Vývoj reálné konvergence

Důležitým sledovaným ukazatelem pro přistoupení ČR k eurozóně je stupeň reálné konvergence. Tab. 9 popisuje sblížování ekonomické úrovně prostřednictvím ukazatele HDP na jednoho obyvatele. Průměrná ekonomická úroveň zemí eurozóny je vyšší než průměr zemí celé EU. ČR pomalu doháněla ekonomickou úroveň průměru zemí eurozóny do roku 2009. Od roku 2006 do roku 2009 se přiblížila o 1,8 p.b., poté však důsledky celosvětové hospodářské krize přerušily proces ekonomického přiblížování. Je zajímavé, že HDP na jednoho obyvatele Slovenska, činilo v roce 2009 pouze 66,1 % průměru zemí eurozóny, což je o 9,1 p.b. méně než ekonomická úroveň České republiky ve vztahu k eurozóně. Lotyšsko, které plánuje přijmout euro v roce 2014, dosahovalo v roce 2011 pouze 53,7 % ekonomické úrovně eurozóny. (EUROSTAT, 2012b; vlastní výpočty)

Tab. 9: HDP na jednoho obyvatele v paritě kupní síly (v %)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Eurozóna 17	100	100	100	100	100	100
EU (27)	91,7	91,7	91,7	91,7	92,6	92,6
Česká republika	73,4	76,1	74,3	75,2	73,1	74,1
Estonsko	60,6	64,2	63,3	58,7	59,3	62,0
Lotyšsko	46,8	51,4	51,4	46,8	51,0	53,7
Německo	105,5	105,5	106,4	106,4	110,2	112,0
Portugalsko	72,5	72,5	71,6	73,4	74,1	71,3
Slovenská republika	57,8	62,4	67,0	66,1	67,6	67,6
Španělsko	96,3	96,3	95,4	94,5	92,6	90,7

Zdroj: EUROSTAT, 2012b; vlastní výpočty.

Česká republika se po vstupu do EU přibližovala k ekonomické úrovni eurozóny. Zlom nastal v roce 2010, kdy hospodářská recese zkomplikovala proces reálné konvergence České republiky v evropském měřítku, a to přestože Česká republika vykázala za rok 2010 rostoucí HDP. Ten byl ale tvořen zahraniční poptávkou, především po dopravních prostředcích. V některých zemích konvergenční proces vůči eurozóně přerušen nebyl, v jiných zemích došlo ke zpomalení nebo k pozastavení konvergenčního procesu a v některých dokonce k divergenci. Tyto změny jsou způsobeny jednak změnou vytvořeného HDP a změnou v užití vytvořených zdrojů, tj. změnou v rozložení vytvořeného HDP mezi investice a spotřebu. Česká republika jako dohánějící ekonomika se vyznačovala vyšší mírou investic na úkor spotřeby. Protikrizová opatření vlády a restriktivní vládní politika omezily domácí poptávku jak po investicích, tak po spotřebě. Spotřeba domácností v České republice výrazně klesla a tím došlo k pozastavení konvergenčního procesu České republiky k eurozóně.

Tab. 10 dokumentuje sblížení cenových hladin, měřených jako poměr mezi paritou kupní síly a tržním směnným kurzem pro každou zemi, s průměrem zemí eurozóny. Z přehledu je patrný značný rozdíl v cenových hladinách ČR a průměrem zemí eurozóny, který se v roce 2009 ještě prohloubil na pouhých 69,2 % cenové úrovně eurozóny. Za povšimnutí stojí i cenová hladina Slovenska, která v roce 2006 činila pouze 56,9 % úrovně eurozóny a v roce 2009 již 69,7 %, což činí mezi roky 2006

a 2008 10,7 p.b. a mezi roky 2008 a 2009 2,1 p.b. přiblížení k průměru eurozóny. (EUROSTAT, 2012a; vlastní výpočty)

Tab. 10: Vývoj cenové hladiny²⁷ (v %)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Eurozóna (17)	100	100	100	100	100	100
EU (27)	98,1	98,7	96,9	94,7	96,0	96,2
Česká republika	60,2	61,6	74,8	69,2	72,2	73,8
Estonsko	67,2	72,5	74,3	72,4	71,8	75,9
Lotyšsko	59,7	65,7	72,7	72,0	69,3	71,3
Německo	100,7	100,4	100,3	100,5	100,1	99,4
Portugalsko	83,4	84,6	85,2	84,5	84,6	84,1
Slovenská republika	56,9	62,4	67,6	69,7	68,8	69,6
Španělsko	90,1	91,7	92,2	92,6	93,2	93,7

Zdroj: EUROSTAT, 2012a; vlastní výpočty.

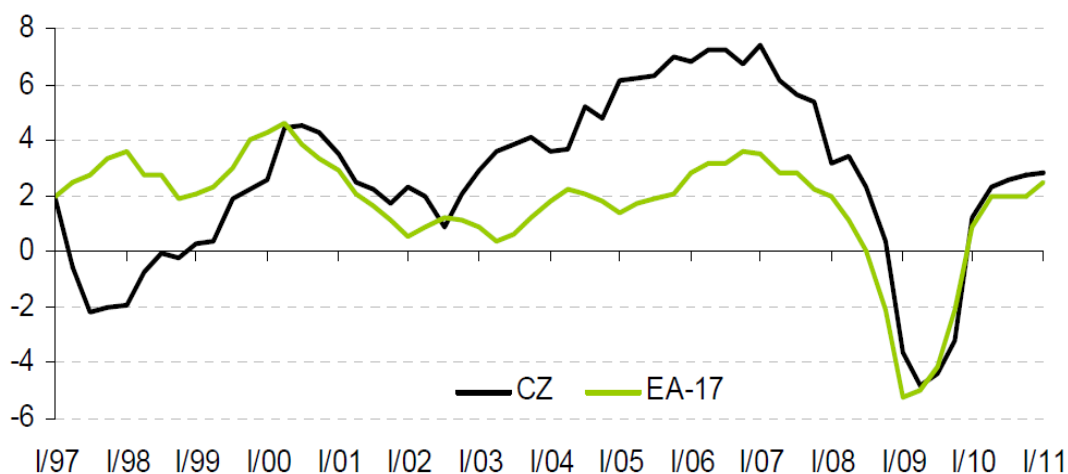
Rok 2009 znamenal v České republice pokles reálné kupní síly v porovnání k eurozóně o 5,6 p.b. Běžná spotřeba je tažena domácnostmi, které byly nejvíce postiženy poklesem reálné kupní síly. Důsledky celosvětové hospodářské krize se odrazily na trhu práce, zatímco v roce 2008 mzdy ještě rostly, tak v roce 2009 již nikoli. Rok 2009 je spojený s poklesem mezd a s růstem nezaměstnanosti. Pokles reálné kupní síly se odrazil na příjmové stránce státního rozpočtu. Vládní protikrizová opatření především propouštění a snižování platů státních zaměstnanců a zvyšování nepřímých daní reálnou kupní sílu dále omezují. Přesto v roce 2010 a 2011 reálná kupní síla ČR v porovnání s eurozónou rostla. Důvodem je jednak oživení ekonomiky v České republice a pokles reálné kupní síly ve vyspělejších zemích EU, např. v Německu.

Graf 2, který je uveden ve zprávě Vyhodnocení plnění maastrichtských kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou za rok 2011, poskytuje informace o sladění hospodářských cyklů mezi ČR a eurozónou. Zpráva informuje o zvýšené

²⁷ Měřený jako poměr mezi paritou kupní síly a tržním směnným kurzem pro každou zemi.

korelaci celkové ekonomické aktivity ČR se zeměmi eurozóny. Vzhledem k tomu, že sledované země včetně ČR, jsou ovlivněny dopady celosvětové ekonomické krize, tak až období běžného vývoje světové ekonomiky potvrdí či vyvrátí sladění hospodářských cyklů. (Ministerstvo financí ČR, Česká národní banka, 2011)

Graf 2: Růst HDP v ČR a eurozóně (v % meziročně, sezonně očištěno)

Zdroj: EUROSTAT, výpočet ČNB In Ministerstvo financí ČR, Česká národní banka, 2011.

Z uvedeného grafu vyplývá, že dochází k významné sladění hospodářského cyklu České republiky s průměrem eurozóny. Nicméně je nutné si uvědomit prohlubující se rozdíly hospodářských cyklů mezi zeměmi eurozóny. Především země postižené dluhovou krizí vykazují oproti vyspělejšími zemím značné rozdíly. Lze předpokládat, že tyto rozdíly budou určité období přetrvávat.

Dle Helíska je možné konstatovat, že ČR má dostatečně sladěnou úroveň ukazatelů reálné konvergence již nyní. Vstup ČR do eurozóny tak nemusí být spojen s obavami z nepříznivého vlivu snížení ekonomické úrovně či z cenových skoků. Rovněž vývoj hospodářského cyklu vykazuje již po delší dobu vysokou míru korelace. (Helísek et al., 2009) Podle zprávy Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou „...lze očekávat, že výhody přijetí společné měny budou záviset na ekonomické situaci v domácí ekonomice i v eurozóně

a porostou s vyšší ekonomickou sladěností a se silnějšími přizpůsobovacími mechanismy.“ (Ministerstvo financí ČR, Česká národní banka, 2011, s. 14)

Z uvedených kritérií reálné konvergence vyplývá, že přibližování ekonomické úrovně České republiky k eurozóně bylo přerušeno celosvětovou hospodářskou krizí. Česká republika dosahuje téměř 75% ekonomickou úroveň průměru eurozóny a je přibližně shodná s méně vyspělými zeměmi EMU, především Portugalsko a Slovensko. Reálná cenová hladina České republiky je nižší než průměr zemí eurozóny. Ceny zboží a služeb v České republice rostou a reálná mzda a tím i kupní síla klesá. Postupné obnovování hospodářského růstu v eurozóně a v České republice je patrné od roku 2009. V roce 2010 se Česká republika i EMU dostaly do kladných hodnot. Prognózy na rok 2012 signalizují, že česká ekonomika klesá, zatím co v okolních zemích dosahují ekonomického růstu. Pomoci by mohla opatření podporující domácí poptávku.

4.3.5 Očekávané dopady zavedení eura

Očekávanými dopady zavedení eura v ČR se zabývá celá řada autorů, mimo jiné i Helísek, který při klasifikaci přínosů a nákladů zavedení eura vychází ze Studie vlivu zavedení eura na ekonomiku ČR, která člení dopady na přímé a nepřímé přínosy a náklady. (Lacina et al., 2008). Tab. 11 uvádí přehled přínosů a nákladů dle Helíška, který výsledky Studie rozšířil a doplnil.

Tab. 11: Klasifikace přínosů a nákladů zavedení eura v případě ČR

Přímé přínosy	Přímé náklady
<ul style="list-style-type: none"> • Pokles transakčních nákladů • Snížení kurzového rizika v zahraničním obchodu • Zastavení apreciací a volatility kurzu CZK • Pokles úrokových sazeb • Transparentnost cen • Snížení rizika měnové krize 	<ul style="list-style-type: none"> • Administrativní a technické náklady (přecenění, nové IT atd.) • Jednorázové zvýšení cen • Ztráta autonomní měnové a kurzové politiky (asymetrické šoky, atd.) • Pokles zisků bankovního sektoru
Nepřímé přínosy	Nepřímé náklady
<ul style="list-style-type: none"> • Růst zahraničního obchodu • Zesílení přílivu PZI • Růst investic • Růst HDP 	<ul style="list-style-type: none"> • Vyšší inflace (dohánění cenové hladiny eurozóny)

Zdroj: Helísek et al., 2009 podle Lacina et al., 2008.

Dopady plynoucí ze zavedení eura v ČR, stručně a pro veřejnost přehledně zpracované, předkládá Národní koordinační skupina pro zavedení eura v ČR společně s Ministerstvem financí ČR na webových stránkách Zavedení eura v České republice. Jsou tam popsány výhody pro spotřebitele, podnikatele, makroekonomické výhody a upozorňuje se na možné nevýhody a rizika vyplývající se zavedení eura v ČR. Především živnostník posuzuje výhody a nevýhody zavedení eura v ČR a to jak z pohledu spotřebitele, tak z pohledu podnikatele.

4.3.5.1 Výhody pro spotřebitele

Mezi výhody pro spotřebitele spojené se zavedením eura v ČR uvádí dokument Strategie přistoupení České republiky k eurozóně následující skutečnosti:

- Pohodlnější a levnější cestování – při zahraničních cestách nebude nutné měnit peníze, tzv. snížení transakčních nákladů.
- Stabilnější a snadno porovnatelné ceny – při nákupech v zahraničí se budou občané rychleji orientovat v cenách zboží a služeb, tzv. vyšší cenová transparentnost.

- Levnější půjčky – nízká inflace Evropské centrální banky se odráží v nízkých úrokových sazbách, které při rozumné míře zadlužování mohou znamenat i levnější přístup k půjčkám. (Vláda ČR, Česká národní banka, 2003)

4.3.5.2 Výhody pro podnikatele

Sobíšek uvádí jako největší výhodu pro podnikatele odstranění nákladů plynoucích z převodů zahraničních měn. V eurozóně díky systému SEPA probíhají převody v eurech z jedné banky do druhé v jednom městě za stejnou cenu, jako posláni peněz mezi bankami v různých státech eurozóny. Dokud ČR nepřijme euro, budou platby v euru podstatně dražší, než tuzemské platby v korunách. Podle odhadu Pavla Sobíška činí tento rozdíl v cenách plateb ročně 20 až 30 miliard korun, které získává bankovní sektor. (Sobíšek, 2008)

Mezi podnikatelské výhody plynoucí ze zavedení eura v ČR uvádí dokument Strategie přistoupení České republiky k eurozóně následující skutečnosti:

- Odstranění kurzového rizika – nepředvídatelné kurzové výkyvy mohou přinést kurzové ztráty z realizovaných obchodů v cizí měně. Zavedením eura budou tato kurzová rizika při platbách v euru odstraněna. Velké exportní podniky využívají proti kurzovým rizikům celou řadu zajišťovacích produktů od komerčních bankovních a finančních institucí. Pro MSP nejsou většinou tyto instrumenty z důvodu vysoké ceny zajištění oproti ceně kontraktu výhodné, proto se řada MSP proti kurzovým rizikům nezajišťuje a ani jinak nechrání.
- Snížení transakčních nákladů – náklady na konverzi měn a náklady spojené s vedením devizového účtu v eurech, které jsou nyní vyšší, než náklady na vedení korunového účtu, budou zavedením eura v ČR eliminovány. Plnohodnotným začleněním ČR do Jednotného eurového platebního

prostoru (Single Euro Payment Area - SEPA)²⁸ dojde k sjednocení nákladů platebních převodů v euru, jako je tomu při domácích platbách v korunách.

- Nižší úrokové sazby – v souvislosti s reálnou konvergencí ČR se zeměmi eurozóny se předpokládá i postupné sladování úrokových sazeb, které komerční banky nabízejí podnikatelským subjektům. Ty jsou v ČR zatím vyšší než v zemích eurozóny, prostor pro snížení zde tedy existuje. Firmy mohou profitovat i z přístupu ke kapitálovým trhům eurozóny. (Vláda ČR, Česká národní banka, 2003)

O tom, že projekt SEPA přinese podnikům značné úspory, není pochyb. Avšak je nutné počítat s tím, že zapojení do systému je spojeno s určitými úpravami podnikových informačních systémů. Jak potvrzují zahraniční zkušenosti, MSP v přípravě na jednotný systém SEPA zaostávají. Podle Päivi Heikkinen z Bank of Finland jsou ve Finsku či jinde v Evropě velké podniky relativně dobře připraveny na přechod na jednotný platební systém SEPA, ale MSP v tomto směru zaostávají. MSP často postrádají informace a mnohdy nejsou odborně způsobilé k tomu, aby byly schopny posoudit, jaké výhody jim SEPA může nabídnout. Je nutné, aby softwarové a účetní firmy hrály zásadní roli v podpoře MSP při plánování přechodu na SEPA. (Heikkinen, 2009)

Otázkou, jakým způsobem ovlivnila finanční krize a hospodářská recese přínosy zavedení eura s ohledem na požadavek stabilního měnového kurzu, se zabývá Mojmir Helisek. Propojenost české ekonomiky s eurozónou je vysoká a stále rostoucí, proto je i aktuální potřeba stabilního měnového kurzu. Dlouhodobé zhodnocování koruny vůči euru znevýhodňuje české podniky na trhu eurozóny a snižuje jejich konkurenceschopnost. Pokud by Česká republika přijala euro, obchodní vztahy by byly pevnější. Autor měřil volatilitu měnových kurzů v letech 2007 – 2010, prostřednictvím

²⁸ Cílem SEPA je sjednocení plateb při přeshraničních a národních platbách v euru po celé eurozóně. Do tohoto projektu byly přizvány i ostatní země EHP, které nemají zavedené euro. Ty se mohou na projektu podílet při evrovém přeshraničním platebním styku. Povinností bank v EU je pak zpoplatňovat zahraniční bezhotovostní styk v EUR jako domácí bezhotovostní styk v EUR. Předpokládá se, že v budoucnosti členské země EU opustí národní platební systémy a přejdou na systém SEPA.

váženého variačního koeficientu. V případě existence koruny uvedl vážený variační koeficient hodnotu 5,92 % a v případě záměny koruny eurem by to bylo jen 2,68 %. Volatilita měnového kurzu byla tedy vykázána vyšší v případě existence koruny, než při substituci koruny eurem. (Helísek, 2011)

4.3.5.3 Makroekonomické výhody

Jako nejsilnější argument zastánců rychlého přijetí eura uvádí Janáčková odstranění rizika měnových krizí²⁹. „*Vstup do eurozóny by pro nás odstranil nebezpečí měnových krizí, kterým může být vystavena naše malá otevřená ekonomika, s možným posílením i efektem „mezinárodní nákazy“... Vstup do eurozóny by riziko měnových krizí ... odstranil (samozřejmě pokud by měnová krize nepostihla samotné euro, což je podstatně méně pravděpodobné).*“ (Janáčková, 2003, s. 12) Současná dluhová krize eurozóny velice silně ovlivnila finanční trhy a kurz eura. Důvodem jsou obavy investorů z toho, že k zadluženému Řecku se brzy přidají i jiné státy EU. Ohrožené státy si vysloužily přezdívku PIIGS (Portugalsko, Irsko, Itálie, Řecko a Španělsko). Na řeckou dluhovou past doplácí ostatní země eurozóny i EU. Současná situace tak nahrává dlouhodobým odpůrcům zavedení eura. Ti upozorňují jednak na globální dopad při nedodržování a falšování dat o rozpočtovém deficitu jedné z členských zemí eurozóny a na fatální selhání Paktu stability a růstu.

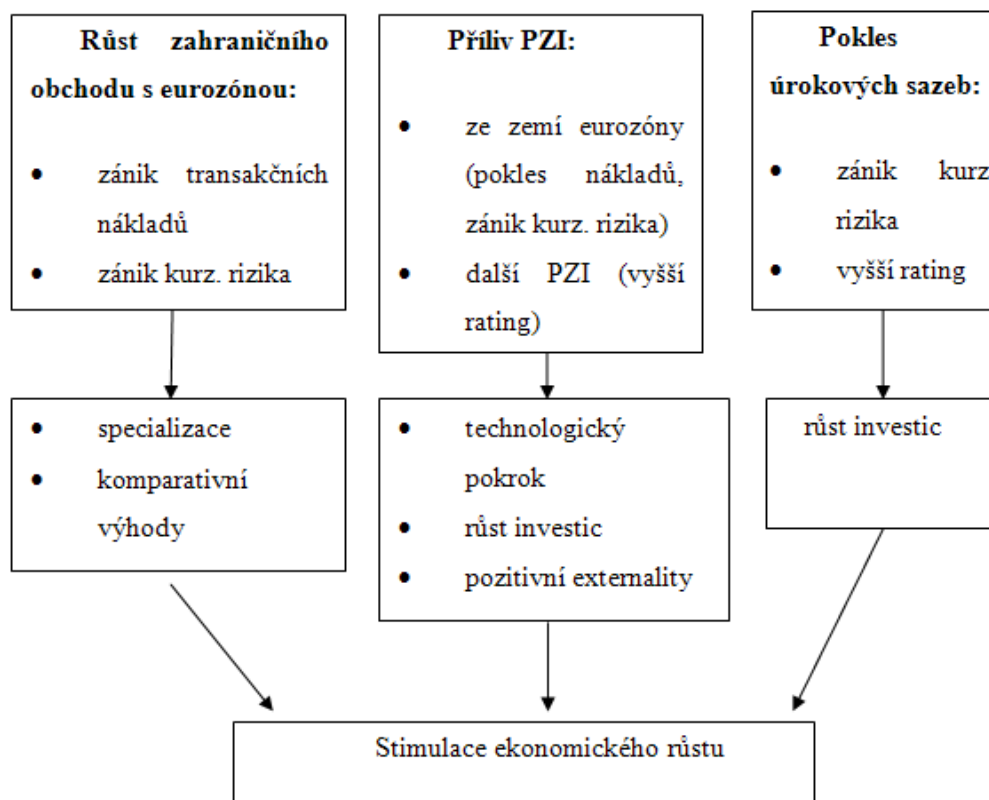
Vliv zavedení eura na ekonomický růst popisuje Mojmír Helísek a přehledně ho předkládá ve formě schématu na Obr. 2. Mezi nejdůležitějšími faktory přijetí eura, které podporují ekonomický růst, uvádí:

- Růst zahraničního obchodu s eurozónou v důsledku odstranění transakčních nákladů a kurzového rizika.
- Příliv přímých zahraničních investic (PZI) především ze zemí eurozóny.

²⁹ Při měnové krizi dochází k výraznému poklesu měnového kurzu a domácích devizových rezerv. ČR byla v roce 1997 ohrožena měnovou krizí. Důvodem byla ztráta důvěry investorů a očekávání devalvace.

- Pokles úrokových sazeb, které mohou vyvolat větší investiční aktivitu. (Helísek et al., 2009)

Obr. 2: Euro a ekonomický růst

Zdroj: Helísek et al., 2009.

Mezi makroekonomické výhody plynoucí ze zavedení eura v ČR uvádí dokument Strategie přistoupení České republiky k eurozóně následující skutečnosti:

- Spolurozhodování o měnové a kurzové politice eurozóny – poté co ČR zavede euro, se Česká národní banka bude spolupodílet na měnové politice eurozóny.
- Tlak na rozpočtovou kázeň – ČR bude muset dodržovat kritéria Paktu stability a růstu, které povedou k větší rozpočtové kázni. Klíčovým prvkem je tlak na střednědobé vyrovnané veřejné rozpočty.

- Ochrana před krizí platební bilance – česká ekonomika je malou otevřenou ekonomikou, která je tím pádem náchylnější na otřesy finančních trhů. Členství ČR v eurozóně může znamenat větší ochranu ekonomiky před krizemi platební bilance. Zároveň dojde ke zvýšení stability finančního sektoru a ke snížení rizika vzniku měnových turbulencí. (Vláda ČR, Česká národní banka, 2003)

4.3.5.4 Nevýhody a rizika

Odpůrci eura se často opírají o ekonomickou teorii optimálních měnových zón. Podle této teorie se posuzuje vstup do měnové unie dle stupně koordinace hospodářského cyklu přistupující země s cyklem eurozóny, podle náchylnosti k asymetrickým šokům, mzdové a cenové pružnosti a mobility pracovních sil. Problémem Evropy je nízká mobilita pracovních sil a značné omezení v pohybu mezd směrem dolů. Jedním z nejznámějších odpůrců eura je prezident ČR Václav Klaus, který upozorňuje na základní požadavek ekonomické teorie, a to „že kde neexistuje mobilita a propojenost trhu práce, je potřeba mít flexibilní měnové kurzy“. (Klaus, 2004, s. 186)

Mezi nevýhody a rizika plynoucí ze zavedení eura v ČR uvádí dokument Strategie přistoupení České republiky k eurozóně následující skutečnosti:

- Ztráta samotné měnové politiky – Česká národní banka ztratí pravomoc provádět měnovou politiku, tu bude určovat Evropská centrální banka, která se rozhoduje na základě stavu celé eurozóny a ne na základě potřeb jednotlivých členských států.
- Vznik asymetrických šoků – pokud domácí ekonomika a finanční sektor nebudou dostatečně cyklicky a strukturálně sladění s ekonomikami ostatních členských států eurozóny, mohou se projevit tzv. asymetrické šoky. Jedná se především o reakci domácí ekonomiky na hospodářské poruchy v podmínkách neodvolatelně zafixovaného měnového kurzu. (Vláda ČR, Česká národní banka, 2003)

Mezi riziky v souvislosti s přijetím eura je často zmiňován fenomén tzv. vnímané inflace. Riziko vyplývá ze zkušeností současných států eurozóny, jejichž obyvatelé po zavedení eura měli pocit, že přechod na euro v jejich zemi přinesl zdražení³⁰. Spotřebitel většinou velmi citlivě vnímá zdražení tradičních spotřebitelských položek, např. základních potravin apod. Snížení cen již není věnována taková pozornost. Zkušenost z nárůstu cen u každodenně nakupovaného zboží, které však netvoří podstatnou část celkových výdajů, přenesli spotřebitelé do pocitu růstu cenové hladiny. Statistiky tyto pocity však vyvracejí a dokladují vliv zavedení eura na inflaci spíše minimální³¹. Nepodloženému zaokrouhlování cen a nežádoucím psychologickým efektům v souvislosti se zavedením eura je možné z velké části zamezit cílenou informační kampaní a takovými mechanismy, které budou zaměřeny na dodržování principu cenové neutrality při přechodu na euro. (Rozmahel In Lacina et al., 2008)

S přechodem na euro je nutné počítat s jednorázovými náklady, které budou muset podniky uhradit z vlastních zdrojů. Odhadují se nemalé náklady především na úpravu informačních systémů, přecenění zboží, vydání nových ceníků a katalogů, na proškolení zaměstnanců či přizpůsobení prodejních automatů. S duálním označováním cen a duálním oběhem budou spojeny také psychologické náklady. (Lacina, Rusek et al., 2007)

Zkušenosti MSP z méně rozvinutých zemí EU jako je Portugalsko či Španělsko ukazují, že zavedení eura umožnilo MSP lehčí vstup na vnitřní trh. Podle autorů Laciny, Rozmahela a Ruska polské MSP, které chtějí být v nové Evropě úspěšné, by měly snížit náklady, zvýšit kvalitu produktů a předvídat očekávání svých více a více náročných zákazníků z EU. (Lacina, Rozmahel, Rusek 2009) S tímto tvrzením je možné souhlasit a doporučit jej i českým MSP.

³⁰ V Německu si euro vysloužilo přezdívku „teuro“ (drahý).

³¹ Komise pravidelně sleduje spotřebitelské ceny pro tzv. „spotřebitelský koš“. EUROSTAT každý měsíc sestavuje Harmonizovaný index spotřebitelských cen (HISC) pro celou eurozónu. HISC používá i ECB pro hodnocení cenové stability v eurozóně.

Je pochopitelné, že ti, kteří očekávají v souvislosti se zavedením eura negativní dopady, přistupují k této problematice se značnou nelibostí. Odpůrci zavedení eura většinou uvádějí argumenty typu, že eurozóna není optimální měnová oblast, že nedosahuje takového hospodářského růstu jako jiné měnové unie (většinou se uvádí USA), že ČR vstupem do eurozóny ztratí nástroje monetární politiky apod. Dnes můžeme chápat jako nevýhodu přijetí společné evropské měny i větší účast na řešení dluhové krize některých členských států eurozóny.

4.4 Dluhová krize a záchranné mechanismy eurozóny

V současné době se potýká eurozóna s celou řadou problémů, které byly vyvolány celosvětovou hospodářskou krizí a následně se projevíly dluhovou krizí některých členských států. Mezi úvěrově problémové země je řazeno Portugalsko, Itálie, Irsko, Řecko a Španělsko (označovány PIIGS). Členské státy EU začaly diskutovat a následně přijímat nápravná opatření. S cílem koordinovat hospodářskou politiku jednotlivých členských států EU, byl v červnu 2010 Evropskou radou schválen evropský semestr. Jeho hlavním záměrem je sjednocení termínů předkládání stabilizačních či konvergenčních programů a národních programů reforem. Nejdůležitější přínos evropského semestru je spatřován v tom, že členský stát bude moci zapracovat doporučení Rady do návrhu státního rozpočtu ještě v daném roce. (Česká národní banka, 2011)

V rámci hospodářské a měnové unie byla fiskální politika jednotlivých členských států sledována s cílem odstranit rizika ohrožení stability společné evropské měny a podpořit fiskální politiku a důvěryhodnost Evropské centrální banky (ECB). Proto je kladen vysoký důraz na koordinaci fiskální politiky a fungování jednotného trhu společně s dodržováním Paktu stability a růstu. Nedávné události ukázaly, že jakmile se jeden členský stát ocitne ve finančních problémech, je rychle ohrožena makro-finanční stabilita celé EU, především však eurozóny, kde jsou jednotlivé ekonomiky a finanční sektor úzce propojené. Proto je důležité správné řízení, implementace pravidel a důsledná vymahatelnost.

Na návrh ECB Evropský parlament schválil v září 2011 revizi pravidel Paktu stability a růstu, která spočívá především ve zpřísnění vymahatelnosti dohledu v makroekonomické oblasti, stanovení přísnějších lhůt, rychlejší uvalování sankcí, zaručení nezávislých fiskálních a ekonomických analýz a zlepšení kvality statistické činnosti plnění státních rozpočtů jednotlivých členských států.

Na základě iniciativy Francie a Německa, které předložily návrh na zvýšení konkurenceschopnosti eurozóny v rámci konání energetického summitu v únoru 2011, vznikl Pakt pro euro. Předseda Evropské rady Herman Van Rompuy a předseda Evropské komise José Manuel Barroso návrh přepracovali tak, aby jeho základní složky neměly striktní rétoriku a dosahování cílů s výběrem politik závisel na členských státech. Tímto krokem byl jasně vyslán signál, že chtějí ochránit euro jako společnou měnu. Členské státy eurozóny přijaly Pakt pro euro, který má posílit hospodářský pilíř měnové unie. Jedná se o důležitou reakci na dluhovou krizi členských států eurozóny. Všech 17 členských států je přesvědčených, že jejich ekonomiky musí být konkurenceschopnější a konvergentnější. Tento pakt je zaměřen především na oblasti, které spadají do působnosti členských států a tvoří základ pro zvýšení konkurenceschopnosti a předchází nepřiměřené nerovnováze. (Council of the European Union, 2011)

Konkurenceschopnost je nevyhnutelná a povede ve střednědobém a dlouhodobém horizontu k vyšším příjmům občanů. Jedná se o silnější snahu koordinovat hospodářskou politiku, která je založena na několika zásadách. Pakt pro euro bude v souladu s existujícími nástroji: Strategie Evropa 2020, integrované hlavní směry, evropský semestr, Pakt o stabilitě a růstu a nový rámec pro makroekonomický dohled. Tyto dokumenty budou obsahovat konkrétní závazky a opatření, které budou náročnější než ty, které byly doposud schváleny a zároveň budou doplněny o časový harmonogram realizace. Nové závazky budou následně zahrnuty do národních reformních programů a programů stability, na které se vztahuje pravidelný kontrolní rámec. (Council of the European Union, 2011)

Posílení finanční stability a silný finanční sektor jsou klíčové oblasti celkové stability v eurozóně. Přísné zátěžové testy bank, koordinované na úrovni EU, budou

realizovány v pravidelných intervalech. Pakt rovněž obsahuje tzv. zákonné ustanovení dluhové brzdy³², která má zabránit, aby členské státy překračovaly únikové limity rozpočtového deficitu a veřejného dluhu. Rovněž je doporučeno zvyšování důchodového věku a jeho napojení na demografický vývoj v členských zemích. Tento krok by měl vést ke zlepšení veřejných financí a udržet jednotlivé důchodové a sociální systémy. Dokument požaduje zlepšení indexace mezd a navrhuje vytvoření společného základu pro daň z příjmu právnických osob. Přímé daně by neměly být předmětem daňové koordinace. (Council of the European Union, 2011)

Dokument Pakt pro euro plus³³ byl schválen na zasedání Evropské rady 24. - 25. 3. 2011. Pakt sleduje čtyři základní cíle: podporu konkurenceschopnosti, podporu zaměstnanosti, udržitelnost veřejných financí a posílení finanční stability členských států EU. ČR se zatím k Paktu nepřipojila. Hlavním důvodem je skutečnost, že ČR nebyla přizvána k přípravě Paktu a že doposud nejsou známy především daňové dopady Paktu. (Česká národní banka, 2011) K Paktu pro euro plus se rovněž nepřipojila Velká Británie, Maďarsko a Švédsko. Právě obavy z regulace mzdových nákladů, důchodového systému, daňové harmonizace vedly i ostatní státy k tomu, že se zatím k Paktu nepřipojily.

V návaznosti na dluhovou krizi některých členských států eurozóny byly učiněny kroky, které mají zajistit finanční stabilitu celé eurozóny. Rada ECOFIN schválila v květnu 2010 záchranný mechanismus v celkové výši 750 mld. eur, který se skládá z Evropského fondu finanční stability, na kterém se podílejí pouze členské země eurozóny a z Evropského mechanismu finanční stabilizace, na kterém se podílejí všechny členské země EU. Za finanční pomoc Irsku ve výši 85 mld. eur ČR ručí

³² Členskými státy striktně zakazuje překročit určitou hranici rozpočtového deficitu nebo celkovou úroveň dluhu. Členské státy by však nemusely přijímat změnu ústavy, která by jim přikazovala od určitého roku hospodařit s vyrovnaným či přebytkovým rozpočtem.

³³ K Paktu pro euro plus se připojily i nečlenské státy eurozóny: Bulharsko, Dánsko, Litva, Lotyšsko, Polsko a Rumunsko.

6,7 mld. Kč a za finanční pomoc Portugalsku ve výši 78 mld. eur ČR ručí 7,7 mld. Kč. (Česká národní banka, 2011)

Všech 17 členských zemí eurozóny se dohodlo 9. 5. 2010, že založí Evropský nástroj finanční stability (EFSF), tzv. Euroval. Jedná se o mechanismus pomoci, který byl vytvořen na základě účelové společnosti s právní formou akciové společnosti, se kterou členské státy eurozóny uzavřely rámcovou smlouvu. Její závaznost pro jednotlivý členský stát eurozóny je podmíněna splněním vnitrostátních legislativních podmínek. EFSF je dočasného charakteru, přičemž může poskytovat pomoc do 30. 6. 2013, ale jeho existence bude trvat až do úplného vyrovnání finančních závazků. (European Financial Stability Facility, 2012) Cílem Eurovalu je zachování finanční stability evropské měnové unie tím, že bude poskytovat dočasnou finanční pomoc členským státům eurozóny. Zdroje, které bude Euroval využívat, budou vlastní dluhové nástroje nebo úvěrové dohody s finančními institucemi, za které budou ručit členské státy eurozóny. Ručení bude stanovené proporčně a bude odpovídat poměru splaceného kapitálu v Evropské centrální bance. Výpůjční kapacita EFSF je 440 mld. euro³⁴. Klíčová rozhodování jsou v rukách členských států eurozóny, a to na základě jednomyslného hlasování. Evropská komise je zplnomocněna k jednáním o úvěru s dlužnickým státem a k monitorování dodržování ekonomického programu finanční stability. (Sibert, 2010)

Evropský mechanismus finanční stabilizace (EFSM) byl schválen 10. 5. 2010 Radou EU. Jeho hlavním cílem je finanční pomoc členským státům EU, nejen eurozóny, kterým bude hrozit finanční nerovnováha způsobená výjimečnými okolnostmi. Mezi jeho finanční zdroje se řadí výlučně vlastní finanční nástroje EU, které garantuje společný rozpočet EU. Úvěrová kapacita představuje maximálně 60 mld. euro³⁵. Finanční podmínky úvěrové smlouvy a ekonomický program obnovy finanční stability přijímajícího státu schvaluje Rada EU v memorandu o porozumění. Finanční

³⁴ Mezinárodní měnový fond může poskytnout financování do 50-ti % celkového příspěvku EFSF.

³⁵ Mezinárodní měnový fond může poskytnout financování do 50-ti % celkového příspěvku EFSM.

pomoc EFSM může být aplikována pouze na základě společného úvěrového programu Mezinárodního měnového fondu a Evropské unie. Rozhodování bude probíhat na základě rozhodnutí Rady ECOFIN, schválená kvalifikovanou většinou na návrh Evropské komise po konzultacích s Evropskou centrální bankou. (Sibert, 2010)

Na zasedání Evropské rady 25. 3. 2011 schválily členské státy eurozóny Smlouvu o založení Evropského mechanismu stability (ESM), která umožňuje vznik tzv. permanentního Eurovalu. Ten by měl současný stabilizační systém nahradit do roku 2013. ESM bude zřízen jako mezinárodní finanční organizace, která bude mít povahu regionálního záchranného fondu. Cílem ESM bude poskytování finanční pomoci členským státům eurozóny, které se ocitnou ve finančních problémech. (Euro area Member States, 2012) Efektivní úvěrová kapacita mechanismu má dosáhnout 500 mld. eur. Aby byla tato kapacita hodnocena nejvyšším ratingem, bude ESM disponovat dodatečnou rezervou 200 mld. eur. V celkové výši bude mít k dispozici ESM 700 mld. eur, z toho 80 mld. eur splatných v hotovosti a zbytek bude tvořen kapitálem na požádání. Česká republika nemá povinnost účastnit se na Evropském mechanismu stability. Má ale možnost, stejně jako ostatní nečlenské státy eurozóny, připojit se později. (Česká národní banka, 2012a)

Dalším fiskálním opatřením je Smlouva o stabilitě, koordinaci a správě v hospodářské a měnové unii, tzv. rozpočtový pakt, která byla podepsána 2. 3. 2012 členskými státy EU, až na Velkou Británii a Českou republiku. Cílem smlouvy je posílení fiskální disciplíny v jednotlivých členských státech a zavedení přísnějšího dohledu, zejména vytvořením pravidla, aby vnitrostátní rozpočty byly vyrovnané nebo v přebytku. Pravidlo bude splněno, pokud roční strukturální vládní deficit nepřekročí 0,5 % HDP v tržních cenách. V případě, že se členský stát od pravidla odchýlí, bude spuštěn nápravný mechanismus, který si každý členský stát vymeze na základě zásad navržených Evropskou komisí. (Council of the European Union, 2012) Česká republika, zastoupena na summitu premiérem Petrem Nečasem, se odmítla přidat ke smluvním stranám rozpočtového paktu. Důvodem byla skutečnost, že nečlenské státy eurozóny nemají možnost se dostatečně účastnit vrcholných schůzek států evropské měnové unie

a dle premiéra by rozpočtový pakt nic výhodného České republice nepřinesl. (Nečas In Zlámalová, 2012)

V důsledku celosvětové hospodářské krize a dluhové krize eurozóny došlo k výraznému zpomalení příprav České republiky na přijetí jednotné evropské měny. Plnění maastrichtských konvergenčních kritérií se zhoršilo, a to neplněním kritéria rozpočtového deficitu a nezačleněním do systému směnných kurzů ERM II. Technické přípravy na zavedení eura, tj. činnost Národní koordinační skupiny pro zavedení eura v České republice, byly téměř zastaveny. Česká republika, jak bylo výše popsáno, se nepřipojila k některým nápravným opatřením dluhové krize eurozóny, především k Paktu pro euro plus a ke Smlouvě o stabilitě, koordinaci a správě v hospodářské a měnové unii. Současná vláda je k otázce přijetí jednotné evropské měny spíše zdrženlivá a žádné konkrétní datum vstupu České republiky do eurozóny v tuto chvíli stanovovat nechce. Z toho vyplývá, že finanční krize, hospodářská recese a dluhová krize eurozóny oddálily přijetí eura v ČR. Povinnost zavést jednotnou evropskou měnu je součástí přístupové smlouvy k EU a pro Českou republiku stále platí³⁶. Lze předpokládat, že až dojde ke zmírnění dluhových problémů v eurozóně a ke zdokonalení právních norem jejího fungování, že podniková sféra opět vyvine tlak na přijetí eura v České republice.

³⁶ Po splnění maastrichtských konvergenčních kritérií.

5 Proces zavedení eura v sektoru MSP

5.1 Příprava podnikatelského sektoru v Národním plánu zavedení eura v ČR

Národní plán zavedení eura v ČR z roku 2007 se mimo jiné věnuje konkretizaci úkolů v jednotlivých segmentech. Pro tuto práci je stěžejní kapitola Nefinanční sektor a ochrana spotřebitele. Jednorázové zavedení eura přináší povinnost duálního označování cen půl roku před samotným přijetím eura. „*Duální označování cen se bude vyžadovat všude tam, kde se občanovi uvádí peněžní částka, cena nebo hodnota v domácí měně. Bude se týkat všech cen výrobků a služeb, hodnoty peněžních částek na účtech, fakturách, ceníků bankovních služeb a služeb jiných finančních institucí, rozpočtových nákladů, spotřebitelských úvěrů, různých plateb, výplat, sociálních dávek, výpisů z účtu občanů apod. Rovněž se bude týkat všech případů, kde je vystavený výrobek, cenových nabídek, katalogů, reklamy, nabízených služeb a podobně.*“ (Národní koordinační skupina pro zavedení eura v ČR, 2007, s. 27-28) K přepočtu na euro bude stanoven závazný přepočítací koeficient a závazná pravidla pro zaokrouhlování. Veškeré náležitosti budou upraveny zákonem Obecný zákon o zavedení eura³⁷, který stanoví duální označování za povinné od jednoho měsíce po vyhlášení přepočítacího koeficientu a to až do dvanácti měsíců od přijetí eura. Období duálního oběhu³⁸ bude upraveno rovněž výše zmíněným zákonem. Způsob provedení duálního označení bude stanoven tak, aby bylo jasné, která je informativní cena a ve které měně je platba očekávána. Důvodem duálního označování cen je příprava na myšlení v nové měně a transparentnost přepočtu ceny a zaokrouhlování. Povinnost duálně označovat ceny budou mít právnické i fyzické osoby. Jednotlivé způsoby duálního označování cen budou stanoveny v metodice k zákonu, včetně specifických situací, jako např. označování ceny před a po slevě. V průběhu duálního označování cen bude prováděn

³⁷ Ministerstvo financí ČR zpracovalo základní principy Obecného zákona zavedení eura: princip kontinuity právních závazků, princip nepoškození občana a princip neutrality.

³⁸ Období dvou kalendářních týdnů, které začíná dnem zavedení eura.

monitoring cen, tj. dohled, jakým způsobem jsou pravidla konverze cen a duálního označování dodržována. Existují totiž obavy, že při přechodu na euro by mohlo docházet ke zdražování a to je skutečnost, která je pro českého spotřebitele velice citlivá. Nepoctiví podnikatelé by tím mohli zničit hladký přechod na novou měnu.

Národní plán z roku 2007 vychází ze zahraničních zkušeností z přijetí eura a doporučuje podnikatelské veřejnosti určit odpovědnou osobu za přechod na euro ve firmě. V našem případě jde především o určení odpovědné osoby ve středních podnicích. U malých podniků musí sehrát důležitou podpůrnou roli finanční instituce a informační místa pro podnikatele. (Národní koordinační skupina pro zavedení eura v ČR, 2007)

Národní plán z roku 2007 definuje pět nejdůležitějších podnikových aspektů přechodu na euro:

1. Aspekt kapacitní – malé podniky musí vycházet s malou kapacitou pracovních sil, kterou bude nutné vyčlenit z běžné pracovní činnosti na úkony související s přechodem na novou měnu. Časově náročné bude především přeceňování zboží, manipulace s hotovostí ve dvojí měně, např. častý převoz hotovosti do/z banky (v období duální cirkulace). Menší podniky více pocítí vyšší náklady na přeceňování, změny reklamních kampaní a na mzdách zaměstnanců, které budou změny realizovat. Doporučuje se vytvořit s předstihem dostatečnou finanční rezervu, která zabrání případným problémům s likviditou.
2. Investice do přizpůsobení podnikového výkaznictví, počítačových systémů, software/hardware pro zpracování dat a školení zaměstnanců – jde o náklady spojené s pořízením nových účetních programů, marketingových databází apod. Je vhodné načasovat změny v informačních systémech na dobu přijetí eura.
3. Aspekt finančního řízení, plánování a účetnictví – týká se především středních firem, které budou muset přehodnotit klíčové procesy v oblasti změn finanční obsluhy, nákupu a prodeje. Na základě těchto změn bude nutné určit případná rizika a navrhnout opatření na jejich eliminaci.

Jde o rizika obchodní (úrokové, měnové a riziko likvidity), rizika technické a organizační připravenosti (spojené s flexibilitou) a rizika strategická (rizika investiční, která souvisejí s konkurenceschopností). Měnové riziko způsobí změnu v řízení likvidity a investic a rovněž přivede vznik či zrušení nových smluvních vztahů. „*V praxi to znamená:*

- *převedení korunových účtů,*
- *přehodnocení měnových operací,*
- *přehodnocení cen dodavatelů,*
- *úprava, zrušení, vytvoření nových kooperací – smluv,*
- *zhodnocení výhod a nevýhod nákupu v euru,*
- *přehodnocení prodejních cen,*
- *přehodnocení nabídkových a reklamních materiálů, obalů a podobně.“* (Národní koordinační skupina pro zavedení eura v ČR, 2007, s. 35)

4. Aspekt předzásobení eurem – který se týká především maloobchodních podniků, které musejí být dobře předzásobeny mincemi a bankovkami.
5. Aspekt nového definování pozice firmy na trhu ve střednědobém a dlouhodobém horizontu – malé podniky zaměřující se na spekulaci s kurzem většinou plánují v krátkodobějších horizontech, mohou mít s přechodem na novou měnu finanční a organizační problémy. Po zavedení eura budou podniky nuceny orientovat se ve střednědobém horizontu, a to v zájmu udržení své konkurenceschopnosti. V příhraničních oblastech musí firmy počítat s přímou konfrontací se zeměmi eurozóny. Nezbytné bude promýšlet dopředu smlouvy. Střednědobé a dlouhodobé vnímání je vhodné aplikovat také pro ohodnocení pozic svých obchodních partnerů. (Národní koordinační skupina pro zavedení eura v ČR, 2007) Podle Klvačové se jedná o zašifrované varování pro malé podniky, které se zabývají spekulativním obchodem s kurzem. Je to decentní forma upozornění na zánik podnikatelských možností. (Klvačová, Malý, Mráček, 2007)

Podniková problematika z původního Národního plánu zavedení eura v ČR z roku 2007 je v průběhu následujících let rozšiřována a doplňována. Dílčí výsledky jsou pak prezentovány v rámci jednotlivých aktualizací Národního plánu (tzv. Zprávy o plnění Národního plánu zavedení eura v ČR).

Byla vypracována metodika s názvem Základní pravidla přepočtu, zaokrouhlování a zarovnávání peněžních částek při zavádění eura, která vymezuje základní pojmy, popisuje evropská pravidla pro přepočet peněžních částek a pomocí modelových příkladů ukazuje použití přepočítacího koeficientu mezi eurem a korunou. Charakterizuje proces zaokrouhlování eurových částek, které vznikly použitím přepočítacího koeficientu na nejbližší cent. (Národní koordinační skupina pro zavedení eura v ČR, 2008) Tato metodika se posléze stala součástí metodického dokumentu, který byl vypracován organizačním výborem Národní koordinační skupiny pro zavedení eura v ČR, Doporučené postupy při duálním označování spotřebitelských cen. Metodický dokument se zaměřuje na duální označování cen při nákupech zboží a služeb konečnými spotřebiteli a stanoví techniky duálního označování cen (viz. Příloha 2) pro:

- duální cenovku kusového výrobku,
- duální cenovku množstevního výrobku,
- duální ceník a přepočítací tabulku,
- duální označování hodnoty nákupu,
- zobrazování přepočítacího koeficientu. (Organizační výbor Národní koordinační skupiny pro zavedení eura v ČR, 2009)

Evropská komise vydala v roce 2008 příručku pro podnikatele *The euro: ready for business*, která si klade za cíl připravit podnikatelský sektor z nečlenských zemí eurozóny na zavedení eura. Příručka je k dispozici v anglickém jazyce na webových stránkách Evropské komise. Popisuje, jakým způsobem má podnik postupovat v přípravě na zavedení nové měny euro a charakterizuje dostupné zdroje informací. Příprava na zavedení eura v podniku je v příručce rozdělena podle podnikových činností, např. příprava účetnictví a finančního managementu, informačních systémů, hotovosti a školení zaměstnanců. Příručka obsahuje upozornění na přípravu změn

v obchodní strategii, např. informování zákazníků, duální označování, tvorba cen, vztahy s dodavateli a smlouvy. Příručka předkládá i Checklist s konkrétními body, se kterými by měl každý podnik počítat. (European Commission, 2008)

Důležitým materiálem, který poskytne řadu informací v českém jazyce, bude připravovaná informační brožura Příručka připraveného podnikatele. Tato informační brožura bude určena především pro české MSP, u kterých je předpokládáno větší podceňování přípravy. Příručka by měla obsahovat důležité informace, které by měly podnikům usnadnit přechod na euro. Materiál bude obsahovat základní pojmy a informace o nové měně. Firmy budou upozorněny na povinnosti, které budou muset při přechodu na euro realizovat. Příručka upozorní na určité faktory přípravy, jako jsou finanční aspekty (změny v účetnictví a daních), právní problematiku a vliv zavedení eura na uzavřené smlouvy, přizpůsobení informačních systémů, úpravu registračních pokladen na duální označování cen, předzásobení hotovostí, ovlivnění marketingu a cenové politiky a školení pracovníků. Příručka bude obsahovat kontrolní seznam činností, které podnik musí před zavedením eura provést. Rovněž nebudou chybět modelové příklady zavedení eura v určitých podnikatelských oblastech (např. maloobchodní firmy, hotel, importní firma apod.). Předpokládá se, že informační brožura bude k dispozici jak v elektronické podobě (na internetových stránkách Hospodářské komory ČR a na stránkách Zavedení eura v České republice), tak v tištěné podobě. Hospodářská komora ČR připravila první verzi vzorového čestného prohlášení Zásady férových cen při zavádění eura, ve kterém se podnikatel zaváže, že proces zavedení eura nezneužije k neopodstatněnému zdražení. (Národní koordinační skupina pro zavedení eura v ČR, 2009)

Zpráva o plnění Národního plánu z roku 2010 uvádí, že hlavním cílem Národní koordinační skupiny pro zavedení eura v ČR zůstává připravit přechod na euro ve stanovených klíčových oblastech, kterou je i připravenost podnikového sektoru. (Národní koordinační skupina pro zavedení eura v ČR, 2010)

5.2 Konkrétní přínosy a náklady zavedení eura

Ministerstvo průmyslu a obchodu zveřejnilo v srpnu roku 2006 Analýzu dopadu přijetí eura na ekonomické sektory spadající do gesce MPO ČR, která se rovněž zabývá vlivem zavedení eura na MSP. Podle Analýzy „*Lze předpokládat, že MSP ve srovnání s velkými podniky ve svých rozpočtech relativně více pocítí jednorázové zatížení nákladů v operacích spojených s přechodem na euro, při přeceňování zboží a služeb, změny software pokladen a účetnictví i změny v oblastech komunikačních a reklamních aktivit. Zvýšené riziko, by pro ně mohla představovat i případná eskalace cen po zavedení společné měny a následný růst nákladů. Naproti tomu je pravděpodobné, že MSP budou více profitovat z eliminace transakčních nákladů, protože pozice velkých firem při jednání s bankami byla dosud silnější než pozice většiny menších podniků. Dlouhodobým přínosem zavedení eura bude i zjednodušení administrativy platebních procesů, které pro ně dosud představují relativně vyšší zátěž ve srovnání s velkými podniky.*“ (Vašíčková, 2006, s. 40)

Konkrétními dopady zavedení eura na podnikový sektor a silou jejich vlivu se zabývá Martin Zákasník v jedné z kapitol Studie vlivu zavedení eura na ekonomiku ČR z roku 2008. Studie uvádí, že přínosy budou mít dlouhodobý charakter po přijetí eura ve formě úspor nákladů. Náklady ze zavedení eura pro podnikový sektor budou mít formu jednorázových výdajů, které zatíží firemní rozpočty nejvíce v roce těsně před zavedením eura. Konkrétní přínosy zavedení eura na podnikový sektor popisuje Tab. 12 a uvádí, které efekty budou mít přímý vliv na konkrétní podnik a které budou působit zprostředkovaně. Silný vliv na celkové hospodaření podniku, který obchoduje v eurech, bude mít eliminace kurzového rizika. V tomto případě jde o přínos, který bude mít okamžitý dopad, přičemž jeho velikost záleží na míře obchodování s eurozónou a na směru pohybu kurzu. Pro MSP, které obchodují v eurech, je tento přínos zásadní, neboť se proti kurzovým rizikům většinou nezajišťují a zpravidla se ani o tuto problematiku nezajímají. Platí zde, že míra zapojení podniku do zahraničního obchodu v eurech určuje velikost přínosů (úsporu podnikových nákladů) ze zavedení eura. Jak je patrné, tak přínosem se středním vlivem na celkové hospodaření podniku bude mít úspora nákladů plynoucích ze zahraničního platebního styku. Úspora nákladů za vedení více

úctů a nákladů na směnu valut budou mít na celkové hospodaření podniku minimální dopad. (Základník In Lacina et al., 2008)

Tab. 12: Přínosy zavedení eura podnikovému sektoru

Konkrétní přínos	Druh působení	Vliv na velikost nákladů	Dopad na podn. sektory	Síla vlivu
Eliminace kurzového rizika	Jistý přínos, stálý, přímý a okamžitý dopad	Míra obchodního a kapitálového kontaktu s eurozónou, směr a rozsah pohybu kurzu, podíl eura na obratu zahr. obch.	Podniky se zahraničními operacemi v EUR	Silný vliv
Eliminace nákladů na zabezpečení kurzového rizika (tzv. hedging)	Jistý přínos, stálý přímý a okamžitý dopad	Míra transakcí zabezpečených proti kurz. pohybu, druh hedgových instrumentů, cena a náklady hedgingu	Spíše velké korporace používající pro hedging měnové opce, pak malé a stř. podniky	Malý vliv
Úspora nákladů zahr. platebního styku	Jistý přínos, stálý přímý a okamžitý dopad	Vliv hlavně u sum převyšujících výši tzv. europlatby (nad 50 000 EUR)	Podniky se zahraničními operacemi v EUR	Malý / střední vliv
Eliminace nákladů na směnu valut / deviz a jiných transakčních nákladů	Jistý přínos, stálý, přímý a okamžitý dopad	Podíl hotovostních a bezhotovostních transakcí	U valut pro všechny podniky s hotovostními operacemi (např. zahr. diety), u deviz minimální vliv	Malý vliv
Eliminace nákladů za vedení více účtů	Jistý přínos, stálý přímý a okamžitý dopad	Poplatky za vedení účtu (především hotovostní výběry a vedení účtu)	Podniky se zahraničními operacemi v EUR	Malý vliv

Zjednodušení účetnictví	Jistý přínos, stálý, přímý a okamžitý dopad	Zjednodušení účet. operací se zahraničím	Podniky se zahraničními operacemi v EUR	Malý / střední vliv
Vyšší transparentnost cen	Jistý přínos, možný, dočasný a střednědobý dopad	Může vést k růstu poptávky po českých produktech a vyššímu růstu HDP	Celý podnikový sektor	Možný malý /střední vliv
Stabilní měna pro podnikatelská rozhodnutí a menší riziko vyplývající z vnějšího prostředí	Možný přínos, stálý, nepřímý a střednědobý dopad	Odpad kurzového a úrokového rizika umožní lépe plánovat a činit podn. rozhodnutí – teoreticky vyšší příliv PZI a vliv na růst HDP, menší expozice cizoměnového prostředí	Celý podnikový sektor	Možný střední vliv
Pokles nákladů na financování podniků a lepší přístup na kapitálové trhy eurozóny	Možný přínos, stálý, přímý a střednědobý dopad	Možný mírný pokles úr. sazeb; v případě vyšší inflace, možné nižší reálné úrokové sazby	Podniky s pohyblivě úročeným dluhem	Možný malý / střední vliv

Zdroj: Základník In Lacina et al., 2008.

Pozn.: Dočasný vliv v průběhu doby odezní, stálý vliv nebude v průběhu doby ubírat na intenzitě; přímý vliv se bezprostředně vztahuje na konkrétní podnik a jeho aktivity, nepřímý vliv působí na podnik zprostředkovaně přes jiné veličiny; jistý vliv nastane určitě, možný vliv nastane za určitých předpokladů a jeho pravděpodobnost je nižší než 100%; okamžitý vliv se projeví bezprostředně po zavedení eura, střednědobý vliv se projeví s určitým zpožděním.

Silný vliv má značný dopad na celkové hospodaření podniku a vysoký podíl na přínosech ze zavedení eura. Střední vliv má slabší dopad na celkovém hospodaření podniku. Malý vliv má minimální dopad na celkové hospodaření podniku.

Přínosy, které jsou bezprostředně spjaty s procesem přijetí eura, se označují jako přímé přínosy. Zatímco výhody, které působí zprostředkovaně, nazýváme nepřímé přínosy. Některé výhody mohou působit pouze jednorázově, některé trvale. Některé výhody budou ovlivňovat pouze velké exportní podniky, jiné budou mít zásadní vliv na

podnikatelskou činnost malých a středních firem. Mezi přínosy zavedení eura s přímým dopadem na podnikový sektor lze zařadit:

- eliminaci kurzového rizika a eliminaci nákladů na zajištění kurzového rizika,
- snížení transakčních nákladů,
- snížení nákladů na cizí kapitál,
- vyšší cenovou transparentnost.

Pozitivní efekt přijetí eura v České republice bude ve formě snížení transakčních nákladů působit na MSP, které mají pohledávky nebo závazky v eurech, nebo jsou jiným způsobem propojeny s eurozónou. Jedná se o bankovní poplatky spojené s vedením devizového účtu v eurech, o poplatky vyplývající z bezhotovostního platebního styku v eurech a o poplatky za konverzi měn.

Ve vztahu k MSP lze předpokládat, že finanční stránku podnikání ovlivní přínos z eliminace kurzového rizika a z eliminace nákladů na jeho zajištění. Kurzové rozdíly vznikají při inkasu pohledávky nebo při úhradě závazku v cizí měně, a to:

- kurzová ztráta u pohledávky,
- kurzový zisk u pohledávky,
- kurzová ztráta u závazku,
- kurzový zisk u závazku.

Budeme-li předpokládat MSP, který nezajišťuje kurzová rizika nástroji finančního trhu, nedisponuje devizovým účtem v EUR a který má pohledávky a závazky v EUR, pak výše zmíněné situace (v průběhu účetního období) mohou být demonstrovány na následujících zjednodušených příkladech.

1. Kurzová ztráta u pohledávky: Podnikatel fakturuje zboží ve výši 1 000 EUR. Ke dni zdanitelného plnění zaúčtuje pohledávku při kurzu

25,185 CZK/EUR³⁹, tj. 25 185 Kč. Při uhrazení odběratelem byla částka přepočítána kurzem banky (např. 24,127 CZK/EUR⁴⁰), u které má podnikatel vedený účet, tj. 24 127 Kč. Porovnáním očekávané a přijaté platby vypočteme kurzovou ztrátu ve výši 1 058 Kč.

2. Kurzový zisk u pohledávky: Podnikatel fakturuje zboží ve výši 1 000 EUR. Ke dni zdanitelného plnění zaúčtuje pohledávku při kurzu 25,185 CZK/EUR⁴¹, tj. 25 185 Kč. Při uhrazení odběratelem, byla částka přepočítána kurzem banky (např. 25,750 CZK/EUR⁴²), tj. 25 750 Kč. Porovnáním očekávané a přijaté platby vypočteme kurzový zisk ve výši 565 Kč.
3. Kurzová ztráta u závazku: Podnikatel obdrží fakturu od zahraničního dodavatele za zboží v hodnotě 1 000 EUR. Závazek je zaúčtován ke dni, kdy faktura došla, při kurzu 25,185 CZK/EUR⁴³, tj. 25 185 Kč. Závazek byl následně uhrazen z bankovního účtu vedeného v domácí měně. Transakce byla přepočítána kurzem banky (např. 25,750 CZK/EUR⁴⁴), tj. 25 750 Kč. Porovnáním vzniklého závazku a odeslané platby vypočteme kurzovou ztrátu ve výši 565 Kč.
4. Kurzový zisk u závazku: Podnikatel obdrží fakturu od zahraničního dodavatele za zboží v hodnotě 1 000 EUR. Závazek je zaúčtován ke dni, kdy faktura došla, při použití kurzu 25,185 CZK/EUR⁴⁵, tj. 25 185 Kč.

³⁹ Aktuální kurz devizového trhu vyhlášený ČNB. Jedná se o fiktivní kurz.

⁴⁰ Jedná se o fiktivní kurz.

⁴¹ Aktuální kurz devizového trhu vyhlášený ČNB. Jedná se o fiktivní kurz.

⁴² Jedná se o fiktivní kurz.

⁴³ Aktuální kurz devizového trhu vyhlášený ČNB. Jedná se o fiktivní kurz.

⁴⁴ Jedná se o fiktivní kurz.

⁴⁵ Aktuální kurz devizového trhu vyhlášený ČNB. Jedná se o fiktivní kurz.

Závazek byl následně uhrazen z bankovního účtu vedeného v domácí měně. Transakce byla přepočítána kurzem banky (např. 24,127 CZK/EUR⁴⁶), u které má podnikatel vedený účet, tj. 24 127 Kč. Porovnáním vzniklého závazku a odeslané platby vypočteme kurzový zisk ve výši 1 058 Kč.

Pokud podnikatel disponuje devizovým účtem, vznikají kurzové rozdíly v průběhu účetního období jako rozdíl mezi zaúčtovanou pohledávkou (závazkem) v domácí měně, která byla přepočítána aktuálním kurzem devizového trhu vyhlášeným ČNB a reálným inkasem (platbou) opět přeceněným dle aktuálního kurzu devizového trhu.

Kurzový rozdíl může vzniknout i tím, že podnik nakoupí cizí měnu do pokladny za účelem poskytnout zálohu na stravné při služební cestě do zahraničí. V případě, že služební cesta do zahraničí nebyla realizována a cizí měna je prodána, vznikne kurzový zisk nebo ztráta.

Snížení nákladů na zajištění kurzových rizik plyne jednak z možné úspory za náklady spojené se zajištěním pomocí nástrojů finančního trhu a dále z úspory administrativy a času spojeného s řízením kurzových rizik.

Výhoda ve formě snížení nákladů na cizí kapitál je závislá na úrokové sazbě, kterou vyhláší ECB a na tom, zda její hodnota bude nižší než úroková sazba, kterou vyhláší ČNB. Od těchto sazeb se odvíjejí následně úroky bankovních úvěrů. Vzhledem k tomu, že v současnosti jsou sazby ČNB nižší než sazby ECB, nemá smysl nyní tuto výhodu blíže analyzovat.

Přínos z lepší transparentnosti cen je závislý na konkurenceschopnosti českých firem. Může se stát, že české MSP, které se před zavedením eura orientovaly pouze na domácí trh, uspějí na zahraničním trhu a budou dodávat české zboží a služby na trh eurozóny. Předpokladem je nižší cena či kvalitnější produkty, které přilákají nové zahraniční odběratele. Příliv zahraničních investic může ovlivnit MSP, které se mohou

⁴⁶ Jedná se o fiktivní kurz.

stát subdodavateli zboží a služeb nově vznikajících podniků, např. dceřiných podniků zahraničních mateřských společností z eurozóny. Přínosy z lepší transparentnosti cen lze pouze odhadovat.

Náklady přijetí eura v ČR pro podnikový sektor budou mít podobu jednorázových výdajů. Předpokládá se, že MSP budou tyto vynucené náklady odkládat až na období bezprostředně předcházejícímu zavedení eura v ČR. Při určení výše nákladů neexistuje vztah s mírou zapojení podniku do zahraničního obchodu v eurech. Jak je patrné z Tab. 13, velikost jednorázových nákladů závisí spíše na velikosti podniku. Na Slovensku byly odhadovány větší relativní náklady pro malé podniky ve výši 0,29 % ročního obrátu. Větší firmy budou mít vyšší absolutní náklady. Výhodou velkých podniků při zavádění eura je skutečnost, že mohou využít úspory z rozsahu. (Národní banka Slovenska, 2006)

Tab. 13: Odhad nákladů na zavedení eura pro podnikový sektor na Slovensku

	Počet zaměstnanců	Podíl nákladů na ročním obrátu (v %)
Malé a střední podniky		
Mikropodnik	0 - 9	0,22
Malý podnik	10 - 49	0,29
Střední podnik	50 - 249	0,28
Průměr		0,27
Velké podniky		
	250 - 499	0,24
	500 - 999	0,11
	1000 a více	0,07
Průměr		0,09

Zdroj: Národní banka Slovenska, 2006.

Tab. 14 je publikovaná ve Studii vlivu zavedení eura na ekonomiku ČR a popisuje konkrétní náklady zavedení eura na podnikový sektor. Ke každému nákladu stanovuje celkový dopad na hospodaření podniku a závislost dopadu na velikosti podniku. Podniky musí počítat s dodatečnými výdaji na úpravu informačních systémů, ceníků, zvýšené komunikace s odběrateli a dodavateli. Podnikatelé v maloobchodě se musí

předzásobit eurovými bankovkami a mincemi. Jak je patrné, tak skoro všechny druhy nákladů způsobí relativně vyšší náklady (ve vztahu k obrátu) u MSP než u velkých podniků, které musí počítat s absolutně vyššími náklady. Zajímavé je také upozornění na nevhodně nastavené úrokové sazby jednotné měnové politiky ECB, které mohou být problémem především pro zadlužené MSP, mající vysoký podíl dluhů s pohyblivým úročením. MSP musí rovněž počítat s nemalými náklady na duální označování cen a duální cirkulaci. (Základník In Lacina et al., 2008)

Tab. 14: Náklady zavedení eura pro podnikový sektor

Druh nákladu	Druh působení / nákladů / celkový dopad	Vliv na velikost nákladů	Dopad na podnikové sektory	Dopad podle velikosti podniku
Náklady na úpravu informačních systémů (IT)	<p>Konverze IT systémů na euro včetně sazeb mezi nimi</p> <p>Aktualizace softwaru, náklady přeprogramování, zaškolení uživatelů</p> <p>Dopad silný</p>	Počet jednotlivých informačních systémů a vazeb mezi nimi, standardní software versus software na míru, personální náklady na přeprogramování, podíl externích poradců a jejich sazby	Vyšší dopad na podniky se softwarem šitým na míru	Vyšší absolutní náklady u velkých podniků, relativní náklady (k obratu) vyšší u menších podniků
Informační a osvětová kampaň	<p>Poskytnutí informací dodavatelům, odběratelům a vlastním zaměstnancům</p> <p>Náklady na poštovné, tisk, materiál, tvorbu podkladů, školení,</p> <p>dočasně vyšší kapacita call centra</p> <p>Dopad střední</p>	Počet dodavatelů, odběratelů a zaměstnanců, počet tiskovin a oddíl elektronického rozesílání informací, podíl externích poradců a vlastních zaměstnanců na tvorbě podkladů a provádění školení, sazby ext. poradců	Všechny sektory celoplošně, vyšší absolutní dopad u podniků s velkým počtem zákazníků (např. telekomunikace, rozvod elektřiny, vody, plynu, bankovníctví, maloobchod, dopravci, apod.)	Vyšší absolutní náklady u velkých podniků s velkým počtem dodavatelů a odběratelů, relativní náklady (k obratu) vyšší u menších podniků

<p>Tvorba nových ceníků, sazebníků, infomateriálů a katalogů</p>	<p>Konverze starých korunových cen, opětovná marketingová tvorba tzv. baťovských cen</p> <p>Náklady na tvorbu vnitropodnikové směrnice, personální náklady</p> <p>Dopad malý/střední</p>	<p>Počet produktů a struktura produktového portfolia, interní personální náklady versus externí poradci, sazby ext. poradců</p>	<p>Všechny sektory celoplošně, vyšší dopad u podniků s širokým produktovým portfoliem (např. maloobchod)</p>	<p>Vyšší absolutní náklady u velkých podniků s širokým portfoliem, relativní náklady (k obratu) vyšší u menších podniků s širokým portfoliem</p>
<p>Duální manipulace s hotovostí</p>	<p>Umožnění manipulace s hotovostí v korunách a eurech</p> <p>Pořízení nového softwaru na pokladny, vyškolení pracovníků, zařízení proti padělkům</p> <p>Dopad střední</p>		<p>Především dopad na maloobchod a pohostinství</p>	<p>Vyšší absolutní náklady u velkých podniků, relativní náklady (k obratu) vyšší u menších podniků</p>
<p>Náklady na výměnu a zabezpečení hotovosti (tzv. front-loading)</p>	<p>Kolekce a bezpečný transport hotovosti do banky resp. podniku</p> <p>Náklady na bezpečnostní službu, ev. bankovní poplatky</p> <p>Dopad malý</p>	<p>Podíl hotovostních plateb na celkových tržbách/platbách</p>	<p>Především dopad na maloobchod a pohostinství</p>	<p>Vyšší absolutní náklady u velkých podniků, relativní náklady (k obratu) vyšší u menších podniků</p>

Nevhodně nastavená výše přepočítacího koeficientu	Možný problém / náklad s nevhodně nastaveným kurzem (příliš silný kurz) Náklad ve formě znevýhodnění vývozu, poklesu zisku Možný dopad střední / silný	Velikost odchylky přepočítacího koeficientu od rovnovážné úrovně, podíl vývozu a jiných eurových transakcí na tržbách / bilanční sumě podniku	Podniky vystavené obchodnímu a kapitálovému kontaktu s eurozónou, hlavně podniky zpracovatelského průmyslu a podniky v zahraničním vlastnictví	Vyšší absolutní náklady u velkých podniků, relativní náklady (k obrátu) vyšší u menších podniků
Nevhodně nastavené úrokové sazby jednotné měnové politiky ECB	Možný problém / dodatečný náklad Náklad ve formě vyšších úrokových sazeb Možný dopad střední	Rozsah zadlužení podniku, podíl pohyblivě úročeného dluhu, velikost odchylky úrokové sazby od rovnovážné úrokové sazby, podíl bankovních úvěrů	Největší dopad na zadlužené podniky s vysokým podílem pohyblivě úročeného bankovního dluhu	Větší dopad na malé a střední podniky
Tlak odborů na růst mezd	Možný problém Náklad ve formě vyšších mezd Možný dopad střední	Podíl mezd na nákladech podniku, síla odborů	Největší dopad na služby	Celoplošně

Zdroj: Základník In Lacina et al., 2008.

Pozn.: Silný vliv má značný dopad na celkové hospodaření podniku a vysoký podíl na nákladech zavedení eura. Střední vliv má slabší dopad na celkové hospodaření podniku. Malý vliv má minimální dopad na celkové hospodaření podniku.

Náklady, které jsou bezprostředně spjaty s procesem přijetí eura, se označují jako přímé náklady. Zatímco náklady, které působí zprostředkovaně, nazýváme nepřímé náklady. Některé náklady mohou působit pouze jednorázově, některé trvale. Některé náklady budou ovlivňovat převážně velké podniky, jiné budou mít zásadní vliv na

podnikatelskou činnost malých a středních firem. Mezi náklady zavedení eura s přímým dopadem na podnikový sektor lze zařadit:

- jednorázové technické náklady (náklady, které souvisejí s IT),
- jednorázové náklady, které souvisejí s duálním oceňováním a duálním oběhem,
- ostatní administrativní a technické náklady,
- riziko zvýšení nákladů na cizí kapitál,
- riziko poklesu domácí poptávky.

Ve vztahu k MSP lze předpokládat, že nejvíce finanční stránku podnikání ovlivní jednorázové náklady, které souvisejí s IT. Bude nutné upravit různé počítačové programy a databáze, nakoupit upgrady účetních a ekonomických systémů, zajistit implementaci SEPA plateb do počítačových programů, apod.

Další složkou jednorázových nákladů, které bude muset MSP hradit ze svého, jsou náklady, které souvisejí s duálním oceňováním a duálním oběhem. Patří sem např. mzdové náklady, náklady na tisk nových ceníků, sazebníků, katalogů, informačních materiálů, náklady na transport startovacích balíčků nové měny do provozoven. Tyto náklady budou vyšší především pro podniky, které pracují s hotovostí, např. obchody, restaurace, hotely atd.

Ostatní administrativní a technické náklady zavedení eura v České republice se projeví ve formě nákladů na různá školení, např. daňová, účetní atd. Technické náklady zatíží určité firmy, které pracují s mincovými technickými stoji či zařízeními, např. nákupními vozíky na mince, automaty na kávu, parkovacími automaty, apod. Zatímco náklady na školení se zvýší v celé řadě firem, technické náklady postihnou pouze určité podnikatelské skupiny.

Riziko zvýšení nákladů na cizí kapitál plyne s rozdílných úrokových sazeb ČNB a ECB. Až donedávna platilo, že úrokové sazby ECB byly nižší než ČNB. Dnes tomu tak není. V současnosti je ale předčasné hodnotit vliv úrokových sazeb ECB na cenu cizího kapitálu.

Riziko poklesu domácí poptávky vyplývá z možnosti špatně nastaveného konverzního kurzu. Pokud by byl zafixován příliš silný kurz, tak by mohl negativně ovlivnit poptávku a podniky by realizovaly nižší tržby a zisky. Toto riziko je rovněž předčasně dnes hodnotit, nicméně je důležité si ho uvědomovat. Zkušenosti ze Slovenska potvrzují, že příliš silný kurz předem zafixovaného eura, poptávku oslabil.

Tato kapitola předkládá konkrétní přínosy a náklady zavedení eura v ČR pro podnikatelský sektor, přičemž se zaměřuje především na MSP. Na druhou stranu současné oddalování přijetí eura může pro mnohé MSP znamenat určitý přínos, a to ve formě odložení jednorázových výdajů. Pro firmy, které dnes mají problémy s likviditou a bojují o holou existenci, může být oddálení těchto výdajů úsporou. Pro podniky, které již přešly na informační systém pracující s eurem a orientují se na zahraniční obchod s eurozónou, znamená oddalování přijetí eura navyšování transakčních nákladů. Bankovní poplatky a kurzové ztráty představují výdaje, které podnikatelé musí hradit i v době ekonomické krize. Pro tyto podniky by přijetí eura znamenalo velké finanční úspory. Rychlému přijetí eura brání ekonomické, politické a technické faktory.

5.3 Názory na zavedení eura

Přijetí eura v ČR je často rozebíráno z různých hledisek. Do těchto diskuzí se nejvíce zapojují velké podniky a exportéři. Názory MSP nebývají často slyšet. Důvodem je odlišná úroveň znalostí o problematice zavedení eura a přístup k informacím. Debatu o přijetí eura v ČR značně ovlivnily dopady celosvětové ekonomické krize a dluhová krize eurozóny. V letech 2008 a 2009 zástupci MSP volali po rychlém zavedení eura. Níže jsou uvedeny některé publikované postoje MSP k přijetí eura v ČR.

Na 4. konferenci Evropské fórum podnikání, která se konala 17. září 2008, představila Soňa van Deelenová stanoviska zaměstnavatelských a podnikatelských svazů k zavedení eura v ČR „*Pokud se týká malých a středních podniků, ty byly rozděleny na dvě skupiny. Větší skupina, která také exportuje, měla stejné stanovisko jako velké podniky, menší skupina, která dováží vstupy a uplatňuje svou produkci na domácím trhu, nebyla pomalým přístupem k zavádění eura nijak znepokojena, tu to*

netrápilo. Situace se začala obracet v podstatě na konci léta, když i tyto menší podniky z menší skupiny začaly pociťovat pokles poptávky.“ (van Deelenová, 2008, s. 135)

Na té samé konferenci dne 17. září 2008 vystoupila Michaela Janáková, zástupce Mezinárodní obchodní komory v ČR, která prezentovala výsledky průzkumu hospodářské komory a SME Union Czech Republic. Podle výsledků průzkumu:

- *„tři čtvrtiny podnikatelů si přejí zavedení eura co nejdříve – nejlépe již v roce 2012,*
- *většina si je také vědoma podstatných nevýhod,*
- *respondenti se považují za připravené,*
- *téměř všichni očekávají vyšší inflaci.“ (Janáková, 2008, s. 133)*

Podle článku, který byl publikován na webových stránkách České podnikatelské reprezentace při EU v Bruselu dne 3. ledna 2009, dvě třetiny českých podnikatelů volají po rychlém stanovení termínu zavedení eura. Důvodem pro rychlé přijetí eura je ukončení problémů s nejistým kurzem. (Česká podnikatelská reprezentace při EU v Bruselu, 2009)

Konfederace zaměstnavatelských a podnikatelských svazů ČR 28. ledna 2009 předložila návrhy na opatření vedoucí ke zmírnění současné ekonomické krize. Mezi opatřeními s dlouhodobým účinkem navrhuje do konce prvního čtvrtletí 2009 stanovit termín přijetí eura na rok 2013. (Konfederace zaměstnavatelských a podnikatelských svazů ČR, 2009)

V současné době řeší MSP problémy související s poklesem koupěschopné poptávky v důsledku dopadů celosvětové ekonomické krize. Proto se MSP koncentrují na problémy, které se jich bezprostředně týkají a přípravu na přijetí eura v ČR odsouvají. Ačkoliv průzkum hospodářské komory a SME Union Czech Republic z roku 2008 uvádí, že se podnikatelé cítí být na přijetí eura připraveni, nepotvrzuje tento průzkum skutečnost, že mají MSP relevantní informace o povinnostech spojených se zavedením eura v podnikatelském sektoru. Podle výzkumu Eurobarometru z roku 2010 si polovina respondentů z ČR myslí, že přijmeme euro v letech 2013 - 2015 a 24 %

dotázaných Čechů se domnívá, že euro bude v ČR zavedeno po roce 2016. (Eurobarometer, 2010)

V souvislosti s řeckou dluhovou krizí klesá veřejná podpora zavedení eura v ČR. Podle výsledků průzkumu Hospodářské komory ČR, přijetí eura podporuje pouze 20 % dotázaných MSP. (Hospodářská komora ČR In Fairclough, Rusek, 2010)

V roce 2009 začala klesat podpora veřejnosti v otázce zavedení eura v ČR. Podle zprávy Eurobarometru, která byla publikována v červenci 2012, si 34 % dotázaných Čechů myslí, že ČR přijme euro v roce 2017 či později a 26 % vyslovilo názor, že euro v ČR nikdy zavedeno nebude. 73 % respondentů si přeje, aby Česká republika vstoupila do eurozóny co možná nejpozději. Negativní dopady zavedení eura v ČR na ekonomiku státu, tj. na národní úroveň, očekává 77 % dotázaných respondentů a 72 % se domnívá, že přijetí eura by negativně ovlivnilo jejich dosavadní životní úroveň. (Eurobarometer, 2012)

6 Zavedení eura na Slovensku

Slovensko přijalo euro k 1. lednu 2009. Zásady zavedení eura na Slovensku obsahuje aktualizovaný Národní plán zavedení eura v SR z dubna 2008:

- Velký třesk – hotovostní i bezhotovostní euro zavedeno k 1. 1. 2009.
- Krátký duální oběh – od 1. 1. 2009 do 16. 1. 2009.
- Oficiální konverzní kurz – byl stanoven jako šestimístní koeficient (1€ = 30,1260 Sk), který nebylo možné zaokrouhlovat.
- Smluvní kontinuita – všechny smlouvy zůstaly v platnosti. Od 1. 1. 2009 se finanční částky hradí pouze v eurech, přepočítané konverzním kurzem.
- Pravidla zaokrouhlování – po přepočítání finanční částky konverzním kurzem se hodnota zaokrouhlila přesně podle matematických pravidel na nejbližší eurocent.
- Nepoškození občanů – platby státu občanům (důchody, sociální dávky apod.) byly zaokrouhleny směrem nahoru a naopak, platby, které občané hradili státu (daně, místní poplatky apod.) se zaokrouhlovaly směrem dolů.
- Předcházení zvýšení cen a vnímané inflace, monitoring a kontrola – je důležité zabránit inflačním účinkům zavedení eura a neopodstatněné vnímané inflaci.
- Minimalizace nákladů – náklady na zavedení eura by měly být co nejnižší, proto zavedení eura proběhlo scénářem velkého třesku.
- Zodpovědnost – každý je zodpovědný za svoje vlastní přípravy na euro. (Národní banka Slovenska, Ministerstvo financí Slovenskej republiky, 2008)

6.1 Přípravy na zavedení eura

Ministerstvo financí SR (MF SR) za podpory Národní banky Slovenska a Evropské komise spustilo 20. 12. 2007 internetové stránky o zavedení eura v SR⁴⁷, na kterých

⁴⁷ www.euromena.sk

zveřejňovalo rady a informace pro podnikatele a právnické osoby. Byly zde uvedeny informace o seminářích a školeních především pro MSP. Školení v otázkách přechodu na euro pořádala mimo jiné Národní banka Slovenska, Národní agentúra pre podporu malého a stredného podnikania, Asociácia zamestnávateľských zväzov a združení SR, Slovenská asociácia malých podnikov, Centrum andragogiky. (Ministerstvo financií Slovenskej republiky, 2007b)

Informační systémy a software musely být od 1. ledna 2009 schopny pracovat s eurem, tato povinnost se týkala jak informačních systémů pracujících s bezhotovostními, tak s hotovostními platbami. Důležité bylo provést včas audit podnikových informačních systémů. Živnostníci, malí a střední podnikatelé měli v rámci svých investičních rozhodnutí brát v úvahu nevyhovující informační systémy a software. Od nových informačních systémů by měli vyžadovat podporu eura. (Ministerstvo financií Slovenskej republiky, 2007c)

Součástí přechodu na euro byla i nutná změna účetnictví a výkaznictví. Účetnictví a účetní závěrky za rok 2008 byly vykazovány v korunách. Od 1. ledna 2009 se účtuje jen v eurech. Z důvodu zabezpečení přesné porovnatelnosti účetních údajů vedených ve slovenských korunách do roku 2008 a v eurech od roku 2009, byly všechny hodnoty přepočítány oficiálním konverzím kurzem. (Ministerstvo financií Slovenskej republiky, 2007d)

Při přechodu na euro bylo přísně dbáno na dodržování duálního zobrazování cen. Vyžadováno bylo všude tam, kde se uvádí peněžní suma, cena nebo hodnota v domácí měně. Toto se týkalo označení veškerého zboží a služeb, peněžních hodnot na účtech, fakturách, bankovních služeb, rozpočtů, spotřebitelských úvěrů, plateb různých poplatků, výplatních pásek, důchodů a sociálních dávek, výpisu z účtů apod. Z důvodu možných obav z růstu cen byl zaveden etický kodex podnikatelů⁴⁸. V obchodním styku mezi právnickými osobami a podnikateli nebylo duální zobrazování povinné. Duální zobrazování cen začalo být povinné už 24. 8. 2008 a pokračovalo se v něm do konce

⁴⁸ Podnikatelé se zavázali svým podpisem, že nezneužijí proces zavedení eura ke zdražování.

roku 2009. V průběhu duálního zobrazování cen na Slovensku bylo dodržováno rozlišení období duálního zobrazování do zavedení eura (do 31. 12. 2008) a po zavedení eura (od 1. 1. 2009). Příloha 3 uvádí příklad duálního označování cen na duální účtence. V souvislosti s duálním označováním řada MSP řešila úpravu či nákup nových registračních pokladen. Registrační pokladny musely být přizpůsobené pro duální označování již s předstihem, k 24. 8. 2008. (Ministerstvo financií Slovenskej republiky, 2007a)

Povinnost duálního oběhu od 1. 1. 2009 do 16. 1. 2010 kladla na podnikatele zvýšené nároky na předzásobení hotovostí v pokladnách. Až do 16. 1. 2009 mohli zákazníci platit eurem nebo korunami, obchody však mohly vracet zpět pouze v eurech. Za tímto účelem bylo nutné se včas předzásobit hotovostí. Obchody a podniky se předzásobovaly prostřednictvím svých bank, objednávky hotovosti měly zasílat do konce prosince 2008. Banka následně s obchodem uzavřela smlouvu o předzásobení, která nebyla zpoplatněná. Podnikatel se ve smlouvě musel zavázat, že předzásobenou hotovost nepoužije před zavedením eura na Slovensku. K odhadu potřebné hotovosti na první dny roku 2009 byla na webových stránkách o zavedení eura na Slovensku pro podnikatele připravena orientační kalkulačka pro výpočet předzásobení hotovostí v eurech. (Ministerstvo financií Slovenskej republiky, 2007e)

6.2 Odhad přínosů a nákladů zavedení eura pro MSP

Před samotným zavedením, v červnu 2006, zpracovala Národní banka Slovenska výzkumnou studii s názvem Odhad možných vplyvov zavedenia eura na podnikateľský sektor v SR. Studie uvádí, že vliv zavedení eura se bude u jednotlivých podniků projevovat velmi rozdílně v závislosti na zapojení do zahraničního obchodu eurozóny a na velikosti podniku. Tyto faktory budou mít důležitý vliv na to, do jaké míry bude zavedení eura podnik přímo a nepřímo ovlivňovat. V krátkém období přinese zavedení eura především úsporu z odstranění transakčních nákladů a volatility směnného kurzu. V dlouhodobějším horizontu se zavedení eura projeví v přílivu zahraničních investic a v růstu zahraničního obchodu. Studie uvádí, že podnikový sektor bude sférou hospodářského života, která bude nést většinu nákladů na zavedení eura.

V krátkodobém období půjde především o jednorázové technické a organizační náklady na měnovou konverzi, v dlouhodobějším horizontu je možné hovořit o možném zvýšení konkurenčního tlaku na podnikatele vyplývajícího z vyšší transparentnosti cen v rámci mezinárodního obchodu. (Národní banka Slovenska, 2006)

Odhadovanou částku celkových nákladů na zavedení eura u MSP popisuje Tab. 15. Mezi nejdůležitější odhadované přínosy pro podnikatelský sektor patří odstranění transakčních nákladů spojených s eurovými operacemi. Výška těchto nákladů byla v roce 2006 odhadována v hospodářství SR přibližně na 0,36 % HDP. Dalším přínosem je odstranění části kurzového rizika. Odhad úspory nákladů představoval v roce 2006 přibližně 0,02 % HDP. V relativním vyjádření by podle výzkumné studie mohly ze zavedení eura v rámci zahraničního obchodu nejvíce profitovat MSP. Jedná se především o využití nepřímých vlivů, tj. příležitostí pro rozvoj zahraničního obchodu, který přináší jednotná měna pro MSP. Euro umožní odstranit bariéry, které u MSP přispívaly k tomu, že se orientovaly především na slovenský trh. MSP se totiž často z důvodu volatility směnného kurzu a nemožnosti zabezpečení proti kurzovým rizikům rozhodly neorientovat se na zahraniční obchod. (Národní banka Slovenska, 2006)

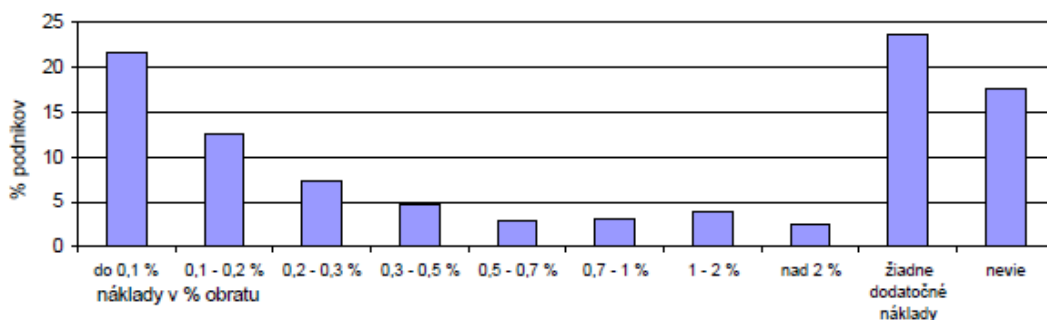
Tab. 15: Odhadovaná částka celkových nákladů na zavedení eura u MSP

	Podniky		
	Malé	Středné	Velké
Zníženie finančných transakčných nákladov	●	●	●
Zníženie administratívnych nákladov	●	●	●
Odstránenie kurzového rizika voči euru	●	●	●
Zníženie kurzovej volatility voči iným menám	●	●	●
Zníženie nákladov na získanie kapitálu	●	●	●
Nárast zahraničného obchodu	●	●	●
Nárast zahraničných investícií	●	●	●
Rast HDP a životnej úrovne (sekundárny vplyv)	●	●	●

Zdroj: Národní banka Slovenska, 2006 In Ministerstvo financií Slovenskej republiky, 2007f.

Národní banka Slovenska realizovala průzkum společně se Statistickým úřadem SR mezi 955 MSP s cílem, zjistit jejich názory na zavedení eura. Za hlavní negativum zavedení eura MSP uváděly právě zvýšení nákladů (47 %), druhým hlavním negativem bylo zvýšení konkurenčního tlaku (37 %). Celkové náklady na zavedení eura odhadují jednotlivé podniky různě (viz. Graf 3). Téměř čtvrtina MSP nepředpokládá žádné náklady, 22 % MSP očekává náklady do výšky 0,1 % obrátu. Relativně velká část MSP nedovedla vůbec výšku svých nákladů na zavedení eura kvantifikovat. (Národní banka Slovenska, 2006)

Graf 3: Odhadovaná výška celkových nákladů na zavedení eura u MSP

Zdroj: Štatistický úrad SR, Národná banka Slovenska In Národná banka Slovenska, 2006.

6.3 Případová studie zavedení eura v zemědělském podniku

6.3.1 Popis výchozí situace

V rámci zjišťování zkušeností se zavedením eura na Slovensku byl osloven jeden malý zemědělský podnik na středním Slovensku. Společnost se orientuje na chov hospodářských zvířat a také pěstování obilovin, zaměstnává 39 zaměstnanců.

Podniku se v oblasti daří a v roce 2008 realizoval zisk ve výši 35,7 mil. Sk. Zemědělský podnik své výrobky dále prodává zpracovatelským závodům a na základě kladné odezvy místního obyvatelstva otevřel ve svých prostorách prodejnu masa z jeho vlastního odchovu. Porážku provádí řezník v prostorách zemědělského podniku. Společnost je vlastněna domácími fyzickými osobami a není propojena s žádnou jinou společností. Ze své podstaty všechny své vstupy a výstupy provádí v domácí měně.

Dodavateli jsou domácí společnosti a odběrateli jsou zpracovatelské a velkoobchodní společnosti na Slovensku, platby od odběratelů jsou prováděny bezhotovostně.

Drobnými odběrateli jsou také zákazníci z okolí, přijíždějící do podnikové prodejny. Z tohoto důvodu má podnik jednu registrační pokladnu propojenou s ekonomickým systémem. Vedení účetnictví probíhá standardním ekonomickým systémem, který je v několika částech přizpůsoben potřebám podniku. Na dotaz jaké pozitivum vedení podniku očekávalo od přijetí eura na Slovensku, bylo sděleno, že by se společnost chtěla pokusit proniknout se svým masem na rakouský trh, případně do dalších zemí eurozóny.

6.3.2 Organizační přípravy

Již v lednu roku 2008 se začalo uvažovat o dopadech zavedení měny euro, jako nového národního platidla, na chod podniku. V rámci pravidelných porad vedení byly vyspecifikovány následující oblasti, kde bude mít zavedení eura vliv buď ekonomický, nebo lidský:

- Upgrade podnikového ekonomického systému pro duální oceňování a přechod na euro (zpracovávání dvou měn, duální zobrazování, počet desetinných míst, test před spuštěním, zazálohování stavu před přechodem).
- Psychologický dopad velikosti výše mzdy na zaměstnance (mzda v euru bude nižší, což může vyvolat negativní reakci).
- Upgrade registrační poklady (duální zobrazování, počet desetinných míst).
- Vyřešení otázky skladování stahovaného oběživa a skladování měny euro.
- Nutnost proškolení sekretářky, ekonoma, účetních a prodavačky v souvislosti s ochrannými prvky eurobankovek a euromincí.
- Dostatečná výše hotovosti v euro na vracení v podnikové prodejně (stahování starého oběživa a vracení v měně euro).
- Revize stanov podniku (změna základního jmění, dopady na prahové hodnoty pro zásah orgánů společnosti).
- Cenotvorba nových výrobků po zavedení měny euro, jako zákonného platidla.

V únoru 2008 se uskutečnila první schůzka, které se zúčastnilo nejvyšší vedení společnosti. To rozhodlo, že se budou až do konce ledna 2009 tyto schůzky konat pravidelně s ohledem na ukončení duálního oběhu dne 16. 1. 2009. Ze schůzek vplynuly úkoly na jednotlivé členy vedení společnosti, které se týkaly vyřešení uvedených dopadů na ekonomický systém, hotovost nutnou pro provoz prodejny, dopad na mzdy zaměstnanců a smlouvy s dodavateli a odběrateli (nakonec nebylo nutné díky právní úpravě řešit).

Konkrétní úkoly byly stanoveny takto:

- Vedení společnosti, společně se mzdovou účetní a ekonomem, seznámí ostatní zaměstnance s dopady do mzdové oblasti. Tím se předejde negativním psychickým dopadům nové výše mzdy, vyplácené v lednu roku 2009. Termín byl stanoven do konce dubna 2008.
- Prodavačka v podnikové prodejně, účetní, sekretářka ředitele a ekonom budou proškoleni na znalosti o ochranných prvcích eurobankovek a euromincí. Všichni budou vyškoleni nejpozději do 22. 8. 2008.
- Dále byl pověřen ekonom, aby zajistil nejpozději do 25. 7. 2008, ve spolupráci s dodavatelskou společností aktualizaci ekonomického informačního systému a registrační pokladny pro duální oceňování a pozdější přepnutí na měnu euro. Společně s tím bude muset vyřešit výběr a oddělení měn při platbách v hotovosti. Dále bylo rozhodnuto, že systém a registrační pokladna bude nejpozději do 15. 8. 2008 dvakrát otestována pro zadávání částek v SKK a přepočít podle zafixovaného kurzu. Všechna stará data budou zazálohována a předána na vhodném nosiči, který bude uložen v trezoru. Stejná záloha se provede poslední týden v prosinci roku 2008. Zároveň byl ekonom požádán, aby zajistil s dodavatelskou společností hladký přechod na měnu euro v prvním týdnu ledna 2009 jak v ekonomickém informačním systému, tak v registrační pokladně v prodejně.

- Ekonom společně s jednotlivými účetními zajistí dostatečný a bezpečný prostor pro skladování měny euro a stahovaného domácího oběživa a to do 14. 11. 2008.
- Ekonom společně s provozní účetní zajistí dostatečný počet euromincí a eurobankovek pro podnikovou prodejnu a podnikovou pokladnu, a to do 27. 11. 2008. Bude nutné novou měnu převzít na pobočce banky a zajistit bezpečný převoz do společnosti.
- Ředitel společnosti ve spolupráci s ekonomem a sekretářkou ředitele provedou revizi stanov společnosti, tak aby byly v souladu s novou měnou euro, a to do 28. 11. 2008.

6.3.3 Náklady spojené s přechodem na euro

Společnost uvádí odhadované náklady na duální oběh a přechod na měnu euro následujícím způsobem:

- Cena upgrade podnikového informačního systému (zálohování dat, tvorba média se zálohou, instalace upgrade, otestování po instalaci, dvakrát test před zavedením duálního oceňování, přepnutí jen na měnu euro a opětovné zálohování na médium – 11 250 Sk.
- Cena upgrade softwaru registrační pokladny (upgrade na duální zobrazování a tisk pokladních dokladů), přepnutí na provoz s euro – 1 500 Sk.
- Školení zaměstnanců na ochranné prvky měny euro – (4 x 1 650 Sk) – 6 600 Sk.
- Převoz eurobankovek a euromincí, převoz domácí měny zpět do banky (cena pohonných hmot) – 50 Sk.
- Příprava duálních cenovek v prodejně – 300 Sk.

Celkově tedy byly odhadované náklady na zavedení měny euro vyčísleny na 19 700 Sk. Všechny ceny jsou uvedeny bez DPH.

Velkou výhodou bylo, že zemědělská společnost má outsourcované řešení správy IT, také měla zaplacenou roční podporu u výrobce ekonomického informačního systému v roce 2008, tudíž byl upgradovací balíček poskytnut v rámci této podpory úplně zdarma.

Pozitivní bylo i to, že podnik měl připravenou druhou přihrádku pro registrační pokladnu, jako zásobu. Tím ušetřil za pořízení další přihrádky na stahované domácí oběživo.

6.3.4 Vyhodnocení přijetí eura v podniku

Začátek ledna roku 2009 byl pro podnik plný očekávání, zda přípravy proběhly řádně a správně. Zaznamenanou nižší poptávkou ve druhém týdnu, je možné přičíst na vrub předzásobení masem z období před vánočními svátky. V pondělí 5. ledna byl zaznamenán menší provoz v podnikové prodejně, ale převažovaly platby v měně euro, kterou se stačili zákazníci předzásobit, díky startovacím balíčkům a výběrům z bankomatů po 1. lednu 2009. Zemědělský podnik s obavami čekal na pondělí 12. ledna 2009, kdy skočily školní prázdniny, a většina lidí se vrátila z dovolených. Je pravdou, že nápor na prodejnu zesílil, ale i v tomto týdnu se už většinou platilo eurem. Také bezhotovostní platby byly pro podnik zátěžovou zkouškou. Nicméně i tato část ekonomického systému fungovala bez nejmenších problémů.

Při hodnocení zkušeností se zahájením duálního oběhu byla zaznamenána výtká vedení zemědělského podniku, že pro maloobchodníky nebyly připraveny žádné startovací balíčky, tak jako pro fyzické osoby. Společnost tak byla nucena nakoupit si 20 startovacích balíčků pro fyzické osoby, tím získala určité množství mincí pro vracení hotovosti v euru, ale stejně nakonec využila speciální nabídky banky, aby si bez poplatků vyměnila eura pro potřeby hotovosti do prodejny i do podnikové pokladny, protože panovala obava, že by ani 20 balíčků nemuselo stačit.

Podnik se setkal s tím, že část důchodců dostala důchod v bankovkách měny euro vysoké nominální hodnoty a bylo velké štěstí, že podnik provedl zodpovědné předzásobení, aby bylo možno vracet zpět v eurech. V jiných podnicích bylo stanoveno,

že zůstanou uzavřeny až do 16. 1. 2009, právě z důvodu obav z nedostatku hotovosti v registračních pokladnách. Vedoucí pracovníci byli spokojeni se způsobem, jakým byly provedeny přípravy v podniku. Dalším důvodem ke spokojenosti bylo, že se podařilo dodržet předpokládaný rozpočet, který byl navržen před zahájením přechodu na měnu euro.

Podnik byl kontaktován a požádán o informace ohledně celkového vývoje tržeb v roce 2009. Ekonom společnosti poskytl informaci, že celkově tržby poklesly asi o 2,7 % oproti roku 2008. Společnost neprovedla žádné kroky, které by vedly ke zdražení masa, jako hlavní důvod ekonom vidí:

- Konverzní kurz SKK/EUR (30,126), který se v době ekonomické krize ukázal jako vysoký vzhledem k hloubce krize. Bohužel s tím již v době přechodu nebylo možné nic udělat.
- V návaznosti na vysoký konverzní kurz - vznik potravinové turistiky v roce 2009, kdy se ukázalo, že je možné nakoupit v sousedních zemích, které ještě měnu euro nezavedly, potravinářské výrobky levněji, než na Slovensku. Tudíž se všem v příhraničních oblastech vyplatilo vypravit se do Polska, případně do Maďarska a získaná eura utratit tam.

Celkově ale vedení společnosti hodnotí první rok s měnou euro, jako pozitivní a své přípravné kroky, jako správné. Záměr s proniknutím na trh s masem do zemí eurozóny zatím naráží na nutnost získat poradce, který by pomohl s propagací, odhadem tamního trhu a marketingovou kampaní. Bohužel, to si vyžádá dodatečné výdaje a v době získávání informací, nebylo jasné, zda se vedení společnosti do tohoto kroku pustí.

6.4 Konkurenceschopnost slovenských podniků po zavedení eura

Po roce existence jednotné evropské měny na Slovensku, byla zpracována analýza Konkurencieschopnosť podnikov po zavedení eura na Slovensku. Úspěšnost podnikového sektoru analýza hodnotí na základě vývoje produkce, tržeb, vývozu a z nich odvozeného tržního podílu. Podle této zprávy, v období přechodu na euro, Slovensko zaznamenalo dramatický pokles vývozu průmyslové produkce. V porovnání s ostatními zeměmi je možné konstatovat, že v během roku 2009 rostla průmyslová výroba na Slovensku rychleji než v okolních státech. Hodnota indexu průmyslové produkce se v roce 2009 zvýšila dokonce nejvíc v celé EU⁴⁹. Podobnou situaci je možné sledovat v průběhu roku 2009 i v jiných odvětvích. V případě stavebnictví je možné vidět určité oživení, v porovnání s vývojem v okolních zemích se však nezdá být trvalé. Maloobchodní obrat ve sledovaném období propadl výrazněji oproti okolním státům. Ve stavebnictví a maloobchodu byl vývoj do roku 2008 expanzivní a odrážel se od rychlého hospodářského růstu v minulých obdobích. V roce 2009 se vrátil na úroveň průměru zemí V4⁵⁰. Krátce po zavedení eura se začalo diskutovat o negativním dopadu zafixování kurzu na cestovní ruch Slovenska. Z analýzy však vyplývá, že propad příjmů z turismu je problémem téměř všech zemí EU. (Latinský, 2010)

Index průmyslové produkce (průměr 2005 = 100) na Slovensku vykazoval po celý rok 2009 nižší hodnoty, než průměr EU (27). V porovnání s průměrem eurozóny dosahoval index průmyslové produkce na Slovensku v období leden až duben 2009 vyšších hodnot, od května 2009 už byl ale nižší než průměr eurozóny. V průběhu roku 2009 a začátek roku 2010 vykazoval index klesající trend. Porovnáme-li měsíční hodnoty za období před zavedením eura na Slovensku (rok 2008) s obdobím po přijetí eura (rok 2009) zjistíme, že úspěšnější byl rok 2008, kdy výstup z činnosti průmyslového sektoru na Slovensku rostl. V lednu 2008 index průmyslové činnosti vykazoval hodnotu 107,2 a v prosinci 2008 112,6. Zatímco v lednu 2009 index klesl na

⁴⁹ Porovnávána je hodnota indexu na konci roku 2009 s hodnotou na konci roku 2008.

⁵⁰ Země Visegrádské čtyřky: Česko, Slovensko, Polsko a Maďarsko.

hodnotu 111,2 a v průběhu roku klesající trend pokračoval až na hodnotu 106,9 prosinci 2009. Klesající trend byl zaznamenán i v eurozóně, v prosinci 2008 činila hodnota indexu 111,69 a v prosinci roku 2009 108,48. Průmyslová výroba klesala i v celé EU z hodnoty 113,84 (prosinec 2008) na hodnotu 112,01 (prosinec 2009). (Eurostat, 2012c)

Na základě zjištěných údajů je možné konstatovat, že objem výroby průmyslového sektoru na Slovensku v roce 2008, tedy v období před zavedením eura byl větší, než po přijetí eura. Příčinou klesající průmyslové výroby jsou důsledky celosvětové hospodářské krize, neboť index průmyslové výroby klesl v tomto období v celé eurozóně i EU. Nicméně index průmyslové produkce v období prosinec 2008 až prosinec 2009 poklesl na Slovensku o 5,7 p.b., zatímco v eurozóně o 3,21 p.b. a EU o 1,83 p.b. Pokles v eurozóně a EU byl tedy nižší než na Slovensku. Důvodem většího poklesu průmyslové výroby na Slovensku je euro. Přesněji řečeno fixace kurzu slovenské koruny v létě 2008 a příliš silný kurz eura, se kterým Slovensko v lednu 2009 vstoupilo do EMU. Zafixovaná slovenská koruna nemohla reagovat na změny v mezinárodní poptávce, a proto slovenská průmyslová výroba poklesla více než průměr zemí EU. Se závěrem, který uvádí analýza Konkurencieschopnosť podnikov po zavedení eura na Slovensku nelze tedy souhlasit.

Za nejdůležitější ukazatel konkurenceschopnosti podnikového sektoru považuje analýza vývoz do zahraničí. Hodnota vývozu zemí EU byla v roce 2009 oproti předcházejícímu roku o 19 % nižší, pokles vývozu v zemích V4 byl téměř identický. Celkový dovoz se snížil ještě výrazněji. (Latinský, 2010)

Vývoz zboží Slovenska v roce 2008 oproti roku 2007 vzrostl o 13,3 % a mezi lety 2008 a 2009 činila meziroční změna pokles o 16,87 %. Obdobně na tom byl export České republiky v roce 2008 oproti roku 2007 vzrostl o 11,67 % a mezi lety 2008 a 2009 činila meziroční změna pokles o 18,86 %. (Eurostat, 2012d) Pokles slovenského exportu je v roce 2009 výrazný. Meziroční procentní změna objemu vývozu je nižší než v České republice. Ačkoliv první údaje v roce 2009 poukázaly na skutečnost, že český export klesal pomaleji než slovenský, tak po doplnění všech statistických údajů, lze konstatovat, že v celkovém objemu exportu je meziroční pokles obdobný, dokonce nižší, než v České republice. Na začátku roku 2009 byl rychlejší pokles objemu

slovenského exportu v porovnání s českým zdůvodňován přijetím eura a jeho příliš silným kurzem. Pokud by Slovensko euro nezavedlo, lze předpokládat, že pokles vývozu by byl ještě menší. Nižší pokles slovenského exportu než českého je možné připsat vhodně načasovaným proexportním opatřením slovenské EXIMBANKY, která začala nabízet nové portfolio produktů a začala se orientovat na podporu MSP a na podporu exportu do nových teritorií již v roce 2007.

Pokles tržeb se v průběhu roku 2009 zpomaloval. Tento vývoj souvisel s vývojem domácí spotřeby. Před zavedením eura jenom malá část podniků očekávala pokles obratu a tržeb. O nižším obratu uvažovalo 15 % malých podniků, převážně z průmyslového odvětví. Patrně žádný z oslovených podniků ale neočekával dopady hospodářské krize. V roce 2009 se meziročně snížily tržby ve všech hlavních odvětvových skupinách, především v průmyslové výrobě a velkoobchodě. Tržby malých podniků klesaly rychleji. Nižší úroveň vývozu, výroby a tržeb se projevila ve zhoršení finančních a hospodářských výsledcích slovenských podniků. (Latinský, 2010)

Tržby ve slovenském maloobchodě v roce 2008 rostly. V lednu 2008 vykázal slovenský statistický úřad tržby v běžných cenách za 36 677 mil. Sk a v prosinci 2008 vzrostly tržby na hodnotu 51 353 mil. Sk. V lednu 2009 byl zaznamenán velký pokles tržeb v maloobchodě. V porovnání s prosincem 2008, vykázaly maloobchodní tržby v běžných cenách v lednu 2009 měsíční pokles o 23,75 %. Opětovný nárůst tržeb zaznamenal slovenský maloobchod v březnu 2010. (Štatistický úrad Slovenskej republiky, 2012) Zavedení eura, přesněji řečeno příliš silný kurz eura, velice silně ovlivnil poptávku ve slovenských obchodech. Začátkem roku 2009 se zvýšil zájem Slováků o nákupy v České republice, v Maďarsku a v Polsku. Měny těchto států v reakci na pokles poptávky oslabily, a tím byly oproti nově přijatému silnému euru na Slovensku, ve výhodě. Potraviny, spotřební zboží a ojetá auta byly výrazně levnější za slovenskými hranicemi a proto Slováci jezdili masivně nakupovat do sousedních států. Zavedení eura v období hospodářské krize bylo pro Slovensko z tohoto pohledu krátkodobě nevýhodné.

Nižší míra tvorby přidané hodnoty se odrazila ve vývoji hospodářského výsledku nefinančních podniků. Meziročně klesl především zisk v průmyslové výrobě, obchodě

a dopravě. Zemědělské podniky, ubytovací a stravovací zařízení vykázaly rovněž ztrátu. V těchto odvětvích se zvýšil rovněž podíl ztrátových podniků na celkovém počtu firem. Mezinárodní srovnání ukazuje, že slovenský podnikový sektor patří dlouhodobě mezi nejziskovější v EU. Přičemž Slovensko zároveň patřilo k zemím s největšími rozdíly mezi jednotlivými odvětvími. V roce 2009 se ziskovost podniků snížila. (Latinský, 2010)

Důležitým ukazatelem je zisk nefinančních korporací v běžných cenách, který zachycuje údaje z podnikového výkaznictví před zdaněním. Celkový zisk v roce 2008 v porovnání s rokem 2007 klesl. Největší pokles zisku zaznamenaly velké podniky s 1000 a více zaměstnanci, jejichž zisk meziročně poklesl o 12,9 %. Malé a střední podniky realizovaly v roce 2008 rostoucí zisky. Meziroční změna činila v roce 2008 oproti roku 2007 u malých podniků s 10 – 19 zaměstnanci 7,4 % růstu, s 20 – 49 zaměstnanců 0,3 % růstu a u středních podniků 50 – 249 zaměstnanci 6,4 % růstu. (Štatistický úrad Slovenskej republiky, 2009) V roce 2009 ziskovost podniků klesala. Nejvíce u středních podniků (50 – 249 zaměstnanců), jejichž zisk meziročně poklesl o 3,3 %. Malé podniky s 10 – 19 zaměstnanci zaznamenaly v porovnání s rokem 2008 růst zisku o 5,4 % a podniky s 20 – 49 zaměstnanci pokles zisku o 2,7 %. (Štatistický úrad Slovenskej republiky, 2010) Pokles zisku byl způsobený jednak nižší poptávkou a jednak horším přístupem k finančním zdrojům. Banky zpřísnily podmínky poskytování úvěrů a řada podniků hradila své závazky dlouho po splatnosti. Příčiny lze hledat jak v celosvětové hospodářské krizi, tak v přijetí eura, tedy přesněji řečeno v jeho silném kurzu, který oslabil poptávku. Je zajímavé, že malé podniky s 10 – 19 zaměstnanci pokles zisku nevykázaly, naopak jejich zisk rostl i v roce 2009. Tato skutečnost potvrzuje, že malé podniky dokážou flexibilně reagovat na tržní změny a rychle se přizpůsobí novým tržním podmínkám.

Z pohledu konkurenceschopnosti na celý podnikový sektor, stojí v popředí zájmu vývoj obchodu, který je na Slovensku tvořen především průmyslovými podniky. Přestože pokles průmyslové produkce byl o něco vyšší než průměrný pokles v EU, hrubá přidaná hodnota se meziročně snížila ve stejné míře, jako průměr zemí EU. Slovenské podniky přistoupily k relativně viditelnějšímu snížení cen a počtu

zaměstnanců a podařilo se jim udržet relativně nízkou míru poklesu investic. (Latinský, 2010)

Průzkumy mezi podnikateli potvrdily, že hlavním faktorem, který omezil výrobu v roce 2009, byla nedostatečná poptávka. Ve službách na Slovensku sehrály mírně vyšší úlohu i finanční faktory, které mohou teoreticky zahrnovat i vliv zavedení eura (resp. zafixování kurzu koruny vůči euru). Jelikož téměř ve všech zemích EU vnímala podniková sféra nedostatečnou poptávku jako rozhodující faktor omezující výrobu, vzniká otázka, proč byl propad produkce a HDP na Slovensku vyšší než v okolních zemích? Velký vliv měla vysoká otevřenost slovenské ekonomiky. Podíl zahraničního obchodu na HDP je jeden z nevyšších v EU. Slovensko je zároveň jedna z nejmenších ekonomik EU podle výšky HDP a počtu obyvatel. Přidaná hodnota je ve větší míře tvořena v odvětvích citlivých na cyklické výkyvy. Slovenské ekonomice dominuje průmysl a obchod. Tyto faktory vytvářejí předpoklady na rychlejší a silnější dopad negativního vývoje okolí na domácí ekonomiku Slovenska. Shodou okolností, v období zavedení eura na Slovensku, kurzy měn ostatních států vůči euru pod vlivem zhoršujícího se globálního ekonomického vývoje a rostoucí averze k riziku oslabovaly. To mělo za následek přechodné zhoršení cenové a nákladové konkurenceschopnosti slovenských podniků. (Latinský, 2010)

Jelikož do procesu zavedení eura na Slovensku zasáhly velmi silně dopady celosvětové ekonomické krize, je v této situaci těžké hodnotit vliv zavedení eura na konkurenceschopnost podnikového sektoru. Po zavedení eura Slovensko čelilo oslabení eura vůči dolaru i vůči většině dalších světových měn. Dostupné zkušenosti ze zemí eurozóny naznačují, že Slovensko a slovenské podniky by měly vzhledem k otevřenosti a odvětvovému zaměření postupně patřit mezi vítěze, resp. mezi země a podniky, kterým společná evropská měna přinesla více výhod než nevýhod. (Latinský, 2010)

Z uvedených skutečností je možné konstatovat, že z krátkodobého hlediska zavedení eura v období celosvětové hospodářské krize, oslabilo slovenskou ekonomiku. Především silný kurz eura, se kterým Slovensko vstupovalo do eurozóny, stojí za slabou spotřebitelskou poptávkou. Tři roky od přijetí eura se zdá, že se Slovensko dobře vyrovnalo jak s novou měnou, tak s dopady hospodářské krize, neboť slovenská

ekonomika roste, zatímco česká je v recesi. Eurozóna se po vstupu Slovenska začala potýkat s dluhovými problémy některých členských států. Přístup Slovenska k záchranným programům je negativní a zdrženlivý. Členství v EMU dostává tak jiný rozměr, se kterým Slovensko před vstupem do eurozóny nepočítalo.

6.5 Hodnocení zavedení eura

Proces zavedení eura na Slovensku zhodnotila Komise 20. dubna 2009. Ve zprávě hodnotí jednak výměnu oběživa, předcházení nekalým praktikám a nesprávnému vnímání vývoje cen ze strany občanů, cenové trendy, vnímání cen v období přechodu na eura a komunikační kampaň k přechodu na euro a její vnímání veřejností.

Druhotné⁵¹ předzásobení podniků bylo zahájeno podle Komise koncem října 2008 a smlouvu s bankou podepsalo asi 14 000 podniků. Celkem bylo podnikům vydáno 27,8 % prvotní⁵² předzásobené hotovosti bank. Ve Slovinsku vydal bankovní sektor pouze 2,4 % hodnoty předzásobené hotovosti a na Kypru a Maltě obdržely podniky pouze 1 % druhotného předzásobení. *„Průběh předzásobení a druhotného předzásobení byl dobře organizován. Hodnota hotovosti, kterou získaly podniky před přechodem na euro, byla výrazně vyšší než v případě tří členských států, v nichž přechod na euro naposledy proběhl. Protože podniky potřebují euromince na vrácení drobných již ode dne přechodu na euro, mělo by se počítat se zvláštními startovacími sadami pro maloobchodníky, a to systematicky tak, aby byly jejich potřeby uspokojeny. Při plánování objemu výroby je třeba brát v úvahu i poptávku podniků a různých institucí, které mohou chtít sady mincí použít jako dárky. Pro snadnější přístup malých podniků*

⁵¹ Eurohotovost dodána z komerčních bank podnikům.

⁵² Národní banka Slovenska předzásobila hotovostí komerční banky.

k eurohotovosti by mělo být napříště využito nových obecných zásad⁵³ Evropské centrální banky pro druhotné předzásobení.“ (Komise ES, 2009, s. 3-4)

Komise kladně hodnotí účinnost přijatých opatření. Konstatuje, že zavedení eura na Slovensku nevykázalo významnější inflační dopad a ani monitoring subjektivního cítění občanů nevykázal, že by občané vnímali v souvislosti s přechodem na euro růst cen. Slovensku se podařilo výrazně eliminovat efekt vnímané inflace, který provázel téměř každé zavedení eura. (Komise ES, 2009)

Agentura FOCUS provedla ve dnech 4. – 10. března 2009 průzkum veřejného mínění. Na názor k zavedení euru na Slovensku bylo dotazováno 1029 respondentů, ve věku nad 18 let. Podle výsledků průzkumu 74 % respondentů hodnotí rozhodnutí zavést na Slovensku euro za pozitivní. Naopak negativně hodnotí toto rozhodnutí 21 % dotázaných. (FOCUS, 2009)

Průběh zavedení eura na Slovensku je hodnocen z různých pohledů a téměř všichni se shodují na plynulém a dobře připraveném procesu. Kladně je hodnocena důsledná příprava státních orgánů, bank a podnikatelů. S určitými problémy se setkali obchodníci, kteří podcenili dostatečné předzásobení euromincemi a neměli nazpět. Ať velké či malé podniky, v určitém okamžiku všichni řešily to samé, aby měly přeprogramovaný informační systém (registrační pokladny apod.) a aby byly dostatečně předzásobeny eurohotovostí.

⁵³ Obecné zásady Evropské centrální banky ze dne 19. června 2008. Cílem nových obecných zásad je zlepšit předzásobování eurohotovostí tím, že do druhotného předzásobení mohou být zapojeny společnosti provozující přepravu hotovosti.

7 Očekávané dopady zavedení eura na MSP

Následující kapitola předkládá výsledky výzkumu vybraných efektů zavedení eura v České republice na malé a střední podnikatele. Jedná se o:

- výhodu snížení transakčních nákladů,
- výhodu snížení nákladů na zajištění kurzových rizik a jejich eliminaci,
- jednorázové náklady na zavedení eura spojené s informačními technologiemi,
- jednorázové náklady na zavedení eura související s duálním oceňováním a duálním oběhem.

Tyto efekty byly vybrány zcela záměrně. Jedná se o přímé výhody a nevýhody zavedení eura v ČR, u kterých je předpokládáno, že nejvíce ovlivní finanční stránku podnikání MSP. Je nutné upozornit, že zkoumané přínosy a náklady přijetí jednotné evropské měny euro podléhají časovým změnám, které disertační práce nezohledňuje. Výše zmíněné přínosy a náklady jsou charakterizovány ve vztahu k podnikání MSP. Na vybraných produktech komerčních bank a ekonomických informačních systémech budou tyto efekty demonstrovány.

V rámci výzkumu jsou porovnávány produkty tří největších⁵⁴ komerčních bank (E15.cz, 2011):

- Československá obchodní banka, a.s. (ČSOB),
- Česká spořitelna, a.s.,
- Komerční banka, a.s.

⁵⁴ Měřeno podle objemu bilance na konci roku 2010.

V této kapitole jsou rovněž porovnávány tři nejvýznamnější⁵⁵ produkty ekonomických informačních systémů určených pro MSP (SystemOnLine, 2012), jejichž výrobci jsou:

- STORMWARE, s.r.o.,
- CÍGLER SOFTWARE, a.s.,
- Tichý & spol.

V rámci výzkumu byli výrobci ekonomických informačních systémů dotazováni, jakým způsobem budou ve svých ekonomických informačních systémech řešit problematiku duálního označování cen. Na základě zjištěných informací budou formulována doporučení pro sektor MSP i pro výrobce ekonomických informačních systémů.

Získaná sekundární data budou aplikována na modelové situace konkrétních čtyř MSP. Jedná se o reálné podniky, které mají sídlo v České republice a nejsou dceřinými společnostmi velkých nadnárodních podniků. Za účelem výzkumu byly vybrány tak, aby byl zastoupen mikropodnik, malý i střední podnik a rovněž podnik, který se orientuje pouze na domácí trh a podnik, který obchoduje v eurech.

- OSVČ poskytující instalatérské služby ve Středočeském kraji – živnostník poskytuje instalatérské služby převážně v oblasti svého bydliště.
- Restaurační zařízení v menším městě ve Středočeském kraji – malé restaurační zařízení, které se nachází u hlavní silnice. Zákazníci jsou řidiči kamionů a také běžní domácí hosté, kteří zde nakupují i potraviny v přilehlém malém obchodě.
- Restaurační zařízení v příhraniční oblasti s Německem – restaurace se nachází na hlavní silnici spojující vnitrozemí s přechodem Strážný - Philippsreuth. Cestou z Německa se zde zastavují němečtí zákazníci na oběd a občerstvení, řidiči kamionů, kteří preferují jinou cestu, než přes

⁵⁵ Měřeno podle objemu prodaných licencí.

dálniční hraniční přechod v Rozvadově a také domácí hosté, kteří se zde občerstvují a obědvají před přejetím státní hranice.

- Výrobní podnik zabývající se produkcí klimatizačních zařízení – firma se zaměřuje na výrobu a prodej klimatizačních jednotek, prodávaných velkoodběratelům, kteří je dále distribuují.

Modelové situace zobrazují ve výše zmíněných podnicích vybrané přímé výhody a nevýhody přijetí eura v České republice. Cílem modelových situací je nalézt odpověď na otázku, jak finančně ovlivní zavedení eura v České republice podnikání zkoumaných podniků, a to z hlediska vybraných přímých efektů. Při konstrukci modelových situací bylo použito účelově jednodušší zobrazení skutečnosti. Bylo abstrahováno od vedlejších aspektů, které zásadně neovlivní výsledky zkoumání. Při kvantifikaci vybraných přínosů a nákladů nejsou uvažovány rozdílné úrokové sazby české koruny a eura a ani časová hodnota peněz. Vzhledem k tomu, že se jedná o malé a střední podniky, lze předpokládat, že hodnota plateb nebude tak vysoká, aby výsledky modelových situací byly těmito faktory zásadně ovlivněny. Výsledky modelových situací budou diskutovány a vyhodnoceny. Na základě zjištěných skutečností budou vyvozeny závěry, které by mohly pomoci při řešení důležitých otázek v procesu zavedení eura v České republice. Výsledky výzkumu by mohly pomoci malým a středním podnikům v objasnění problematiky přijetí eura a mohly by se stát podkladem pro strategická, taktická a operativní rozhodnutí v průběhu přípravy a realizace podnikových projektů zavedení eura. Zjištěné závěry by mohly být podporou pro tvorbu metodiky a informačních materiálů, které budou vytvořeny v rámci oficiální komunikační kampaně zavedení společné evropské měny v České republice.

7.1 Vliv zavedení eura na transakční náklady

7.1.1 Výhoda zavedení eura – snížení transakčních nákladů

Snížení transakčních nákladů je jednou z často zmiňovaných podnikatelských výhod v souvislosti se zavedením eura v ČR. V podstatě se jedná o snížení bankovních poplatků. Ty vyplývají z vedení devizového účtu v eurech, z platebních převodů v euru a z konverzí měn. Náklady spojené s vedením devizového účtu v eurech jsou nyní totiž

vyšší, než náklady na vedení korunového účtu. Tyto finanční aspekty budou s přijetím eura v ČR eliminovány. Podobně je tomu tak i s bankovními poplatky, které souvisejí s platebními převody v eurech; i ty jsou nyní vyšší než poplatky za platební převody v korunách.

Bankovní poplatky, které jsou spojené s vedením duálních účtů, jsou nákladem nezavedení společné evropské měny euro v České republice. Podnikatelé, kteří kromě běžného účtu v domácí měně mají devizový účet v EUR, musí hradit bankovní poplatky, které jsou zpravidla vyšší než u běžného účtu v domácí měně. Přijetím eura by tyto transakční náklady zanikly. Náklady na vedení devizových účtů v EUR jsou rozdílné. Tab. 16 poskytuje přehled vybraných bankovních poplatků, spojených s vedením běžného účtu v eurech, včetně hotovostních operací. Údaje vycházejí z aktuálních ceníků komerčních bank. Pro komparaci byly vybrány některé poplatky podobných produktů tří největších tuzemských bankovních ústavů:

- ČSOB: Běžný devizový účet, který je určen právnickým a fyzickým osobám – podnikatelům.
- Česká spořitelna: Běžný účet v cizí měně, který je určen pro podnikatele a malé firmy s ročním obratem do 30 mil. Kč.
- Komerční banka: Běžný účet v cizí měně, který je určen právnickým i fyzickým osobám – podnikatelům s ročním obratem pod 60 mil. Kč.

Poplatky jsou uvedeny v korunách a v den zúčtování poplatku jsou přepočítány aktuálním kurzem devizového trhu ČNB. Na první pohled je patrné, že poplatky za vedení a za hotovostní operace jsou různé. Mezi porovnávanými běžnými účty v EUR je vedení devizového účtu nejlevnější u České spořitelny a nejdražší u ČSOB. Vklad eurobankovek do výše ekvivalentu 500 000 Kč je nejvýhodnější u devizového účtu České spořitelny a Komerční banky. Poplatek za výběr hotovosti na přepážce u ČSOB a Komerční banky činí 60 Kč a u České spořitelny činí tento poplatek 0,15 % z vybírané částky, minimálně však 40 Kč.

Tab. 16: Bankovní poplatky spojené s běžným účtem v EUR

Poplatek:	ČSOB	ČS	KB
Založení účtu	zdarma	zdarma	zdarma
Vedení účtu	120 Kč	20 Kč	100 Kč
Výpis z účtu měsíčně poštou do ČR	zdarma	poštovné	30 Kč
Vklad hotovosti (bankovek) v eurech na přepážce	9 Kč	Do výše ekvivalentu 500 000 Kč: zdarma Nad výši ekvivalentu 500 000 Kč: 0,15 % z vkládané částky	Do výše ekvivalentu 500 000 Kč: zdarma Nad výši ekvivalentu 500 000 Kč: 75 Kč
Výběr hotovosti v eurech na přepážce	60 Kč	0,15 % (min. 40 Kč)	60 Kč
Zrušení účtu	zdarma	zdarma	zdarma

Zdroj: Česká spořitelna, a.s., 2012b; ČSOB, 2012b; Komerční banka, 2012b.

Převážnou část transakčních nákladů tvoří bankovní poplatky za bezhotovostní platební operace v EUR. Pokud podnikatel má běžný účet v EUR a provádí bezhotovostní platbu na jiný běžný účet v EUR, vedený u zahraniční banky členských států EHP, platí podstatně vyšší poplatky, než při bezhotovostní platbě v domácí měně v rámci ČR. Komerční banky v ČR se sice účastní projektu SEPA, přesto k sjednocení plateb za domácí a zahraniční platební styk dojde až po vstupu ČR do eurozóny. Tab. 17 porovnává bankovní poplatky, spojené s bezhotovostním zahraničním platebním stykem v EUR v rámci SEPA, u výše vybraných běžných účtů vedených v EUR. Nejnižší náklady jsou spojené s bezhotovostními úhradami do 50 000 EUR, realizovanými prostřednictvím účtu vedeného u Komerční banky. Naopak přijatá platba ze zahraničí do 50 000 EUR je nejlevnější u běžného účtu České spořitelny.

**Tab. 17: Bankovní poplatky spojené s bezhotovostním zahraničním platebním stykem
v EUR v rámci SEPA**

Poplatek:	ČSOB	ČS	KB
Úhrada do zahraničí - SEPA převod do 50 000 EUR	Na přepážce: 500 Kč; 250 Kč (Linka 24 a Elektronické bankovníctví)	220 Kč	195 Kč
Úhrada do zahraničí - SEPA převod nad 50 000 EUR	Na přepážce: 1 %, min. 250 Kč, max. 1500 Kč + 250 Kč (příplatek za písemný příkaz); 0,7 %, min. 250 Kč, max. 750 Kč (Linka 24 a Elektronické bankovníctví)	1 %, min. 220 Kč, max. 1500 Kč	0,9 %, min. 250 Kč, max. 1500 Kč
Úhrada ze zahraničí – SEPA převod do 50 000 EUR	150 Kč	100 Kč	145 Kč
Úhrada ze zahraničí – SEPA převod nad 50 000 EUR	1 %, min. 150 Kč, max. 1000 Kč	1 %, min. 100 Kč, max. 950 Kč	0,9 %, min. 225 Kč, max. 1095 Kč

Zdroj: Česká spořitelna, a.s., 2012b; ČSOB, 2012b; Komerční banka, 2012b.

V rámci analýzy transakčních nákladů není provedena komparace poplatků za konverzi měn a výměnu valut. Valuty většinou podniky potřebují za účelem proplacení zahraničních diet. Tyto firmy mají převážně devizový účet vedený v EUR, a tak nepotřebují směňovat valuty, nebo firmy volí nákup a prodej valut ve směnárnách bez poplatků, a to většinou za výhodnější kurzy, než u komerčních bank.

7.1.2 Modelové situace

Pro přiblížení problematiky MSP v souvislosti s transakčními náklady jsou níže uvedeny typové modelové situace.

7.1.2.1 OSVČ poskytující instalatérské služby ve Středočeském kraji

Živnostník uskutečňuje nákup materiálu v domácí měně a výnosy z prodeje materiálu a služeb realizuje rovněž v domácí měně. Bankovní účet a pokladnu vede v domácí měně a nerealizuje žádné zahraniční platební transakce.

Pro tohoto podnikatele nebude mít zavedení eura v ČR žádný vliv na jeho současné transakční náklady. V souvislosti s přijetím eura v ČR je možné vyjádřit obavu, zda se i tomuto podnikateli naopak nezvednou transakční náklady. Může se stát, že se bankovní instituce v ČR budou snažit pokrýt ztrátu, která vznikne zrušením dosavadních devizových účtů v eurech, a promítnou tato očekávání ve vyšších poplatcích za účty, vedené dosud v domácí měně. To by znamenalo, že tento živnostník bude nakonec v horším postavení, než doposud.

7.1.2.2 Restaurační zařízení v menším městě ve Středočeském kraji

Pro tento podnikatelský subjekt je typické, že občas přijme eurovou hotovostní platbu. V tomto případě je ale objem plateb v EUR tak malý, že se nevyplatí zakládat si jakýkoliv bankovní účet v cizí měně.

Podnikatel, který podnik provozuje, si ponechá tato eura, jako zásobu pro možnost vycestování do ciziny, případně takto získaná eura smění ve směnárně v Praze, u soukromého směnárníka, který má podstatně výhodnější kurz než komerční bankovní instituce. Směnárenské služby jsou často také osvobozeny od poplatků za směnu, jako bonus pro zákazníka. I v tomto případě je možné tvrdit, že přechod na euro nebude mít pro tohoto podnikatele žádný vliv na jeho transakční poplatky, protože zahraniční bankovní transakce nerealizuje.

7.1.2.3 *Restaurační zařízení v příhraniční oblasti s Německem*

Platby jsou zde přijímány jak v domácí měně, tak v eurech. Přibližně jednu polovinu denních tržeb tvoří příjmy v eurech. Průměrnou denní tržbu podnikatel odhaduje na 18 000 Kč. Dá se tedy usuzovat, že denně utrží asi 409 EUR (při kurzu 23,50 CZK/EUR⁵⁶) a 9 000 Kč. Objem devizových finančních prostředků je zde podstatně větší, než ve vnitrozemí. Pro tento podnikatelský subjekt se již vyplatí zřídit si běžný účet v cizí měně, konkrétně v EUR. Podnikatel část ukládá na devizový účet a část si nechává v hotovosti, protože se mu vyplatí občas nakoupit suroviny v Německu. V Německu nakoupí týdně potraviny průměrně za 300 EUR. Zhruba 2 154 EUR ukládá týdně na devizový účet.

Tento podnikatel používá hotovostní eura k platbám v zahraničí a zbytek pouze ukládá na domácí devizový účet. Žádné zahraniční platební transakce v EUR nerealizuje. V případě zavedení eura by ušetřil na transakčních nákladech, konkrétně na vedení účtu v cizí měně a na hotovostních operacích. Tab. 18 poskytuje přehled měsíčních transakčních nákladů spojených s vedením devizového účtu v EUR, na který podnikatel ukládá na přepážce 4 x měsíčně hotovost 2 154 EUR a 1 x měsíčně vybírá na přepážce hotovost 300 EUR.

Tab. 18: Měsíční bankovní poplatky spojené s vedením devizového účtu a hotovostními operacemi v EUR

Poplatek:	ČSOB	ČS	KB
Vedení účtu (měsíční poplatek)	120 Kč	20 Kč	100 Kč
Měsíční výpis z účtu poštou	zdarma	poštovné: 10 Kč	30 Kč
Vklad hotovosti	4x9=36 Kč	zdarma	zdarma
Výběr hotovosti	60 Kč	40 Kč	60 Kč
Celkem	216 Kč	70 Kč	190 Kč

Zdroj: Česká spořitelna, a.s., 2012b; ČSOB, 2012b; Komerční banka, 2012b; vlastní výpočty.

⁵⁶ Jedná se o předem dohodnutý kurz.

Měsíční poplatek za vedení účtu v případě ČSOB činí 120 Kč. Výpis poštou je poskytován zdarma. Za čtyři vklady hotovosti měsíčně zaplatí podnikatel 36 Kč a za jeden výběr hotovosti 60 Kč. Celková úspora transakčních nákladů v případě zavedení eura v ČR by činila 216 Kč měsíčně u devizového účtu vedeného u ČSOB.

Vedení účtu u České spořitelny je poskytováno za 20 Kč. Měsíční výpis poštou stojí 10 Kč a jeden výběr hotovosti měsíčně 40 Kč. Zavedením eura v ČR by podnikatel ušetřil v případě vedení devizového účtu u České spořitelny 70 Kč měsíčně.

Přijetím eura v ČR by za vedení účtu v případě Komerční banky podnikatel ušetřil měsíčně 100 Kč. Měsíční výpis poštou stojí 30 Kč. V případě jednoho výběru měsíčně by ušetřil 60 Kč. Celková měsíční úspora by činila 190 Kč.

7.1.2.4 Výrobní podnik zabývající se produkcí klimatizačních zařízení

Součástí vyráběných klimatizačních jednotek jsou i čidla teploty, která podnik nakupuje u zahraničního dodavatele a faktury hradí v eurech. Výrobní podnik vyplácí mzdu v korunách a též hradí energie a část materiálu v domácí měně. Podnik musí vést pokladnu v domácí i v zahraniční měně, protože své pracovníky vysílá na služební cesty do zemí eurozóny. Odhadované průměrné měsíční tržby činí 1 000 000 Kč, z toho je 500 000 Kč fakturováno v eurech. Výrobní podnik disponuje dvěma účty, jeden je vedený v domácí měně, druhý je veden v eurech. Tab. 19 poskytuje přehled měsíčních transakčních nákladů spojených s vedením devizového účtu v EUR. Podnik přijímá průměrně tři platby v eurech (do 50 000 EUR) a dává průměrně dva příkazy k úhradě v eurech (do 50 000 EUR) prostřednictvím elektronického bankovníctví za měsíc. Jednou měsíčně vybírá hotovost 800 EUR do valutové pokladny na proplacení zahraničních diet.

Tab. 19: Měsíční bankovní poplatky spojené s vedením devizového účtu, bezhotovostním zahraničním platebním stykem v rámci SEPA a hotovostními operacemi v EUR

Poplatek:	ČSOB	ČS	KB
Vedení účtu (měsíční poplatek)	120 Kč	20 Kč	100 Kč
Měsíční výpis z účtu poštou	zdarma	poštovné: 10 Kč	30 Kč
Úhrada do zahraničí	2x250=500 Kč	2x220=440 Kč	2x195=390 Kč
Úhrada ze zahraničí	3x150=450 Kč	3x100=300 Kč	3x145=435 Kč
Výběr hotovosti	60 Kč	40 Kč	60 Kč
Celkem	1 130 Kč	810 Kč	1 015 Kč

Zdroj: Česká spořitelna, a.s., 2012b; ČSOB, 2012b; Komerční banka, 2012b; vlastní výpočty.

Výrobní podnik by zavedením společné jednotné měny euro ušetřil na transakčních nákladech v případě devizového účtu u ČSOB 1 130 Kč měsíčně, což činí 13 560 Kč ročně. Pokud by byl devizový účet veden u České spořitelny, uspořil by výrobní podnik 810 Kč měsíčně na transakčních nákladech, což činí 9 720 Kč ročně. Vedením devizového účtu u Komerční banky by výrobní podnik ušetřil 1 015 Kč na transakčních nákladech měsíčně, což činí 12 180 Kč ročně. Z toho vyplývá, že tento podnik by na zavedení měny euro vydělal v porovnání s předchozími nejvíce. Rovněž by se tím vyhnul rizikům spojeným s kurzovými rozdíly. Zároveň by došlo k úbytku administrativní práce spojené s vedením dvou účtů.

7.2 Vliv zavedení eura na kurzová rizika

7.2.1 Výhoda zavedení eura – eliminace kurzového rizika

Každý podnikatelský subjekt, který obchoduje v cizí měně, řeší problematiku kurzového rizika, tj. kurzového rozdílu. Vývoj kurzu, který podnikatel nemůže ovlivnit, má velký vliv na hospodářský výsledek a cash flow firmy. Měnový kurz CZK/EUR vykazuje v poslední době značnou volatilitu. Velké exportní podniky se proti kurzovým rizikům zajišťují produkty finančního trhu. Bankovní instituce nabízejí zajišťovací

instrumenty i pro malé a střední podnikatele (včetně fyzických osob)⁵⁷, ty ale bývají zpravidla podmíněny určitým minimálním objemem konverze. Řada MSP se problematikou kurzových ztrát nezabývá, ať již z důvodu nižších objemů pohledávek nebo závazků v cizí měně, či z obavy vysokého nákladu na zajištění, anebo z neznalosti a z nedostatku času se této problematice věnovat.

Za předpokladu, že vývozce má sjednaný kontrakt v eurech, tak v období, kdy česká koruna vůči euru posiluje⁵⁸, realizuje kurzovou ztrátu. Naopak v období, kdy česká koruna vůči euru oslabuje⁵⁹, realizuje kurzový zisk. Za předpokladu, že má podnikatel závazek splatný v eurech, tak v období, kdy česká koruna vůči euru oslabuje, realizuje kurzovou ztrátu a naopak v období, kdy česká koruna vůči euru posiluje, realizuje kurzový zisk.

MSP, které se orientují na trh eurozóny, musí řešit problematiku kurzových rozdílů při souběhu řady pohledávek popř. závazků s různou dobou splatnosti a s odlišnými měnovými kurzy. Při nepříznivém vývoji měnového kurzu mohou kurzové ztráty způsobit značné problémy v cash flow především těm MSP, které mají pohledávky v eurech, ale závazky hradí v tuzemské měně.

Tab. 20 poskytuje přehled vybraných charakteristik podobných nástrojů finančního trhu sloužících k zajištění kurzového rizika. Pro srovnání byl vybrán forward⁶⁰, protože je nejčastěji používaným nástrojem k zajištění proti kurzovým rizikům:

- ČSOB: Termínovaný kurz – forward - určený pro podnikatele a malé a střední podniky.

⁵⁷ Velikost podniku je většinou posuzována na základě obrátu.

⁵⁸ Tj. dochází k apreciaci (zhodnocení) koruny.

⁵⁹ Tj. dochází k depreciaci (znehodnocení) koruny.

⁶⁰ Nákup či prodej jedné měny za jinou za předem dohodnutý kurz ke dni splatnosti budoucího závazku v cizí měně či ke dni očekávané příchozí platby.

- Česká spořitelna: FX forward - určený pro malé a střední podniky s ročním obratem nad 30 mil. Kč. Pro MSP s nižším ročním obratem Česká spořitelna nástroje zajištění proti kurzovým rizikům nenabízí.
- Komerční banka: Měnový forward - určený pro MSP s obratem pod 60 mil. Kč.

Jak je z Tab. 20 patrné minimální částky konverze u forwardu uvádí ČSOB a Česká spořitelna. Komerční banka podmínky založení obecně neuvádí, ale vždy je sjednává až individuálně s klientem. Ke všeobecným zvyklostem patří, že banka podmiňuje uzavření smlouvy o obchodování na finančních trzích skutečností, že podnik bude mít otevřený firemní či běžný účet u právě této konkrétní banky.

Tab. 20: Vybrané charakteristiky nástroje zajištění proti kurzovému riziku - forward

Charakteristika	ČSOB	ČS	KB
Komu je určen	Podnikatelům, malým a středním podnikům	Fyzickým osobám - podnikatelům a právnickým osobám s ročním obratem nad 30 mil. Kč.	Fyzický osobám, právnickým osobám s obratem pod 60 mil. Kč.
Minimální částka konverze	Ekvivalent 10 000 EUR	600 000 Kč nebo ekvivalent v jiné měně	neudáno
Podmínky založení	Běžný účet u ČSOB, uzavření rámcové smlouvy na devizové termínové operace, provést nastavení a schválení limitu operace.	Účty obou zúčastněných měn u České spořitelny, uzavření Smlouvy o obchodech na finančních trzích, alokace kreditního limitu bankou nebo složení hotovostního zajištění.	neudáno
Časové omezení délky kontraktu	1 rok	1 rok	neudáno

Zdroj: Česká spořitelna, a.s., 2012e; ČSOB, 2012d; Komerční banka, 2012a.

Pokud podnik nevyužívá k zajištění kurzového rizika nástroje finančního trhu, může zvolit jinou variantu obrany proti kurzovému riziku. Pro snadnější využití a nižší náklady lze pro potřeby MSP doporučit následující metody:

- metoda alternativních scénářů,
- přirozený hedging,
- metoda časování plateb,
- měnová doložka v obchodní smlouvě.

Metoda alternativních scénářů je vhodná pro podniky, které mají malý objem pohledávek či závazků v zahraniční měně. Její podstatou je výše pohledávky popř. závazku a pravděpodobný vývoj kurzu. Metoda je založena na kvantifikaci kurzového rizika podle pravděpodobnosti vývoje měnového kurzu koruny v daném období. (Černohlávková et al., 2007) Jelikož MSP většinou nezaměstnávají finanční analytiky, je pro ně náročné získat kvalifikované prognózy vývoje kurzu. Při výpočtu kurzového rizika pohledávky v zahraniční měně, v tomto případě v eurech, postupujeme následujícím způsobem:

1. Zjistíme hodnotu obchodní transakce v eurech a očekávanou dobu inkasa. Například: podnikatel fakturuje zboží a služby ve výši 10 000 EUR a očekává inkaso za 30 dnů. Výchozí měnový kurz je 24,45 CZK/EUR⁶¹.
2. Zjistíme pravděpodobnosti změny kurzu v době splatnosti. Například: je předpokládáno s 25% pravděpodobností, že nedojde ke změně kurzu, s 25% pravděpodobností, že dojde ke znehodnocení na 25,32 CZK/EUR⁶², s 50% pravděpodobností, že dojde ke zhodnocení kurzu na 23,06 CZK/EUR⁶³.
3. Vypočteme očekávané ztráty nebo zisky. Dle výše uvedeného příkladu: s 25% pravděpodobností nedojde ke kurzové ztrátě ani k zisku (očekávaná

⁶¹ Jedná se o fiktivní kurz.

⁶² Jedná se o fiktivní kurz.

⁶³ Jedná se o fiktivní kurz.

změna inkasa je 0), s 25% pravděpodobností dojde ke kurzovému zisku ve výši 8 700 Kč (244 500 Kč – 253 200 Kč), s 50% pravděpodobností dojde ke kurzové ztrátě ve výši 13 900 Kč (244 500 Kč – 230 600 Kč).

4. Vypočteme očekávanou změnu hodnoty obchodní transakce pomocí váženého aritmetického průměru, přičemž vahami jsou pravděpodobnosti změny kurzu. Dle výše uvedeného příkladu je očekávaná změna kurzovou ztrátou ve výši 4 775 Kč ($0,25 \times 0 \text{ Kč} + 0,25 \times 8 700 \text{ Kč} - 0,5 \times 13 900 \text{ Kč}$).

Smluvní cena bude navýšena o očekávanou kurzovou ztrátu. Bohužel tento výpočet je nutné provádět pro každou obchodní transakci v zahraniční měně zvláště, proto je vhodná pouze pro podnikatele, kteří mají nižší objem pohledávek nebo závazků v zahraniční měně. Další nevýhodou může být skutečnost, že při navýšení ceny o očekávanou kurzovou ztrátu, může dojít ke ztrátě konkurenční výhody na zahraničním trhu.

Metoda přirozeného hedgingu je založena na vyrovnávání aktiv a pasiv v zahraničí měně. (Černohlávková et al., 2007) Za situace, kdy MSP má pohledávky v eurech, plánuje investici, která bude financovaná z cizích zdrojů a předpokládá dlouhodobé posilování české koruny vůči euru, může se bránit očekávané kurzové ztrátě splácením úvěru ve stejné měně. Tato metoda však riziko kurzové ztráty nevyloučí. Podnikatel musí počítat s tím, že některé závazky je možné hradit pouze v tuzemské měně, např. daně, mzdy, energie, služby atd. Z průzkumu nabídky tří komerčních bank: ČSOB, České spořitelny a Komerční banky vyplývá, že dostupnost investičních úvěrů v eurech pro MSP na českém trhu je omezená. Pro komparaci podmínek poskytnutí úvěru byly vybrány podobné produkty investičního úvěru:

- ČSOB: Účelový úvěr v EUR, který je určený podnikatelům a středním či velkým podnikům na financování přesně vymezené investice.
- Česká spořitelna: neposkytuje úvěry v cizí měně podnikatelům a malým firmám s ročním obratem do 30 mil. Kč. MSP s nižším ročním obratem, jsou investiční úvěry poskytovány pouze v domácí měně. Investiční úvěr

pro komerční klientelu je poskytován i v cizích měnách, ale pouze podnikům a korporacím, které mají roční obrat nad 30 mil. Kč.

- Komerční banka: Úvěr na investice v EUR, který je určen právnickým i fyzickým osobám – podnikatelům s ročním obratem pod 60 mil. Kč.

Posouzením podmínek výše uvedených produktů byly zjištěny následující obecné závěry:

- K zajištění úvěru je požadována nejčastěji zástava nemovitosti.
- Žadatelé o úvěr musí doložit řadu dokumentů (např. účetní závěrky, rozvahy, výkazy zisků a ztrát, daňová přiznání, podnikatelské záměry, finanční plány atd.) a jsou podrobeni detailnímu scoringu.
- Úroková sazba je možná jak pevná tak pohyblivá, přičemž se odvíjí od aktuální sazby mezibankovního trhu s přírůžkou rizikové prémie.
- Poplatky související se založením a vedením úvěru jsou uvedeny v sazebnících v domácí měně a na eura jsou přepočítány až dle aktuálního kurzu devizového trhu ke dni splatnosti.
- Konkrétní informace a vypracování nabídky většinou neposkytují běžné bankovní pobočky, ale pouze specializovaná pracoviště. (Česká spořitelna, a.s., 2012f; ČSOB, 2012a; Komerční banka, 2012d)

MSP, kteří chtějí využít této metody zajištění kurzových rizik, musí počítat s časovou, administrativní a finanční náročností. Další alternativou přirozeného hedgingu je záměrné hledání zahraničních dodavatelů, kteří by fakturovali v eurech. Podnikatel, který má pohledávky v eurech, by je vyrovnával závazky ve stejné měně.

Podstata metody časování plateb spočívá ve flexibilním přizpůsobování placení závazků a pohledávek nebo inkas v zahraniční měně očekávanému vývoji měnového kurzu (tzv. leading a lagging). (Černohlávková et al., 2007) V případě, že má MSP pohledávku v eurech, která má delší dobu splatnosti a pokud očekává zhodnocení koruny vůči euru, může se domluvit se zákazníkem na platbě v předtermínu. Při očekávaném výrazném kurzovém rozdílu může nabídnout odběrateli slevu za předčasnou platbu, nebo naopak v případě očekávaného znehodnocení koruny vůči euru

se MSP může domluvit na odložení zaplacení kupní ceny. Takový postup lze doporučit pouze na základě prověřených obchodních vztahů.

Kurzové riziko lze zajistit účinně a nenáročně použitím měnové doložky v obchodní smlouvě. Smluvní cena je v kontraktu uzavřena při určitém měnovém kurzu. Dojde-li ke změně měnového kurzu je smluvní cena přizpůsobena tak, aby hodnota původní smluvní ceny zůstala nezměněna. Jedinou nevýhodou této metody je skutečnost, že MSP mají malý vliv při prosazování takových ujednání v mezinárodním obchodním styku.

Zavedením eura v ČR by kurzová rizika při zahraničním obchodu v eurech zanikla. Úspora nákladů vynaložených na eliminaci kurzového rizika a absence kurzových ztrát jsou výhodou přijetí eura v ČR. Rozsah úspory nákladů na zajištění a odstranění kurzových ztrát je závislá na míře zapojení podniku do zahraničního obchodu při platbách v eurech.

7.2.2 Modelové situace

7.2.2.1 OSVČ poskytující instalatérské služby ve Středočeském kraji

Jelikož živnostník nemá pohledávky ani závazky v euru, nevznikají mu žádné kurzové rozdíly.

Pro tohoto podnikatele nemá smysl se proti kurzovému riziku zajišťovat. Přijetím jednotné evropské měny v České republice z hlediska kurzových rozdílů nedojde ke změně jeho současné situace.

7.2.2.2 Restaurační zařízení v menším městě ve Středočeském kraji

Pro tento podnikatelský subjekt je typické, že občas přijme eurovou hotovostní platbu. V tomto případě je ale objem plateb v EUR tak malý, že se nevyplatí zakládat si jakýkoliv bankovní účet v cizí měně. Podnikatel, který podnik provozuje, si ponechá tato eura, jako zásobu pro možnost vycestování do ciziny, nebo takto získaná eura smění ve směnárně.

V případě zhodnocování kurzu koruny vůči euru dojde ke vzniku kurzové ztráty. Pokud podnikatel bude předpokládat další zhodnocování koruny, směnění získaná eura za českou korunu, případně za jinou zhodnocující se měnu. Zavedením eura v České republice odpadne podnikateli starost se sledováním vývoje měnového kurzu.

7.2.2.3 *Restaurační zařízení v příhraniční oblasti s Německem*

Platby jsou zde přijímány jak v domácí měně, tak v eurech. Přibližně jednu polovinu denních tržeb tvoří příjmy v eurech. Průměrnou denní tržbu podnikatel odhaduje na 18 000 Kč. Dá se tedy usuzovat, že denně utrží asi 409 EUR (při kurzu 23,50 CZK/EUR⁶⁴) a 9 000 Kč. Objem devizových finančních prostředků je zde podstatně větší, než ve vnitrozemí. Pro tento podnikatelský subjekt se již vyplatí zřídit si běžný účet v cizí měně, konkrétně v EUR. Podnikatel část ukládá na devizový účet a část si nechává v hotovosti, protože se mu vyplatí občas nakoupit suroviny v Německu. V Německu nakoupí týdně potraviny průměrně za 300 EUR. Zhruba 2 154 EUR ukládá týdně na devizový účet. Tento podnikatel vede daňovou evidenci. Žádné zahraniční platební transakce v EUR nerealizuje.

V případě zavedení eura by odpadla nutnost přeceňovat stavy devizového účtu a valutové pokladny a zároveň by pro něj odpadlo i riziko kurzové ztráty při zhodnocování kurzu koruny vůči euru. Počáteční zůstatek na devizovém účtu byl 89 000 EUR k 31. 12. 2010 při kurzu 25,060 CZK/EUR⁶⁵ a konečný zůstatek k 31. 12. 2011 byl 150 000 EUR při kurzu 25,800 CZK/EUR⁶⁶. Dle Tab. 21 realizoval podnikatel díky oslabení české koruny vůči euru kurzový zisk ve výši 111 000 Kč.

⁶⁴ Jedná se o předem dohodnutý kurz.

⁶⁵ Aktuální kurz devizového trhu vyhlášený ČNB.

⁶⁶ Aktuální kurz devizového trhu vyhlášený ČNB.

Tab. 21: Výpočet kurzového rozdílu na devizovém účtu v EUR

Stav k datu	Stav v EUR	Aktuální kurz CZK/EUR ČNB	Stav v Kč
31. 12. 2010	89 000	25,060	2 230 340
31. 12. 2011	150 000	25,800	3 870 000
Výpočet kurzového rozdílu	150 000	+0,74	+ 111 000

Zdroj: Česká národní banka, 2012b; vlastní výpočty.

Počáteční zůstatek na valutové pokladně byl 850 EUR k 31. 12. 2010 při kurzu 25,060 CZK/EUR⁶⁷ a konečný zůstatek k 31. 12. 2011 byl 400 EUR při kurzu 25,800 CZK/EUR⁶⁸. Dle Tab. 22 realizoval podnikatel díky oslabení české koruny vůči euru kurzový zisk ve výši 296 Kč.

Tab. 22: Výpočet kurzového rozdílu ve valutové pokladně v EUR

Stav k datu	Stav v EUR	Aktuální kurz CZK/EUR ČNB	Stav v Kč
31. 12. 2010	850	25,060	21 301
31. 12. 2011	400	25,800	10 320
Výpočet kurzového rozdílu	400	+0,74	+296

Zdroj: Česká národní banka, 2012b; vlastní výpočty.

Pokud by bylo euro v České republice zavedeno v roce 2010, nerealizoval by podnikatel kurzový zisk ve výši 111 296 Kč. Jelikož se podnikatel nachází v příhraniční oblasti, může se v případě zhodnocování kurzu koruny vůči euru rozhodnout pro nákup zařízení do kuchyně nebo surovin v Německu. Má tedy možnost zajišťovat se metodou vyrovnání aktiv a pasiv, přičemž se pohybuje pouze na straně aktiv.

⁶⁷ Aktuální kurz devizového trhu vyhlášený ČNB.

⁶⁸ Aktuální kurz devizového trhu vyhlášený ČNB.

7.2.2.4 Výrobní podnik zabývající se produkcí klimatizačních zařízení

Součástí vyráběných klimatizačních jednotek jsou i čidla teploty, které podnik nakupuje u zahraničního dodavatele a faktury hradí v eurech. Výrobní podnik vyplácí mzdu v korunách a též hradí energie a část materiálu v domácí měně. Podnik musí vést pokladnu v domácí i v zahraniční měně, protože své pracovníky vysílá na služební cesty do zemí eurozóny. Odhadované průměrné měsíční tržby činí 1 000 000 Kč, z toho je 500 000 Kč fakturováno v eurech. Výrobní podnik disponuje dvěma účty. Jeden je vedený v domácí měně a druhý je veden v eurech. Podnik přijímá průměrně tři platby v eurech (do 50 000 EUR) a dává průměrně dva příkazy k úhradě v eurech (do 50 000 EUR) prostřednictvím elektronického bankovníctví za měsíc. Jednou měsíčně vybírá hotovost 800 EUR do valutové pokladny na proplacení zahraničních diet. Vede podvojný účetnictví.

Ani tento podnik nemůže využít běžné nástroje k zajištění kurzového rizika, které nabízejí komerční bankovní instituce. Důvodem je nižší hodnota pohledávek než minimální limit konverze. K zajištění kurzového rizika využívá metody přirozeného hedgingu a metody časování plateb. V rámci přirozeného hedgingu vyrovnává pohledávky a závazky v jedné měně, a to v eurech. V rámci časování plateb vyjednává se svými obchodními partnery o možnostech dřívější nebo pozdější úhrady flexibilně dle vývoje kurzu. Rovněž se snaží realizovat platby svým dodavatelům dle vývoje kurzu.

Tab. 23 a 24 popisují průměrné měsíční pohledávky a závazky v eurech a jejich inkasa a platby. Z Tab. 23 je patrná snaha o zajištění kurzového rizika prostřednictvím metody přirozeného hedgingu a metody časování plateb. Nicméně závazky jsou podstatně nižší hodnoty než pohledávky a tak ovlivňují kurzové riziko jen nepatrně. Zjištěná kurzová ztráta za sledované období (26. 6. 2012 – 27. 7. 2012) byla vykázána v hodnotě -5 562,45 Kč.

Tab. 23: Přehled pohledávek a závazků

Dne	Typ dokladu	Částka v Kč	Aktuální kurz CZK/EUR ČNB	Částka v EUR
26. 6. 2012	FAV1	165 750	25,96	6 384,82
29. 6. 2012	FAV2	160 000	25,64	6 240,25
9. 7. 2012	FAV3	154 900	25,535	6 066,18
28. 6. 2012	FAP1	25 810	25,81	1 000
12. 7. 2012	FAP2	22 896	25,44	900
10. 7. 2012	VBÚ1	25 430	25,43	1 000
27. 7. 2012	VBÚ3	22 779	25,31	900
10. 7. 2012	VBÚ1	162 365,97	25,43	6 384,82
10. 7. 2012	VBÚ2	158 689,56	25,43	6 240,25
27. 7. 2012	VBÚ3	153 535,02	25,31	6 066,18

Zdroj: Česká národní banka, 2012b; vlastní výpočty.

Pozn: FAV – faktura vydaná, FAP – faktura přijatá, VBÚ – výpis z devizového účtu v EUR

Tab. 24: Výpočet kurzového rozdílu

FAV/FAP	Hodnota v Kč	VBÚ	Hodnota v Kč	Rozdíl
FAV1	165 750	VBÚ1	162 365,97	-3 384,03
FAV2	160 000	VBÚ2	158 689,56	-1310,44
FAV3	154 900	VBÚ3	153 535,02	-1364,98
FAP1	25 810	VBÚ1	25 430	380
FAP2	22 896	VBÚ3	22 779	117
Kurzová ztráta				-5 562,45

Zdroj: Česká národní banka, 2012b; vlastní výpočty.

Pozn: FAV – faktura vydaná, FAP – faktura přijatá, VBÚ – výpis z devizového účtu v EUR

Z výše uvedeného vyplývá, že tento podnik by přijetím eura vyřešil problematiku kurzových rizik a v porovnání s předchozími modelovými situacemi profitoval nejvíce.

7.3 Vliv zavedení eura na jednorázové náklady související s IT

7.3.1 Projekt SEPA

SEPA (Single Euro Payments Area) je projekt, který iniciovala Evropská rada pro platební styk. Cílem bylo vytvořit jednotný platební prostor se shodnými podmínkami pro zpracování bezhotovostních převodů, přímých inkas a obchodů založených na použití platebních karet jednotně pro všechny podnikatelské subjekty v EU,

EHP a Švýcarsku. Hlavní myšlenkou bylo, aby se u podnikatelských subjektů nemusela rozlišovat země původu. Projekt byl motivován snahou o jednoduché a bezpečné bezhotovostní mezistátní platby v euru, které by byly stejně rychlé jako platby vnitrostátní. Bylo také nutné vymezit jednotné technické standardy, infrastrukturu, vybrat to nejlepší z obchodní praxe a hlavně sjednotit a harmonizovat s legislativou spojenou s přeshraničním platebním stykem v eurech. (Česká spořitelna a.s., 2012a; ČSOB, 2012c; Komerční banka, 2012c) Základem pro jednotné právní prostředí se stala směrnice Evropského parlamentu a Rady EU 2007/64/ES o platebních službách na vnitřním trhu. Ta měla být nejpozději k 1. listopadu 2009 začleněna do právních řádů všech členských zemí EU. (Evropský parlament, Rada EU, 2007) V České republice došlo k harmonizaci právní úpravy s výše uvedenou směrnicí Zákonem o platebním styku č. 284/2009 Sb. Gestorem nového zákona bylo Ministerstvo financí ČR a Česká národní banka. Tento zákon byl několikrát novelizován. Poslední novelou je zákon 37/2012 Sb., který nabyl účinnosti 31. 1. 2012. (Česko, 2009)

Příkazce platby SEPA má možnost zaslat svou platbu v měně euro do všech 27 zemí EU, na Island, do Norska, Lichtenštejnska a Švýcarska.

Obecná charakteristika SEPA převodů:

- převody jsou prováděny výhradně v měně EUR,
- číslo účtu plátce i příjemce musí být uvedeno ve formátu IBAN⁶⁹ (International Bank Account Number),
- banka příjemce i plátce platby v euru musí být uvedena formátem BIC⁷⁰ (Bank Identifier Code),
- příjemce platby i plátce hradí pouze své poplatky u své banky,

⁶⁹ Číslo účtu ve formátu, který předepisuje mezinárodní norma ISO 13616. Používá se při přeshraničních platbách.

⁷⁰ Identifikační kód banky, který předepisuje mezinárodní norma ISO 9362. Používá se v rámci mezinárodního platebního styku.

- platby jsou zpracovávány automaticky prostřednictvím evropského clearingů. (Česká spořitelna a.s., 2012a; ČSOB, 2012c; Komerční banka, 2012c)

Z pohledu uživatele přímého elektronického bankovníctví by neměl být velký rozdíl v používání SEPA platby, proti běžné vnitrostátní platbě. Pokud je příkaz realizován pomocí elektronického bankovníctví formou tzv. tenkého klienta⁷¹, většinou není požadována žádná větší znalost teorie SEPA plateb, ani náročná výpočetní technika.

Formulář SEPA platebního příkazu je integrován do stávající internetové aplikace. Uživatelsky se jedná pouze o vyplnění formuláře, který se liší snad větší striktností při zadávání. Domácí bankovní ústavy integrovaly funkci SEPA platby do již stávajících bankovních produktů podporujících přímé bankovníctví. Tím je zaručena flexibilita platebních příkazů pro drobného a středního podnikatele.

Z pohledu běžného uživatele přímého internetového bankovníctví je klíčové mít možnost provést bezhotovostní převod příkazem na účet vedený u banky v cizím státě v měně euro. Při zadávání platebního příkazu je nutné mít na paměti to, že ne všechny banky v zemích EU platby SEPA podporují. Lze konstatovat s potěšením, že pro všechny tři naše nejsilnější peněžní ústavy, které byly již výše jmenovány (Česká spořitelna, ČSOB, KB), je SEPA platba běžná záležitost. Pro některé z těchto bank dokonce již od 28. ledna 2008.

Při zadávání platebního příkazu SEPA je nutné vyplnit účet příjemce ve formátu IBAN. Důvodem je standardizace čísla bankovního účtu normou ISO 13616. (ISO In SWIFT, 2012) České bankovní ústavy uvádějí čísla bankovních účtů ve formátu IBAN od 1. května 2004. Zavedení této povinnosti vyžadovalo Nařízení Evropského parlamentu a Rady ES č. 2560/2001 ze dne 19. prosince 2001 o přeshraničních platbách v eurech. (Evropský parlament, Rada ES, 2001) Dalším důvodem pro zavedení IBAN

⁷¹ Připojení k aplikaci pomocí internetového prohlížeče bez nutnosti instalace SW.

formátu bylo zjednodušení zpracování přeshraničních platebních příkazů, zefektivnění a standardizace mezibankovní komunikace a také snížení počtu chyb z důvodu uživatelsky nesprávně zadaných čísel účtů. (Česká spořitelna a.s., 2012a; ČSOB, 2012c; Komerční banka, 2012c)

Peněžní ústav příjemce musí být specifikovaný kódem BIC. Pokud tomu tak není, riskuje příkazce odmítnutí takového příkazu. V tom případě pak následuje jeho ruční zpracování a to je zpoplatněno vyšší sazbou. (Česká spořitelna a.s., 2012a; ČSOB, 2012c; Komerční banka, 2012c)

Ze subjektivního pohledu je určitě dobře, že nový způsob zadávání čísla účtu příjemce je ošetřen proti chybovosti. Bohužel ve vnitrostátním platebním styku se stále používá zjednodušený formát, tudíž řada uživatelů může pociťovat jistou složitost ve srovnání s vyplňování platebního příkazu při vnitrostátní platbě a SEPA platebního příkazu. Je možné, že v blízké budoucnosti bude nutno používat IBAN i ve vnitrostátní platbě. Běžný uživatel se již nebude pozastavovat nad nutností zadávat několikamístný kód účtu příjemce a příkazce a navykne si používat IBAN i BIC.

Pokud podnikatel využije platebního příkazu SEPA v rámci přímého elektronického bankovníctví může využívat následujících výhod:

- provádění plateb v euru na kterýkoliv účet v rámci SEPA ze svého tuzemského účtu,
- v případě problémů s platbou, využít jednotný právní rámec pro poskytování platebních služeb,
- využít situace, že jsou stanoveny maximální závazné lhůty pro zpracování platebního příkazu (maximálně pracovní 3 dny),
- spolehnout se, že platební příkazy mají jednotný XML formát⁷², v případě vývoje ekonomického informačního systému. (Česká spořitelna a.s., 2012a; ČSOB, 2012c; Komerční banka, 2012c)

⁷² Soubor využívaný pro posílání zpráv mezi různými informačními systémy.

Výhodou jednotného formátu XML je snadná implementace do počítačových programů, které slouží ke komunikaci s bankovním ústavem, někdy dokonce do samotného účetního programu. (Česká spořitelna a.s., 2012a; ČSOB, 2012c; Komerční banka, 2012c)

7.3.2 SEPA platby z pohledu bankovních ústavů ČR

V rámci zjednodušení budeme pro potřeby této práce uvažovat pouze produkty, které nabízejí české bankovní ústavy formou tzv. tenkého klienta přímého internetového bankovníctví.

7.3.2.1 ČSOB

Československá obchodní banka je další tradiční českou bankou, která se specializuje na drobné a střední podnikatele. Její počáteční velkou výhodou bylo, že po rozdělení České a Slovenské federativní republiky umožňovala hladký platební styk mezi oběma nástupnickými státy. Nyní se tato banka aktivně stará nejen o malé a střední podnikatele, ale i o velké korporátní klienty. Platební příkaz SEPA je možné zadat z produktů:

- ČSOB InternetBanking 24,
- ČSOB BusinessBanking 24.

Produkt přímého bankovníctví ČSOB InternetBanking 24 je možné vyzkoušet v rámci demoverze, která je k dispozici na internetových stránkách. Pokud podnikatel bude chtít, provedením příkazu pomocí volby Platby ->SEPA převod, zadá převod částky v euru na zahraniční účet (viz. Příloha 6).

Internetový formulář nabídne možnost vybrat, ze kterého účtu bude částka převáděna, přepočítat částku v měně účtu, vyplnit údaje o příjemci (IBAN, BIC) i vybrat formu úhrady nákladů. Standardně je vybrána forma SHA (každý hradí své poplatky pouze své bance).

I produkt ČSOB BusinessBanking 24, který je již cílen spíše na střední podnikatele, je možno vyzkoušet formou demoverze. Výhodou tohoto bankovního produktu je kompatibilita s většinou dostupných ekonomických systémů. Pomocí volby Platby -> SEPA převod (viz. Příloha 7) lze i v tomto online bankovníctví zadat převod za podobně jednoduchých podmínek jako v produktu InternetBanking 24. (ČSOB, 2012c)

7.3.2.2 Česká spořitelna, a.s.

Česká spořitelna patří mezi banky, které se specializují spíše na drobné střadatele. Přesto nabízí malým a středním podnikatelským subjektům služby spojené s přímým i nepřímým bankovníctvím. Jejimi klienty jsou jak podnikatelské subjekty, tak například společenství vlastníků bytových jednotek. Jednotný platební systém SEPA podporuje Česká spořitelna od 28. 1. 2008. Nedílnou podporou malého a středního podnikání je začlenění SEPA platebních příkazů do internetového bankovníctví.

Pro malé a střední podnikatele jsou nabízeny níže uvedené produkty internetového bankovníctví:

- SERVIS 24 Internetbanking,
- BUSINESS 24 Internetbanking.

Internetové bankovníctví SERVIS 24 Internetbanking je aplikací, která je využitelná jak pro fyzické osoby, tak pro drobné podnikatele. Umožňuje provádět platební příkazy jak v domácí, tak v zahraniční měně. Lze v něm také zadat platební přeshraniční příkaz v euro (viz. Příloha 4). Takový platební příkaz se zadá pomocí volby Účty – > Jednorázové platby – > Přeshraniční platba v EUR. Před tím, než podnikatel podepíše smlouvu o zřízení této aplikace, může si produkt SERVIS 24 Internetbanking vyzkoušet pomocí demoverze, která je přístupná na stránkách České spořitelny.

Produkt BUSINESS 24 Internetbanking je klíčovým produktem pro přímé bankovníctví středně velkých podnikatelských subjektů. Má také podobu tzv. tenkého klienta. I tato aplikace, podobně jako SERVIS 24 Internetbanking umožňuje zadat SEPA platební příkaz. Bohužel ale není možné si ji vyzkoušet formou demoverze.

Podnikatel má samozřejmě možnost zadat SEPA platební příkaz i na pobočce České spořitelny. Banka nabízí na svém internetovém portálu dokonce i vzor platebního příkazu SEPA (viz. Příloha 5) ve formátu XLS, který je stažitelný na pevný disk počítače, a který umožní snadné vyplnění platebního příkazu, tisk a předání k vypořádání bance. (Česká spořitelna a.s., 2012a)

Je jistě chvályhodné, že ačkoliv je Česká spořitelna v podvědomí lidí spojena nejvíce vkladními knížkami drobných střadatelů, byla připravena na první bankovní převod typu SEPA již 28. 1. 2008. Výhodou je i to, že podnikatel může některé produkty přímého bankovníctví vyzkoušet formou demoverze.

7.3.2.3 Komerční banka

Komerční banka je bankovním ústavem, který se vždy specializoval na podnikatele. Subjekty jsou pro potřeby banky rozlišovány na společnosti s obratem pod 60 milionů Kč a na společnosti s obratem nad 60 milionů Kč. Podobně jako ČSOB i Komerční banka nabízí na svých stránkách možnost využití přímého bankovníctví.

Pro menší a střední firmy nabízí tyto zajímavé produkty:

- mojeBanka,
- MojeBankaBusiness,
- Přímý kanál.

Produkt MojeBanka je cílen na jednotlivce a malé firmy. V případě přeshraničních plateb nabízí MojeBanka malému a střednímu podnikateli provedení online SEPA platebního příkazu (viz. Příloha 8)

Internetové bankovníctví MojeBankaBusiness nabízí již spolupráci s účetními systémy. Dokáže stahovat platební příkazy a zobrazovat platební historii v účetnictví podnikatele. I v tomto internetovém bankovníctví je možné zadat SEPA platební příkaz (viz. Příloha 9).

Velmi zajímavou možností je i využití produktu Přímý kanál. Tento produkt umožňuje propojení a začlenění aplikace přímého bankovníctví Komerční banky do stávajícího účetního software podnikatele. Výhodou je, že umožňuje z účetního programu provádět jednotlivé i hromadné platební příkazy, a to jak v tuzemské, tak v zahraniční měně.

Tento modul podporuje ekonomické systémy skoro všech tuzemských výrobců. Pro příklad je možné uvést podporu aplikací:

- Money S3,
- Ekonomického systému POHODA,
- UČTO. (Komerční banka, 2012c)

Závěrem je možné říci, že všechny výše uvedené české bankovní ústavy již nyní podporují zadávání přeshraniční plateb, využívajících principu SEPA v rámci svých internetových aplikací přímého bankovníctví. Výhodou je, že se tak děje prostřednictvím produktů, které podnikatelé již znají. Další nespornou výhodou je také fakt, že internetové bankovníctví lze používat na většině dnes provozovaných pevných pracovních stanic i notebooků, a to bez nutnosti velkých dodatečných investic. Rovněž cena za tuto službu je součástí standardních ceníků a nezvyšuje náklady na používání produktů internetového bankovníctví. V případě začínajících podnikatelů je dokonce možné využít demoverzí k porovnání jednotlivých internetových bankovníctví i funkcionalit, které se bezprostředně váží k přeshraničním platbám v rámci SEPA programu.

7.3.3 Nevýhoda zavedení eura – jednorázové náklady na ekonomické informační systémy

Jelikož se při vstupu do EU Česká republika zavázala, že jednotnou měnu euro přijme, je na čase začít uvažovat, zda je většina malých středních podnikatelů připravena i z pohledu informačních technologií na očekávanou změnu a jaké náklady bude nutné případně vynaložit, aby v případě zavedení přechodného období a přijetí eura byli plně připraveni. V předcházející kapitole byl proveden rozbor možností

internetových bankovníctví pro malé a střední podnikatele, kteří by rádi využili možnosti zvýhodněných přeshraničních platebních příkazů.

Nedílnou součástí podnikání je ale také vedení buď zjednodušené daňové evidence (dříve tzv. jednoduché účetnictví) nebo podvojného účetnictví pro podnikatele. V současné době málokterý podnikatel vede své účetnictví formou tabulek v tabulkovém procesoru nebo zápisy do peněžního deníku v papírové podobě.

Můžeme uvažovat o jednoduchých variantách účetnictví (kniha pohledávek a závazků, faktur, sledování pohybu peněžních prostředků na běžném účtu a v pokladně). Tyto účetní systémy jsou ale v poslední době nahrazovány aplikacemi, které mají širší rozsah zachycovaných ekonomických procesů. Prostřednictvím moderních účetních systémů je možné evidovat logistické informace a obchodní kontakty podnikatele či střední firmy. Samozřejmostí se stává také spolupráce takového ekonomického systému s obchodním rejstříkem nebo systémem ARES. Velmi oblíbenou funkcí je správa obchodní dokumentace na jednom místě formou přílohy k záznamu bez složitého hledání. Celkově je tedy možné říci, že již i ekonomické systémy pro malé a střední podnikatele získávají prvky, které byly dříve doménou velkých ERP⁷³ nebo CRM⁷⁴ řešení. Proto je lepší hovořit o ekonomickém systému než o účetním programu.

Tab. 25 uvádí tři nejvýznamnější a nejinstalovanější produkty (přehled podle prodaných licencí k používání) pro potřeby malých a středních podnikatelů v České republice.

⁷³ Podnikový informační systém zahrnující agendu více oddělení (mzdy, sklady, účetnictví).

⁷⁴ Systémy pro sledování vztahů se zákazníky a výkonnosti obchodních zástupců.

Tab. 25: Ekonomické systémy pro MSP

Název produktu (verze)	Výrobce	Počet instalací produktu
POHODA 2012	STORMWARE s.r.o.	150 000
Money S3	CÍGLER SOFTWARE, a.s.	60 000
ÚČTO	Tichý & spol.	30 000

Zdroj: SystemOnLine, 2012.

7.3.3.1 Ekonomický systém POHODA 2012

Ekonomický systém POHODA 2012 je jedním z nejoblíbenějších a nejpřehlednějších ekonomických systémů na českém trhu. Malý a střední podnikatel může vybírat z nejrůznějších verzí. Je nutné poznamenat, že produkt POHODA 2012 byl inovován a nyní je nabízen pod názvem POHODA 2013.

Pro potřeby platebního styku s cizinou je nutné vybrat verzi POHODA Lite. Tato verze umožňuje propojení s homebankingem většiny českých bank i vedení běžného účtu a pokladny v cizí měně. Společně s touto verzí získá drobný podnikatel i možnost shromažďovat obchodní informace o svých partnerech a ukládat je na jednom místě. V této verzi nejsou obsaženy sklady a mzdy, tudíž se hodí spíše pro malé podnikatele a živnostníky. Pokud by podnikatel požadoval i tuto agendu, musel by zakoupit licenci pro variantu Standard. (Stormware, 2012b)

7.3.3.2 Ekonomický systém Money

Druhým nejoblíbenějším je ekonomický systém Money. Je nabízen ve variantách:

- Money S3,
- Money S4,
- Money S5.

Pro potřeby běžného malého a středního podnikatelského subjektu je možno zakoupit licenci pro verzi Money S3. Za velmi příznivou cenu získá podnikatel možnost účtovat i v cizí měně, samozřejmostí je také používání propojení na homebanking výše uvedených českých bankovních ústavů. (CÍGLER SOFTWARE, 2012a)

7.3.3.3 Ekonomický systém ÚČTO

Třetím nejvyhledávanějším ekonomickým systémem pro malé a střední podnikatele je ÚČTO. Tento ekonomický software, je vhodný spíše pro malé podnikatele a živnostníky, kteří dosud vedli svou daňovou evidenci (nepočítá se s vedením podvojného účetnictví) v tabulkách procesoru MS Excel, případně v papírové formě. Ekonomický systém umožňuje převzetí agendy mezd, evidence majetku, vedení peněžního deníku, knihy pohledávek a závazků a evidenci zákazníků a dodavatelů.

Ekonomický systém ÚČTO při instalaci připomíná spíše starší typy účetních programů, které se nabízely na začátku devadesátých let. Systém umožňuje propojení s homebankingem České spořitelny, ČSOB, Komerční banky a podporuje i formát ABO, který je univerzálním formátem pro komunikaci s peněžním ústavem. Tento ekonomický systém ve své základní podobě nepočítá s vedením pokladny ani bankovního účtu v euru ani v jiných zahraničních měnách. Výrobce ale umožňuje instalaci modulu cizí měny od jiného výrobce, který tuto funkcionalitu umožní. (Bláha, 2012)

Z Tab. 26 je patrné, že všechny nejoblíbenější ekonomické informační systémy se svou cenou pohybují okolo částky 4 000 Kč za jednu uživatelskou licenci. Je tedy možné odvodit, že podobnou částku bude muset vynaložit malý a střední podnikatel, který bude chtít inovovat svůj stávající účetní systém, jenž práci se zahraničními měnami neumožňuje.

Tab. 26: Ceny jednorázových licencí ekonomických systémů

Název produktu (verze)	Výrobce	Cena bez DPH
POHODA 2013 (verze Lite)	STORMWARE s.r.o.	3 980 Kč
Money S3 (verze Lite)	CÍGLER SOFTWARE, a.s.	3 490 Kč
ÚČTO	Tichý & spol.	3 000 Kč

Zdroj: Stormware, 2012a; CÍGLER SOFTWARE, 2012b; Bláha, 2012.

Otázkou je, jakým způsobem zareagují výrobci na vyhlášení přechodného období a přechod na měnu euro. Bude nutné začlenit do stávajícího ekonomického software možnost vést duální oceňování a upravit, nebo znovu vytvořit formuláře, na kterých bude nutné uvádět cenu v Kč i v eurech. Tato změna si vyžádá čas programátorů a testerů, který bude nutné zaplatit. Proto byli výrobci ekonomických systémů dotázáni, jak budou případné upgradovací balíčky zpoplatněny a zda již o připravovaných změnách vůbec uvažují.

7.3.4 Analýza připravenosti u výrobců ekonomických systémů

V rámci analytické fáze byli osloveni všichni tři výrobci nejoblíbenějších ekonomických systémů otázkou, jakým způsobem bude řešeno duální oceňování a přechod na měnu euro jako národní měnu (viz. Tab. 27). Zejména pak zpracování dat a tisk účetních dokladů, kde musí být uvedena částka jak v domácí měně, tak v měně euro dle podmínek duálního označování cen.

Dva výrobci sdělili způsob, jakým bude problém řešen. Jsou si vědomi situace, která může nastat ve spojitosti s duálním oceňováním a nabídnou svým zákazníkům upgrade na verzi, která bude odpovídat novým legislativním podmínkám.

Společnost STORMWARE s.r.o. (systém POHODA) již nyní nabízí možnost upravit si sestavy a formuláře dokumentů, což umožňuje zobrazit i jinou měnu na tištěném dokladu. Nativně však duální oceňování nenabízí v žádném svém produktu. V případě, že bude znám termín přechodného období pro duální oceňování, nabídne tuto funkci pro své stávající zákazníky, kteří budou mít v daném roce zaplacen modul Servis zcela zdarma formou upgrade.

Společnost Tichý & spol. (systém ÚČTO) nenabízí ve své standardní verzi vedení účetnictví v jiné měně. Uživatel si musí doinstalovat produkt třetí strany. V případě, že by došlo k určení termínu zavedení eura, nabízí možnost doprogramování funkcionality a nabídne ji formou placeného upgrade. V současné verzi ekonomického systému není duální ocenění zapracováno ani uvažováno.

Výrobce ekonomického systému Money – CÍGLER SOFTWARE, a.s. předal dotaz na své vývojové oddělení. Zůstal bohužel bez odpovědi.

Tab. 27: Způsob řešení duálního oceňování a zavedení eura jako národní měny

Ekonomický systém	Vedení agendy v jiné měně	Řešení duálního oceňování+přechod na euro
POHODA 2013 (verze Lite)	ANO	Bezplatný upgrade (pro Servis)
Money S3 (verze Lite)	ANO	Bez vyjádření
ÚČTO	NE (možno doinstalovat)	Placený upgrade

Zdroj: vlastní výzkum.

Závěrem je možné říci, že dva nejoblíbenější ekonomické systémy pro malé a střední podnikatele umožňují vedení agendy v cizích měnách, takže i v měně euro.

Třetí neoblíbenější ekonomický software umožňuje vedení v cizí měně po instalaci balíčku jiného výrobce. Žádné z vyzkoušených programů nenabízí zatím euro jako svou národní měnu, ani duální oceňování. V souvislosti s nejasným termínem přechodu na euro v České republice je ale chování výrobců pochopitelné. Okamžitým přechodem na domácí měnu euro by v současné době učinili svůj produkt neprodejným v aktuálních podmínkách českého trhu.

Výhodou pro drobného a středního podnikatele je, že všechny výše uvedené účetní programy lze před zakoupením licence vyzkoušet buď formou demoverze, nebo plné verze. Ta je omezena počtem zadávaných dokladů, či položek majetku. Podnikatelský subjekt tak získá představu o snadnosti či neschopnosti používání a komfortu práce s ekonomickým systémem.

Česká republika má výhodu, že se může při zavedení přechodného období i měny euro, jako národní měny inspirovat zkušenostmi ze sousední Slovenské republiky. Výrobce ekonomických informačních systémů ABRA byl připraven na zavedení přechodného období a eura na Slovensku zhruba rok před zavedením eura. *"Stávající slovenští zákazníci budou mít k dispozici nástroj převodu databáze z lokální měny SKK na měnu EUR se zachováním přístupu k účetním dokladům do 31.12.2008 i ve slovenských korunách nejpozději k 31. květnu 2008," upřesňuje předseda představenstva a generální ředitel ABRA Software a.s. Jaroslav Řasa. "Naše řešení poskytuje dostatečný prostor pro dokonalé odladění slabých míst ve firemních procesech té které firmy, protože umožňuje nasazení v dostatečném předstihu před kritickým datem 1.1.2009, přičemž plánovaná certifikace je 31.5.2008."* (Řasa In Radecký, 2008)

S dostatečným předstihem měli také zákazníci možnost zavedení duálního oceňování v ekonomických systémech ABRA G1/G2/G3/G4. (Radecký, 2008)

Je otázkou, zda stejně dobře budou lokální čeští producenti ekonomických systémů podporovat malé a střední podnikatele. Jelikož však není znám konkrétní datum přechodu na měnu euro, ani začátek přechodného období, málokterý český výrobce ekonomického systému může sdělit konkrétní představy svých vlastních příprav.

Velmi zajímavou a nyní velmi rozvíjenou variantou je využívat ekonomický systém jako službu (Software as a Service – SaaS)⁷⁵. Přínosem pro malého a středního podnikatele je, že se nemusí o provoz svého systému starat a pracuje s ním jen prostřednictvím zabezpečené internetové aplikace.

V České republice je možno tímto způsobem provozovat několik ERP i CRM ekonomických systémů. Nejznámějšími řešeními jsou Microsoft Dynamics CRM 2011 Online nebo Oracle CRM On Demand. Velmi zajímavým produktem v této oblasti je také kancelářský balík Microsoft Office 365, který umožňuje využívat kancelářský

⁷⁵ Poskytování aplikací formou služby bez nutnosti investic do HW a SW.

software formou poskytované služby. Nejdůležitějšími dodavateli jsou v tomto směru společnosti Oracle a Microsoft.

V případě využití této formy aplikace zákazník ušetří na nákupu náročné výpočetní techniky a program si jednoduše pronajme. Ceny aplikací CRM se pohybují v částkách přibližně 50 EUR na jednoho uživatele a jeden měsíc. Palčivou otázkou je ale bezpečnost a dostupnost takové služby. V případě úniku citlivých informací, nebo v případě nedostupnosti služby, by podnikatel ztratil konkurenční výhodu i zákazníky.

Obě velké softwarové společnosti podle svých prohlášení zaručují, že k žádné takové situaci nemůže dojít. Zajímavé je i to, že službu SaaS využívají ministerstva jak v České republice, tak v zahraničí. Ekonomický systém však touto formou zatím nabízen není. Ekonomický software tak dále zůstává na pevných discích pracovních stanic a notebooku malých a středních podnikatelů. Je možné, že řada podnikatelských subjektů by se zdráhala takový systém z obavy o svá data a obchodní tajemství využívat. V podmínkách České republiky zatím není taková důvěra v software nabízený ve formě služby, aby do něj podnikatelé vložili svá cenná data o podnikání.

7.3.5 Modelové situace

Pro přiblížení problematiky MSP v souvislosti s náklady na ekonomický systém jsou níže uvedeny typové modelové situace. Na úvod je nutné sdělit, že zatím není znám termín zahájení duálního oceňování a přijetí eura jako národní měny. Tudíž ani výrobci ekonomických systémů zatím nemají úplně jasnou představu, jaké náklady jim vzniknou ve spojitosti s touto situací. Nejsou tudíž ani schopni odhadnout, jaká bude cena upgradovacích balíčků pro jejich produkty. Shodli se jen v prohlášení, že určitě zajistí, aby jejich klienti byli v náležitém předstihu před zavedením duálního oceňování a zavedení eura jako domácí měny, na tuto situaci vybaveni příslušným upgradovacím balíčkem.

7.3.5.1 OSVČ poskytující instalátérské služby ve Středočeském kraji

Nákup materiálu uskutečňuje v domácí měně a výnosy z prodeje materiálu a služeb realizuje rovněž v domácí měně. Bankovní účet a pokladnu vede v domácí měně a nerealizuje žádné přeshraniční platební transakce. Svou daňovou evidenci vede ve starším účetním programu, který je ale pravidelně aktualizovaný výrobcem a umožňuje mu komunikaci s internetovým bankovníctvím.

V době zavedení duálního oceňování však bude vystavovat a přijímat daňové doklady, které budou mít cenu vyjádřenu v Kč a v euru. Nákladem pro tohoto podnikatele bude nutnost pořídit si placený upgrade ke svému stávajícímu jednoduchému ekonomickému systému. Jelikož není znám termín přechodu na měnu euro a ani termín začátku duálního oceňování, žádný z výrobců zatím nevyčíslil částku, kterou by za takový upgrade požadoval. V případě, že by se rozhodl opustit svůj starší ekonomický software a pořídit si nový od společnosti STORMWARE s.r.o., mohl by případný upgrade získat zcela zdarma (viz. Tab. 28). Nákladem by tedy pro něj byla cena licence nového počítačového programu a cena roční podpory - modul Servis. Jelikož podnikatel nepotřebuje podávat přeshraniční platební příkazy, nevyužije ani možnost zadat SEPA platební příkaz. Podnikatel může mít problém s instalací získaného upgrade nebo nového účetního software, takže může potřebovat služby IT odborníka.

Tab. 28: Odhadované náklady na IT - OSVČ poskytující instalátérské služby

Nákladová položka	Nový účetní SW	Stávající účetní SW
Uživatelská licence	3 980 Kč	-
Služby IT odborníka	700 Kč	500 Kč
Cena upgrade balíčku	-	1 000 Kč
Celkem	4 680 Kč	1 500 Kč

Zdroj: Stormware, 2012a; vlastní výzkum.

Je tedy možné očekávat, že pro tohoto podnikatele bude zavedení přechodného období a přijetí měny euro jako národní měny znamenat náklady v podobě nové licence, nebo placeného upgrade. Dalším nákladem mohou být služby IT odborníka

spojené se zálohováním, instalací, konfigurací a migrací dat do nového účetního software.

7.3.5.2 *Restaurační zařízení v menším městě ve Středočeském kraji*

V případě zavedení duálního oceňování a přijetí eura jako národní měny, bude podnikatel nucen investovat buď do nové licence ekonomického systému, nebo si zaplatit upgradovací balíček, který funkcionalitu duálního oceňování a zavedení měny euro jako národní měny zajistí. Jelikož vlastní i dvě registrační pokladny, bude pro něj znamenat náklad i přeprogramování těchto registračních pokladen na duální oceňování. Dalším nákladem může být i rekonfigurování stávajících pokladen na nový ekonomický systém, pokud se tak rozhodne (viz. Tab. 29).

Tab. 29: Odhadované náklady na IT - restaurace ve Středočeském kraji

Nákladová položka	Nový účetní SW	Stávající účetní SW
Uživatelská licence	3 980 Kč	-
Služby IT odborníků	2 700 Kč	2 500 Kč
Cena upgrade balíčku	-	1 000 Kč
Instalace upgrade balíčku	-	500 Kč
Celkem	6 680 Kč	4 000 Kč

Zdroj: Stormware, 2012a; vlastní výzkum.

Zavedení přechodného období a přijetí EUR jako národní měny tedy tomuto podnikateli přinese spíše jen náklady bez většího ekonomického efektu.

7.3.5.3 *Restaurační zařízení v příhraniční oblasti s Německem*

Tento podnikatel vlastní ekonomický systém, který umožňuje vést pokladnu a běžný účet v cizí měně. Provozuje ekonomický systém POHODA a má pravidelně obnovovaný modul Servis. K ekonomickému systému je také napojena jedna registrační pokladna.

V případě zavedení přechodného období a posléze zavedení měny EUR jako národní měny, obdrží upgradovací balíček zdarma od výrobce. Proto se ho zvýšené náklady nedotknou. Podnikatel občas upravuje své tiskové sestavy v Report Designeru,

tudíž nepotřebuje pro úpravu sestav služby IT odborníka. Je zručný a tak si poradí i s instalací upgradovacího balíčku. Jediným nákladem pro podnikatele tak bude rekonfigurování registrační pokladny na duální oceňování a následně na novou národní měnu euro.

Je možné říci, že tohoto podnikatele se zavedení přechodného období a přechod na měnu euro z pohledu informačních technologií ve zvýšené míře nedotkne. Naopak, v případě zavedení eura by ušetřil na transakčních nákladech, konkrétně na vedení účtu v cizí měně a na hotovostních operacích. Již nyní se mu nabízí možnost zaplatit zahraničnímu dodavateli zboží, které nakoupil v Německu, zvýhodněným platebním příkazem. Určitě rád využije možnosti SEPA přeshraničního platebního příkazu ve svém internetovém bankovníctví, které je připojeno na stávající ekonomický systém POHODA

Náklady na zavedení přechodného období a eura jako národní měny je možno pro tohoto podnikatele odhadnout na asi 1 000 Kč.

7.3.5.4 Výrobní podnik zabývající se produkcí klimatizačních zařízení

Výrobní podnik používá pro vedení ekonomické agendy systém POHODA Premium pro tři zaměstnance. V současné době tento systém plně pokrývá vše, co podnik potřebuje. Je nutné zdůraznit, že se tento podnikatelský subjekt liší od předchozích tím, že již nevede daňovou evidenci, ale podvojně účetnictví. Jelikož i tento podnik si platí modul Servis, bude mít upgradovací balíček zdarma a jeho instalaci provede pracovník IT oddělení. Pomocí Report Designeru pracovník IT snadno upraví stávající tiskové sestavy, nebo připraví nové. Jelikož je systém přímo napojen na elektronické bankovníctví, realizuje nyní již prováděné příkazy k úhradě formou SEPA platebního příkazu.

Je možné říci, že ani tohoto podnikatelského subjektu se zavedení přechodné doby a měny euro jako národní měny nikterak nákladově nedotkne, ba naopak. Šetří tím, že realizuje SEPA platební příkazy z elektronického bankovníctví. Nebude nutné vedení agendy ve dvou měnách a zadávání bude jednodušší. Tím ušetří i za vedení účtu

v zahraniční měně a dojde i k úbytku administrativní práce spojené s vedením dvou účtů a dvou pokladen.

7.4 Vliv zavedení eura na jednorázové náklady související s duálním oceňováním a duálním oběhem

7.4.1 Nevýhoda zavedení eura – jednorázové náklady na duální oceňování a duální oběh

Mezi jednorázové náklady zavedení eura v České republice, které podnik bude muset hradit ze svého, patří náklady, které souvisejí s duálním oceňováním a duálním oběhem. Jako příklad nákladů, které vzniknou s povinností uvádět cenu v českých korunách a eurech, a to téměř půl roku před přijetím eura a následně rok po zavedení eura, je možné uvést:

- Mzdové náklady – mohou vzniknout především v prodejnách, restauracích apod., zkrátka všude tam, kde se bude zboží nově označovat cenami v obou měnách. Velikost celkových nákladů je závislá na objemu prodávaného portfolia.
- Náklady na tvorbu nových cenovek, ceníků, prospektů, katalogů a jiných informačních materiálů a na změnu cen na internetových prezentacích atd. I zde velikost celkových nákladů bude závislá od objemu nabízeného portfolia. Přičemž před přijetím eura, bude cena v eurech zobrazena jako cena informativní a cena v českých korunách jako cena hlavní. Zatímco po zavedení eura, bude cena v eurech cenou hlavní a cena v českých korunách cenou informativní. Na internetových stránkách nebude muset být cena zobrazena v obou měnách, pokud zákazník bude mít k dispozici internetovou kalkulačku s pevně nastaveným konverzním kurzem, pomocí které si lehce cenu přepočítá.
- Nová cenotvorba výrobků – tvorba cen nových výrobků či služeb a tvorba marketingových tzv. baťových cen nově v eurech.

Jako příklad nákladů, které vzniknou s povinným duálním oběhem, tj. asi 14-ti denním oběhem obou měn, je možné uvést:

- Předzásobení hotovostí v eurech – náklady na zajištění hotovosti v eurech spočívají v nákladech na transport hotovosti, na bezpečnostní agenturu, na zajištění dostatečného množství drobných. Je možné počítat i s náklady za konverzi měn. Taková situace může nastat, pokud nebudou zajištěny startovací balíčky pro maloobchodníky. Příkladem může být Slovensko, které zajistilo startovací balíčky pro občany za cenu 500 Sk. Maloobchodníci byli nuceni si kupovat větší množství těchto balíčků⁷⁶. Vzhledem k vyšší poptávce po startovacích balíčcích na Slovensku, bylo zavedeno omezení prodeje pouze určitého množství na osobu.
- Náklady na školení o manipulaci s dvěma měnami – hlavní měnou bude euro, ale platit bude možné v období duální cirkulace jak eurem, tak českou korunou. Přičemž vracet na zpět se bude pouze v eurech. Tím bude česká koruna postupně stahována z oběhu.
- Náklady na transport hotovosti stahované měny do banky.
- Náklady na školení o bezpečnostních prvcích eura – proškoleny by měly být především pokladní.
- Náklady na zajištění oddělených pokladních zásuvek na dvě měny v provozu.

Období duální cirkulace měn, bude náročným obdobím pro všechny zaměstnance, kteří pracují s hotovostí. Přípravy na duální cirkulaci by podnikatelé neměli podceňovat. Na Slovensku z obavy nezvládnutí duální cirkulace zůstala řada obchodů až do ukončení duálního oběhu obou měn uzavřena.

⁷⁶ Velké podniky o předzásobení hotovostí v eurech uzavíraly s bankami smlouvy.

7.4.2 Modelové situace

Pro přiblížení problematiky jsou níže uvedeny modelové situace malých a středních podniků, které demonstrují náklady vznikající podnikům v souvislosti s duálním označováním cen a duálním oběhem.

7.4.2.1 OSVČ poskytující instalatérské služby ve Středočeském kraji

Živnostník má naskladněný materiál, který používá při montáži u zákazníka. Tento materiál nakoupil za Kč a bude jej muset přecenit před začátkem období duálního oceňování pomocí oficiálně vyhlášeného konverzního kurzu. Po přijetí eura v České republice bude potřebovat do pokladny hotovost v eurech, a proto se před přechodem na euro musí předzásobit evropskou měnou. Mimoto pro období duálního oceňování potřebuje doklady na přijímání hotovostních plateb s možností vypsát označení dvou různých měn a konverzní kurz.

Jednorázové náklady související s duálním oceňováním a duálním oběhem popisuje Tab. 30. Živnostník odhaduje tyto náklady celkem na 580 Kč.

Tab. 30: Odhadované náklady na duální oceňování a duální oběh - OSVČ poskytující instalatérské služby

Nákladová položka	Odhadovaná cena
Příjmové pokladní doklady 2 ks	60 Kč
Benzín na zajištění hotovosti v eurech	20 Kč
Čas strávený přeceněním zboží	500 Kč
Celkem	580 Kč

Zdroj: vlastní výzkum.

7.4.2.2 Restaurační zařízení v menším městě ve Středočeském kraji

Restaurace si musí připravit před duálním zobrazováním cen nové jídelní lístky. Aktuální jídelní lístky je potřeba změnit i na webovou prezentaci podniku. V obchodě je třeba vytvořit nové cenovky. Rovněž je nutné přecenit zboží v prodejně a sortiment na jídelních lístcích v restauraci. Vzhledem k tomu, že ke konci prosince a na začátku ledna, měla v minulosti restaurace a přidružený obchod nízké tržby, pravidelně zavírá

od 22. 12. do 15. 1. provoz. Zaměstnanci si tedy vyberou dovolenou v období duálního oběhu. Podnik se eurohotovostí předzásobovat nebude, jelikož před otevřením provozu v polovině ledna, bude hotovost zajištěna výběrem z podnikového účtu. Proškolení o ochranných prvcích eura prodavačky a servírek tento podnik nepředpokládá, jelikož se zde platí malé částky.

Jednorázové náklady související s duálním oceňováním a duálním oběhem popisuje Tab. 31. Podnik odhaduje celkové náklady na 2 470 Kč.

Tab. 31: Odhadované náklady na duální oceňování a duální oběh – restaurace ve Středočeském kraji

Nákladová položka	Odhadovaná cena
Nové jídelní lístky	270 Kč
Přecenění sortimentu v restauraci	500 Kč
Nové cenovky v obchodě	450 Kč
Přecenění zboží v obchodě	1 000 Kč
Jídelní lístek na webové stránky	250 Kč
Celkem	2 470 Kč

Zdroj: vlastní výzkum.

7.4.2.3 *Restaurační zařízení v příhraniční oblasti s Německem*

Duální oceňování a duální oběh při zavedení eura v České republice ovlivní tuto restauraci následovně. Podnik musí natisknout nové jídelní lístky s uvedením ceny v obou měnách a s konverzním kurzem. Dále musí aktuální jídelní lístek umístit na webovou prezentaci podniku. V souvislosti s duálním označováním cen je nutné přecenit nabízený sortiment. Jelikož restaurace bude otevřená na silvestrovskou oslavu, je nutné se dopředu předzásobit eurohotovostí na vrácení zpět. Ta bude zajištěna výběrem z devizového účtu. Proškolení servírek o ochranných prvcích eura není nutné, jelikož evropskou měnu běžně používají.

Jednorázové náklady související s duálním oceňováním a duálním oběhem v restauraci, která se nachází v příhraniční oblasti s Německem, popisuje Tab. 32. Podnik odhaduje celkové náklady na 1 070 Kč.

Tab. 32: Odhadované náklady na duální oceňování a duální oběh – restaurace v příhraniční oblasti

Nákladová položka	Odhadovaná cena
Nové jídelní lístky	270 Kč
Přecenění sortimentu v restauraci	500 Kč
Jídelní lístek na webové stránky	250 Kč
Benzín na zajištění hotovosti v eurech	50 Kč
Celkem	1 070 Kč

Zdroj: vlastní výzkum.

7.4.2.4 Výrobní podnik zabývající se produkcí klimatizačních zařízení

V souvislosti s duálním označováním cen musí podnik vytvořit nové ceníky, na kterých uvede cenu v českých korunách i v eurech. Ceny bude nutné upravit i na webové prezentaci firmy. Vyráběné klimatizační zařízení bude nutné přecenit. Předzásobení eurohotovostí nebude nutné, jelikož podnik vede pokladnu i v eurech. Přecenění zboží a materiálu na evropskou měnu bude provedeno automaticky ekonomickým systémem. V souvislosti s duálním oběhem nevzniknou podniku žádné náklady, jelikož nerealizuje prodej za hotové.

Jednorázové náklady související s duálním oceňováním a duálním oběhem ve výrobním podniku, který vyrábí klimatizační zařízení, popisuje Tab. 33. Podnik odhaduje celkové náklady na 2 100 Kč.

Tab. 33: Odhadované náklady na duální oceňování a duální oběh - výrobní podnik

Nákladová položka	Odhadovaná cena
Nové ceníky	600 Kč
Úprava cen na webových stránkách	1 500 Kč
Celkem	2 100 Kč

Zdroj: vlastní výzkum.

Porovnáním výše zmíněných čtyř modelových situací je možné konstatovat, že největší náklady na duální oceňování a duální oběh očekává restaurace ve Středočeském kraji. Ačkoliv provoz bude v období duálního oběhu uzavřen, tak náklady jsou

odhadovány v celkové hodnotě 2 470 Kč. Důvodem je přidružená prodejna, na které je nutné počítat s přeceněním zboží a výrobou nových cenovek.

8 Výsledky disertační práce

Kapitola Vliv zavedení eura na transakční náklady (kap. 7.1) poskytuje přehled bankovních poplatků za vedení hotovostní a bezhotovostní platby u běžného účtu vedeného v eurech vybraných bank. Dále předkládá modelové situace, které kvantifikují výhodu snížení transakčních nákladů v konkrétních případech. Přínos ze snížení transakčních nákladů a jeho výše, v souvislosti se zavedením eura v ČR, je závislý na míře zapojení podniku do zahraničních platebních operací v eurech. V případě MSP je možné konstatovat, že počet podnikatelů, kteří se orientují na trh eurozóny, v posledních letech roste. Pro tyto podniky oddalování přijetí eura v ČR znamená pouze a jen zvýšené transakční náklady, především za bezhotovostní platby v eurech, jejichž velikost závisí na objemu převodní transakce a na četnosti těchto plateb.

Malé a střední podniky, především pak OSVČ, které nakupují vstupy za domácí měnu a orientují se na domácí trh, výhodu snížení transakčních nákladů v souvislosti se zavedením eura, nepocítí. Tyto zjištěné výsledky jsou v souladu s již publikovanými odhady a teoretickými závěry (Základník In Lacina et al., 2008). Ty uvádějí, že snížení transakčních nákladů ovlivní podniky, orientující se na zahraniční obchod v eurech, přičemž nejsilnější vliv bude mít přínos snížení transakčních nákladů spojených s bezhotovostními platbami a inkasy v eurech.

Disertační práce vyjadřuje obavu, že u malých a středních podniků může dojít k růstu celkových transakčních nákladů. Tato situace by nastala, pokud komerční banky v ČR promítnou očekávanou ztrátu ze zrušení devizových účtů v eurech do bankovních poplatků, vedených v domácí měně. Jedná se o vyjádření nové hypotézy, která by mohla být předmětem dalšího výzkumu.

Kapitola Vliv zavedení eura na kurzová rizika (kap. 7.2) zkoumá dostupnost a vybrané charakteristiky nástroje finančního trhu k zajištění proti kurzovým rizikům (forwardu). Jsou zde představeny další metody zajištění kurzového rizika, které jsou malým a středním podnikům doporučeny. Jejich výhodou jsou především nižší náklady a snadnější využití. V rámci doporučovaných metod zajištění bylo provedeno šetření o dostupnosti investičních úvěrů v eurech malým a středním podnikům. Závěrem lze

konstatovat, že nástroje finančního trhu k zajištění proti kurzovým rizikům většinou nemohou MSP využívat, a to především z důvodu špatné dostupnosti. Jako alternativní nástroj nelze doporučit ani vyrovnání aktiv v eurech pasivy (metoda přirozeného hedgingu), v tomto případě investičním úvěrem v eurech. Tyto úvěry nabízejí bankovní subjekty stejně jako nástroje finančního trhu spíše větším podnikům a jsou spojeny s náročnou administrativní agendou. Jejich dostupnost je omezena pouze na pobočky ve velkých městech, například v Praze. Pro podnikatele ze vzdálenější vesnice či města je tato nabídka časově náročná. Zjištěné výsledky nepotvrzují publikované odhady a tvrzení, že úvěr v eurech je pro malé a střední podnikatele jediné dostupné zajištění kurzových rizik. (Prouza In Horčicová, 2008) Naopak, tento nástroj je administrativně náročný a pro většinu MSP těžko dosažitelný.

Řada malých a středních podniků se proti kurzovým rizikům nezajišťuje. Jedním z důvodů je to, že nemají pohledávky ani závazky v eurech a proto pro ně nemá smysl se o tuto problematiku zajímat. Těmto podnikatelům zavedení eura v České republice z hlediska eliminace kurzových rizik a úspory nákladů na zajištění nepřinese žádný efekt. Dalším důvodem je časová náročnost řízení kurzového rizika a odborné znalosti, které vlastníci a management malých a středních firem postrádá. Čím více jsou podniky zapojeny do zahraničního obchodu, tím více jsou ohroženy volatilitou kurzu. Tento výsledek je shodný s teoretickými odhady, které již byly publikovány. (Základník In Lacina et al., 2008) Vzhledem k tomu, že řada MSP se proti kurzovému riziku nezajišťuje, bude pro ně zavedení eura v ČR znamenat především jistou částku pohledávky a závazku. Efekt z pohledu eliminace nákladů na zajištění bude malý. Tento závěr nebyl doposud z hlediska MSP publikován. Naopak jsou publikovány pouze odhady celého podnikového sektoru, kde efekty úspor v nákladech na zajištění jsou odhadovány jako efekty se silným vlivem (Základník In Lacina et al., 2008), ovšem důvodem je to, že do studie jsou započítány velké exportní podniky.

Z kapitoly Vliv zavedení eura na jednorázové náklady související s IT (kap. 7.3) vyplynulo, že všechny peněžní ústavy již podporují SEPA přeshraniční platby ve svých internetových bankovníctvích. Tudíž již dnes mají drobní a střední podnikatele možnost využívat zvýhodněných přeshraničních plateb. Jelikož jsou tyto platby součástí výše

zmíněných internetových aplikací, nedojde ke zvýšení nákladů v rámci zavedení těchto plateb. Dalším zkoumaným hlediskem bylo, zda současné ekonomické systémy umožňují vedení účetní agendy i v jiných měnách než v tuzemské měně. Všichni výrobci ekonomických softwarů dnes umožňují vedení valutové pokladny a běžného účtu v měně euro, i když jeden ekonomický systém až po zapracování modulu od jiného výrobce. V současné době žádný z výše uvedených ekonomických systémů nepodporuje duální oceňování, ani v něm není možné zvolit euro jako domácí měnu. V rámci dotazování bylo zjištěno, že až na ekonomický systém POHODA (v případě, že má podnikatel každý rok obnovovaný modul Servis), budou výrobci preferovat placenou formu upgrade, aby jejich produkty duální oceňování a přechod na měnu euro podnikatelům umožnili. Lze konstatovat, že pokud má podnikatel modernější výpočetní techniku, nebude nutné v případě malého a středního podnikatele, investovat do hardware. Při posuzování míry vlivu zavedení eura na náklady malého a středního podnikatele je možné říci, že až na výrobní podnik, který produkuje klimatizační jednotky, přinese zavedení přechodného období a přijetí eura podnikatelům pouze náklady spojené s rekonfigurací registračních pokladen a instalacemi upgrade jejich ekonomických informačních systémů. Tento výsledek je shodný s teoretickými odhady, které již byly publikovány. (Základník In Lacina et al., 2008)

Z kapitoly Vliv zavedení eura na jednorázové náklady související s duálním oceňováním a duálním oběhem (kap. 7.4) vyplývá, že malý a střední podnik musí počítat s určitými náklady, které budou souviset s povinným duálním oběhem a duálním oceňováním. Kapitola předkládá přehled nejčastějších nákladových položek a modelové situace, které poskytují odhady nákladů na duální oceňování a duální oběh v konkrétních podnicích. Tyto náklady budou vyšší, pokud podnik prodává za hotové, má široký sortiment zboží, předmětem jeho podnikání je více činností a pokud se nerozhodne na období duální cirkulace uzavřít podnik. Teoretické odhady, které byly publikovány (Základník In Lacina et al., 2008) uvádějí, že tvorba nových ceníků, sazebníků, informačních materiálů a katalogů z důvodu duálního zobrazování cen bude mít malý - střední dopad. Modelové situace, které byly provedeny v rámci výzkumu disertační práce, poukazují na malý vliv efektu duálního zobrazování cen na malé a střední podniky. Modelová situace rovněž upozorňuje na to, že podnik může provoz

na období duálního oběhu uzavřít. V takovém případě budou náklady na duální oběh nulové.

9 Závěr

Disertační práce předkládá řešení teoretického problému vlivu přijetí eura na sektor malých a středních podniků s praktickou využitelností v České republice. Zjištěné poznatky aplikuje na modelové situace konkrétních malých a středních podniků, přičemž demonstruje sílu těchto efektů. Práce popisuje aktuální stav příprav procesu zavedení eura v České republice a poskytuje přehled krizových opatření EU, která jsou přijímána v reakci na dluhovou krizi eurozóny. V rámci výzkumu jsou specifikovány vybrané přímé efekty zavedení eura v České republice a to ve vztahu k sektoru malých a středních podniků. Vybranými efekty jsou výhoda snížení transakčních nákladů a eliminace kurzových rizik, ale také jednorázové náklady na zavedení eura spojené s informačními technologiemi, s duálním zobrazováním cen a s duálním oběhem.

Tato disertační práce je prvním výzkumem v České republice, který se zaměřuje na vliv vybraných přímých efektů zavedení eura v České republice z pohledu malých a středních podniků.

Zjištěné výsledky jsou podkladem pro další zkoumání v České republice. Jelikož vybrané výhody a nevýhody podléhají změnám v čase, bude zajímavé a užitečné tyto efekty podrobovat dalšímu zkoumání v době, kdy již bude znám termín vstupu České republiky do eurozóny. Námětem pro další výzkum může být porovnávání těchto efektů v malých a středních podnicích dle jejich podnikatelského zaměření.

Publikované výsledky jsou přínosem i pro ostatní nečlenské státy eurozóny, které se zavázaly vstoupit do Evropské měnové unie. Disertační práce může být námětem pro uskutečnění podobného výzkumu v jejich ekonomických podmínkách.

Výsledky výzkumu pomohou malým a středním podnikům objasnit proces zavedení eura v České republice. Disertační práce seznamuje s povinnostmi podnikatelů a upozorňuje na nutnost počítat s jednorázovými náklady, které podnikatele mohou finančně zatížit. Sektor malých a středních podniků by se měl na proces zavedení eura připravovat. Ze zkušenosti slovenského zemědělského podniku vyplývá, že kvalitní příprava znamená bezproblémové období duálního oceňování a duálního oběhu. Proto

lze vypracování podnikového projektu zavedení eura doporučit i českým především středním podnikům. Tato práce může být přínosem při rozhodování v procesu příprav takového podnikového projektu.

Z výsledků je patrné, že většina malých a středních podniků bude v první řadě zatížena administrativou a jednorázovými náklady, spojenými se zavedením eura v České republice. Výhodu snížení transakčních nákladů a eliminace kurzových rizik pocítí menší část malých a středních podniků podle míry jejich zapojení do zahraničního obchodu v eurech.

Modelové situace a zjištěné závěry by mohly být podporou při tvorbě informačních materiálů, které budou vytvářeny v rámci komunikační kampaně přijetí společné evropské měny v České republice. Cílem oficiální komunikační strategie by mělo být vypracování zvláštních metodických postupů, které budou obsahovat jasné a konkrétní informace, včetně praktických příkladů, přímo pro sektor malých a středních podniků.

10 Seznam odborné literatury

10.1 Tištěné prameny

1. ČERNOHLÁVKOVÁ, Eva et al. *Finanční strategie v mezinárodním podnikání*. Vydání 1. Praha: ASPI, 2007. ISBN 978-80-7357-321-8.
2. DĚDEK, Oldřich. 2008. *Historie evropské měnové integrace.: Od národních měn k euru*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008. ISBN 978-80-7400-076-8.
3. HELÍSEK, Mojmír et al. 2009. *Euro v ČR z pohledu ekonomů*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-182-3.
4. HELÍSEK, Mojmír. 2011. Impacts of Financial Crisis on the Euro Introduction in the Czech Republic. *ACTA VŠFS: Ekonomické studie a analýzy. Economic Studies and Analyses*. 2011, Volume 5, 3/2011. ISSN 1802-792X.
5. HORČICOVÁ, Petra. 2008. Je libo euro na dluh? In *Euro*, 2008, č. 11. ISSN 1212-3129.
6. JANÁČKOVÁ, Stanislava. 2003. Rychlé přijetí eura – přínosy a náklady. In: *Euro, statistika a deflace: sborník textů Ekonomika, právo, politika*. Praha: Centrum pro ekonomiku a politiku, 2003, 11 – 22. č. 25/2003. ISSN 1213-3299.
7. JANÁKOVÁ, Michaela. 2008. Stanoviska podnikatelů k přijetí společné evropské měny. In: *Zájmy České republiky a přijetí společné evropské měny: Přepis příspěvků z IV. konference Evropské fórum podnikání*. Praha: Vzdělávací středisko na podporu demokracie, 2008, 131 – 134. ISBN 978-80-903122-9-6.
8. KISLINGEROVÁ, Eva. 2010. *Podnik v čase krize: Jak se nedostat do potíží a jak se dostat z potíží: zkušenosti ze světové recese let 2007 – 2009*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 2010. ISBN 978-80-247-3136-0.
9. KLAUS, Václav. 2004. *Evropa Václava Klause*. 2. doplněné a revidované vydání. Praha: Euromedia Group k.s., 2004. ISBN 80-242-1239-0.
10. KLVAČOVÁ, Eva, Jiří MALÝ a Karel MRÁČEK. 2007. *Základy evropské konkurenceschopnosti*. 1. vydání. Praha: Professional Publishing, 2007. ISBN 978-80-86946-54-2.

11. KÖNIG, Petr, Lubor LACINA a Jan PŘENOSIL. 2007. *Učebnice evropské integrace*. 2. aktualizované vydání. Brno: Barrister&Principal, 2007. ISBN 978-80-7364-044-6.
12. KUČEROVÁ, Irah. 2007. *Evropská unie: Hospodářské politiky*. 1. vydání. Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2007. ISBN 978-80-246-1212-6.
13. LACINA, Lubor et al. 2008. *Studie vlivu zavedení eura na ekonomiku ČR*. 1. vydání. Bučovice: Martin Stříž, 2008. ISBN 978-80-87106-08-2.
14. LACINA, Lubor, Petr ROZMAHEL a Antonín RUSEK. 2009. *10 years of euro: Success?.* Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-226-4.
15. LACINA, Lubor, Antonín Rusek et al. 2007. *Evropská unie: trendy, příležitosti, rizika*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2007. ISBN 978-80-7380-077-2.
16. SOBÍŠEK, Pavel. 2008. Přijetí eura: komu prospěje, koho poškodí. In: *Zájmy České republiky a přijetí společné evropské měny.: Přepis příspěvků z IV. konference Evropské fórum podnikání : 17. září 2008*. Praha: Vzdělávací středisko na podporu demokracie, 2008, s. 123 – 126. ISBN 978-80-903122-9-6.
17. SYCHRA, Zdeněk. 2009. *Jednotná evropská měna: Realizace hospodářské a měnové unie v EU*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2009. ISBN 978-80-210-5082-2.
18. SYNEK, Miloslav et al. 2006. *Podniková ekonomika*. 4. přepracované a doplněné vydání. Praha: C. H. Beck, 2006. ISBN 80-7179-892-4.
19. VAN DEELENOVÁ, Soňa. 2008. Stanoviska zaměstnavatelských a podnikatelských svazů k přijetí eura. In: *Zájmy České republiky a přijetí společné evropské měny.: Přepis příspěvků z IV. konference Evropské fórum podnikání*. Praha: Vzdělávací středisko na podporu demokracie, 2008, 135 – 136. ISBN 978-80-903122-9-6.
20. ZAHRADNÍK, Petr. 2003. *Vstup do Evropské unie: Přínosy a náklady konvergence*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2003. ISBN 80-7179-472-4.

10.2 Elektronické prameny

1. ASOCIACE MALÝCH A STŘEDNÍCH PODNIKŮ A ŽIVNOSTNÍKŮ ČR, 2010. *Stanovy*. [online]. c2010. [cit. 2010-11-05]. Dostupné také na WWW: <<http://www.amsp.cz/stanovy>>.
2. BARROSO, José Manuel Durão, 2012. Speech at the European Parliament debate on the start of the Danish Presidency of the Council of the European Union. SPEECH/12/13. Strasbourg: 18. 1. 2012 [online]. c2012. [cit. 2012-15-02]. Dostupné také na WWW: <<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=SPEECH/12/13&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=en>>.
3. BLÁHA, Jan, 2012. *Účto Tichý 2012 nejlevněji – daňová evidence Tichý a Ježek*. [online]. c2012. [cit. 2012-13-08]. Dostupné také na WWW: <<http://www.ucto-tichy.cz/>>.
4. CIENSKI, Jan, 2009. Slovaks embrace their economic cushion. *Financial Times*. London: Jan 3, 2009. pg. 6. [online]. c2010. [cit. 2010-05-10]. Dostupné také komerčně na WWW: <<http://proquest.umi.com/pqdweb?did=1621063751&sid=1&Fmt=3&clientId=93687&RQT=309&VName=PQD>>. ISSN 03071766.
5. CÍGLER SOFTWARE, 2012a. *Seznam produktů CÍGLER SOFTWARE*. [online]. c2012. [cit. 2012-12-08]. Dostupné také na WWW: <<http://www.money.cz/produkty/>>.
6. CÍGLER SOFTWARE, 2012b. *Účetní program Money S3 Lite*. [online]. c2012. [cit. 2012-12-08]. Dostupné také na WWW: <<http://www.money.cz/money-s3/cenik/lite>>.
7. COUNCIL OF THE EUROPEAN UNION, 2011. *Conclusions of the Heads of State or Government of the Euro Area of 11 March 2011*. 11 3. 2011. [online]. c2011. [cit. 2012-23-07]. Dostupné také na WWW: <http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/ec/119809.pdf>.

8. COUNCIL OF THE EUROPEAN UNION, 2012. *Fiscal compact signed: Strengthened fiscal discipline and convergence in the euro area*. 2. 3. 2012. [online]. c2012. [cit. 2012-23-07]. Dostupné také na WWW: <http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/ec/128454.pdf>.
9. ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA, 2011. *Hospodářská a měnová politika v EU*. [online]. c2003 – 2011. [cit. 2011-25-09]. Dostupné také na WWW: <http://www.cnb.cz/cs/mezinarodni_vztahy/cr_eu_integrace/index.html>.
10. ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA, 2012a. *Hospodářská a měnová politika v EU*. [online]. c2003 – 2012. [cit. 2012-23-07]. Dostupné také na WWW: <http://www.cnb.cz/cs/o_cnb/mezinarodni_vztahy/cr_eu_integrace/>.
11. ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA, 2012b. *Kurzy devizového trhu*. [online]. c2003 – 2012. [cit. 2012-15-09]. Dostupné také na WWW: <http://www.cnb.cz/cs/financni_trhy/devizovy_trh/kurzy_devizoveho_trhu/>.
12. ČESKÁ PODNIKATELSKÁ REPREZENTACE PŘI EU V BRUSELU, 2009. *Euro: Jedna měna – mnoho příležitostí*. 3. 1. 2009. [online]. c2002-2010. [cit. 2010-25-09]. Dostupné také na WWW: <<http://www.cebre.cz/cz/aktualni-temata/tema-26/>>.
13. ČESKÁ SPOŘITELNA, A.S, 2012a. *Co je SEPA*. [online]. c2012. [cit. 2012-12-08]. Dostupné také na WWW: <http://www.csas.cz/banka/content/inet/internet/cs/sc_2316.xml>.
14. ČESKÁ SPOŘITELNA, A.S, 2012b. *Produktový sazebník – Běžný účet v cizí měně*. 26. 09. 2012. [online]. c2012. [cit. 2012-01-11]. Dostupné také na WWW: <<http://www.csas.cz/banka/nav/podnikatele-firmy-a-institute/podnikatele-a-male-firmy/bezny-ucet-v-cizi-mene/sazby-a-poplatky-d00010945>>.
15. ČESKÁ SPOŘITELNA, A.S, 2012c. *SEPA převod/Přeshraniční převod v EUR*. [online]. c2012. [cit. 2012-12-08]. Dostupné také na WWW: <http://www.csas.cz/banka/content/inet/internet/cs/sepa_prikaz.xls>.
16. ČESKÁ SPOŘITELNA, A.S, 2012d. *Servis 24 Internetbanking*. [online]. c2012. [cit. 2012-12-08]. Dostupné také na WWW: < <https://www.servis24.cz/demo-s24/ib/base/usr/aut/login?execution=e1s1>>.

17. ČESKÁ SPOŘITELNA, A.S, 2012e. *Termínové devizové operace – FX forward*. [online]. c2012. [cit. 2012-13-08]. Dostupné také na WWW: <<http://www.csas.cz/banka/nav/podnikatele-firmy-a-institute/velke-firmy/terminove-devizove-operace---fx-forward/o-produktu-d00011722>>.
18. ČESKÁ SPOŘITELNA, A.S, 2012f. *Úvěry*. [online]. c2012. [cit. 2012-13-08]. Dostupné také na WWW: <<http://www.csas.cz/banka/nav/podnikatele-firmy-a-institute/podnikatele-a-male-firmy/uvery-d00009168>>.
19. ČESKO, 1991. Zákon č. 513 ze dne 5. listopadu 1991 obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů České republiky*. 1991, částka 98, s. 2474-2565. Dostupné také na WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/1991/sb098-91.pdf>>
20. ČESKO, 2002. Zákon č. 47 ze dne 11. ledna 2002 o podpoře malého a středního podnikání. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2002, částka 20, s. 691. Dostupné také na WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/2002/sb020-02.pdf>> Ve znění zákona č. 690 ze dne 9. prosince 2004. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2004, částka 234, s. 12286. Dostupné také na WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/2004/sb234-04.pdf>>
21. ČESKO, 2009. Zákon č. 284 ze dne 22. července 2009 o platebním styku. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2009, částka 89, s. 4174. Dostupné také na WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=284/2009&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_s_mlouvy> Ve znění zákona č. 37 ze dne 11. ledna 2012. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2012, částka 14, s. 282. Dostupné také na WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=37/2012&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_sm_louvy>
22. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, 2007. *Malé a střední podniky (jejich místo a role v české ekonomice)*. 9. 3. 2007. [online]. c2010. [cit. 2010-10-05]. Dostupné také na WWW: <<http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/informace/ckta090307.doc>>.

23. ČSOB, 2009. *Demo služby ČSOB BusinessBanking* 24. [online]. c2009. [cit. 2012-12-08]. Dostupné také na WWW: <http://www.csob.cz/WebCsob/Lide/Elektronicke-bankovnictvi/BB/Ukazky/BB24_demo_2011-11.swf>.
24. ČSOB, 2011a. *Demo služby ČSOB InternetBanking* 24. [online]. c2011. [cit. 2012-12-08]. Dostupné také na WWW: <http://www.csob.cz/WebCsob/Lide/Elektronicke-bankovnictvi/IB/Ukazky/IB24_demo_2011-11.swf>.
25. ČSOB, 2012a. *ČSOB Účelový úvěr*. [online]. c2012. [cit. 2012-13-08]. Dostupné také na WWW: <<http://www.csob.cz/cz/Firmy/Podnikatele/Uvery/Stranky/CSOB-Ucelovy-uver.aspx>>.
26. ČSOB, 2012b. *Sazebník pro právnické osoby a fyzické osoby – podnikatele ve znění k 1. 11. 2012*. [online]. c2012. [cit. 2012-01-11]. Dostupné také na WWW: <<http://www.csob.cz/cz/Csob/Sazebniky/Stranky/Sazebnik-pro-pravnicke-osoby-a-fyzicke-osoby-podnikatele.aspx#f>>.
27. ČSOB, 2012c. *SEPA – Jednotná oblast pro platby v eurech*. [online]. c2012. [cit. 2012-12-08]. Dostupné také na WWW: <<http://www.csob.cz/cz/Produktovy-katalog/Ucty-a-platby/Zahranicni-a-tuzemsky-devizovy-platebni-styk/Stranky/SEPA-Jednotna-oblast-pro-platby-v-eurech.aspx>>.
28. ČSOB, 2012d. *Termínovaný kurz forward*. [online]. c2012. [cit. 2012-13-08]. Dostupné také na WWW: <<http://www.csob.cz/cz/Firmy/Podnikatele/Financni-a-kapitalove-trhy/Nastroje-zajisteni-kurzoveho-rizika/Stranky/Terminovany-kurz-forward.aspx>>.
29. ČTK, 2010a. *Ekonomické zpravodajství. Devět zemí EU včetně ČR chce změnu výpočtu rozpočtových deficitů*. 17. 8. 2010. [online] c2010. [cit. 2010-22-08]. Dostupné také na WWW: <http://www.ctk.cz/sluzby/slovni_zpravodajstvi/ekonomicke/index_view.php?id=516689>.
30. ČTK, 2010b. *V Česku loni navzdory recesi přibýly desetitisíce podnikatelů*. In: *E15, Deník pro ekonomiku a byznys*. 18. 1. 2010 s. 6 [online]. c2010 [cit. 2010-29-08]. Dostupné také na WWW: <<http://file.mf.cz/651/01-24-E15-1801.pdf>>.

31. E15.cz, 2011. *České banky loni vydělávaly méně, přesto jsou v dobré kondici*. 25. 02. 2011. [online]. c2007–2011. [cit. 2011-28-12]. Dostupné také na WWW: <<http://zpravy.e15.cz/byznys/finance-a-bankovnictvi/ceske-banky-jsou-v-dobre-kondici-i-pres-lonsky-souhrnny-pokles-zisku-na-38-9-miliardy-korun-497447>>.
32. EURACTIV, 2011. *Klaus: ČR by si měla vyjednat opt-out z přijetí eura*. 31. 08. 2011. [online]. c2004–2011. [cit. 2011-26-09]. Dostupné také na WWW: <<http://www.euractiv.cz/cr-v-evropske-unii/clanek/klaus-cr-by-si-mela-vyjednat-opt-out-z-eura-009088>>. ISSN 1803-2486.
33. EURO AREA MEMBER STATES, 2012. *Treaty establishing the European Stability Mechanism*. Signed on 2 February 2012. [online]. c2012 [cit. 2012-23-07]. Dostupné také na WWW: <<http://www.european-council.europa.eu/media/582311/05-tesm2.en12.pdf>>.
34. EUROBAROMETER, 2010. *Introduction of the euro in the new Member States - Analytical report*. July 2010. [online]. Last update: 28/07/2010. [cit. 2010-25-09]. Dostupné také na WWW: <http://ec.europa.eu/public_opinion/flash/fl_296_en.pdf>.
35. EUROBAROMETER, 2012. *Introduction of the euro in the more recently acceded member states*. July 2012. [online]. Last update: 27/07/2012 [cit. 2012-06-08]. Dostupné také na WWW: <http://ec.europa.eu/public_opinion/flash/fl_349_en.pdf>.
36. EUROPEAN ASSOCIATION OF CRAFT, SMALL AND MEDIUM-SIZED ENTERPRISES, 2010. *The voice of SMEs in Europe*. [online]. c2010. [cit. 2010-18-05]. Dostupné také na WWW: <<http://www.ueapme.com>>.
37. EUROPEAN COMMISSION, 1985. *White Paper: COMPLETING THE INTERNAL MARKET*. 14. 6. 1985. [online]. c2010. [cit. 2010-03-06]. Dostupné také na WWW: <http://europa.eu/documents/comm/white_papers/pdf/com1985_0310_f_en.pdf>.

38. EUROPEAN COMMISSION, 2008. *The euro: ready for business. Preparing your company to work in euro*. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 2008. [online]. Last update 22/09/2010. [cit. 2010-07-10]. Dostupné také na WWW: http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/publication11780_en.pdf. ISBN 978-92-79-07829-3.
39. EUROPEAN COMMISSION, 2011a. *SBA Fact Sheet Czech Republic 2010/11*. [online]. 4. 10. 2011. [cit. 2012-03-06]. Dostupné také na WWW: http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/facts-figures-analysis/performance-review/files/countries-sheets/2010-2011/czechrepublic_en.pdf.
40. EUROPEAN COMMISSION, 2011b. *Your country and the euro*. [online]. Last update: 07/07/2011. [cit. 2012-03-06]. Dostupné také na WWW: http://ec.europa.eu/economy_finance/euro/countries/index_en.htm.
41. EUROPEAN COMMISSION, 2012. *Convergence Report 2012*. In *European Economy 3/2012*. [online]. c2012. [cit. 2012-01-07]. Dostupné také na WWW: http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/european_economy/2012/pdf/ee-2012-3_en.pdf. ISBN 978-92-79-22851-3.
42. EUROPEAN COUNCIL, 2012. *Fiscal compact signed: Strengthened fiscal discipline and convergence in the euro area*. 2. 3. 2012. [online]. c2012. [cit. 2012-23-07]. Dostupné také na WWW: <http://european-council.europa.eu/eurozone-governance/treaty-on-stability>.
43. EUROPEAN FINANCIAL STABILITY FACILITY, 2012. *The European Financial Stability Facility (EFSF) – FAQ*. 3. 8. 2012. [online]. c2012. [cit. 2012-11-08]. Dostupné také na WWW: http://www.efs.europa.eu/attachments/faq_en.pdf.
44. EUROSTAT, 2009. *Small and medium-sized enterprises (SMEs)*. [online]. Last update 10. 06. 2009. [cit. 2010-11-05]. Dostupné také na WWW: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/european_business/special_topics/small_medium_sized_enterprises_SMEs.

45. EUROSTAT, 2012a. *Comparative price levels*. [online] Last update 2. 9. 2012. [cit. 2012-02-09]. Dostupné také na WWW: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/product_details/dataset?p_product_code=TSIER010>.
46. EUROSTAT, 2012b. *GDP and main components – Current prices*. [online] Last update 1. 9. 2012. [cit. 2012-01-09]. Dostupné také na WWW: <<http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do>>.
47. EUROSTAT, 2012c. *Industrial production*. [online] Last update 10. 11. 2012. [cit. 2012-10-11]. Dostupné také na WWW: <<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&code=teis080&plugin=1>>.
48. EUROSTAT, 2012d. *International trade*. [online] Last update 05. 10. 2012. [cit. 2012-10-11]. Dostupné také na WWW: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/international_trade/data/database>.
49. EVROPSKÉ SPOLEČENSTVÍ, 1986. Jednotný evropský akt. Podepsaný členskými státy 17. 2. 1986. In *Smlouvy*. [online]. Poslední aktualizace 09/04/2010. [cit. 2010-03-06]. Dostupné také na WWW: <<http://eur-lex.europa.eu/cs/treaties/index.htm>>.
50. EVROPSKÉ SPOLEČENSTVÍ, 2003. Smlouva o přistoupení České republiky k Evropské unii. In *Úřední věstník Evropské unie L236*. 23. 9. 2003. [online]. Poslední aktualizace 09/04/2010. [cit. 2010-22-05]. Dostupné také na WWW: <<http://eur-lex.europa.eu/cs/treaties/dat/12003T/htm/12003T.html>>.
51. EVROPSKÉ SPOLEČENSTVÍ, 2010. Konsolidované znění Smlouvy o Evropské unii. In *Úřední věstník Evropské unie C 83*, 30. 3. 2010. [online]. Poslední aktualizace 09/04/2010. [cit. 2010-22-05]. Dostupné také na WWW: <<http://eur-lex.europa.eu/JOHtml.do?uri=OJ:C:2010:083:SOM:CS:HTML>>.
52. EVROPSKÝ PARLAMENT, RADA ES, 2001. Nařízení o přeshraničních platbách v eurech 2560/2001. In *Úřední věstník Evropské unie L344/13*, 28. 12. 2001. [online]. Poslední aktualizace 11/09/2012. [cit. 2012-12-09]. Dostupné také na WWW: <<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:06:04:32001R2560:CS:PDF>>.

53. EVROPSKÝ PARLAMENT, RADA EU, 2007. Směrnice o platebních službách na vnitřním trhu 2007/64/ES. In *Úřední věstník Evropské unie* L 3129/1, 5. 12. 2007. [online]. Poslední aktualizace 11/09/2012. [cit. 2012-12-09]. Dostupné také na WWW: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2007:319:0001:0036:CS:PDF>.
54. FAIRCLOUGH, Gordon, Leos, RUSEK, 2010. World News: Czechs Wary of Joining Troubled Euro. Wall Street Journal. (Eastern edition). New York, N. Y.: Jul 9, 2010. pg. A. 11. [online]. c2010. [cit. 2010-07-10]. Dostupné také komerčně na WWW: <http://proquest.umi.com/pqdweb?did=2076299771&sid=10&Fmt=3&clientId=93687&RQT=309&VName=PQD>. ISSN 00999660.
55. FOCUS, 2009. *Názory na zavedenie meny EURO na Slovensku – marec 2009*. [online]. c2010. [cit. 2010-26-09]. Dostupné také na WWW: http://www.focus-research.sk/files/101_Nazory%20na%20zavedenie%20EURO%20na%20Slovensku_marec_2009.pdf.
56. HAVLÍČEK, Karel, 2010. Firmy hrají Černého Petra. In: *Profit.cz*. 19. 1. 2010, Němeček Jiří. [online]. c2010 [cit. 2010-29-08]. Dostupné také na WWW: <http://www.profit.cz/clanek/karel-havlicek-firmy-hraji-cerneho-petra.aspx>.
57. HEIKKINEN, Päivi, 2009. *SMEs too must prepare for SEPA soon*. 26. 5. 2009 [online]. c2010 [cit. 2010-07-10]. Dostupné také na WWW: <http://www.opuscapita.com/opuscapita.asp?viewID=466&newsID=198>.
58. HOLMAN, Robert, 2006. Nač držet inflaci jen kvůli euru? *Hospodářské noviny*. Ročník L, č. 105. Četnost vydání: pondělí až pátek. Praha : ECONOMIA, a. s., 2006. ISSN 0862 – 9587. Vychází také elektronicky. Vydáno dne 31. 5. 2006. [online] c1996-2010. [cit. 2010-29-08]. Dostupné také na WWW: <http://hn.ihned.cz/c1-18570480>. ISSN 1213-7693.

59. HRSTKOVÁ, Julie, Petr, HONZEJK, 2010. Oldřich Dědek: Koruna nás před řeckou nákazou neochrání. *Hospodářské noviny*. Roč. LIV, č. 089. Četnost vydání: pondělí až pátek. Praha: Economia, a.s., 2010. ISSN 0862 – 9587. Vychází také elektronicky. Vydáno dne 7. 5. 2010. [online] c1996-2010. [cit. 2010-23-06]. Dostupné také na WWW: <<http://hn.ihned.cz/c1-43214830-koruna-nas-pred-reckou-nakazou-neochrani>>. ISSN 1213-7693.
60. KLAUS, Václav, 2010a. Dopis úřadující předsedkyni Poslanecké sněmovny Miroslavě Němcové s odůvodněním vrácení zákona o ČNB. Prezident vetoval zákon o České národní bance. 3. 6. 2010. In *PRAŽSKÝ HRAD*. [online]. c2009 Pražský hrad. [cit. 2010-11-08]. Dostupné také na WWW: <<http://www.hrad.cz/cs/prezident-cr/rozhodnuti-prezidenta/vracene-zakony-parlamentu/12.shtml>>.
61. KLAUS, Václav, 2010b. Kdy zkrachuje eurozóna? *Ekonom*. 22. 4. 2010, s. 18. [online] c2010. [cit. 2010-23-06]. Dostupné také komerčně na WWW: <<http://mediasearch.newtonit.cz/news.php?uqid=59ECE378-04BC-4A05-811C-5236C86A230F>>.
62. KOMERČNÍ BANKA, 2010a. *Demoverze mojebanka* [online]. c2010 [cit. 2012-12-08]. Dostupné také na WWW: <<http://www.mojebanka.cz/cs/demo/mb/cz/index.html>>.
63. KOMERČNÍ BANKA, 2010b. *Demoverze MojeBanka Business*. [online]. c2010 [cit. 2012-12-08]. Dostupné také na WWW: <<http://www.mojebanka.cz/cs/demo/mbbiz/cz/index.html>>.
64. KOMERČNÍ BANKA, 2012a. *Měnový forward*. [online]. c2012 [cit. 2012-13-08]. Dostupné také na WWW: <<http://www.kb.cz/cs/firmy/firmy-s-obratem-pod-60-milionu/menovy-forward.shtml>>.
65. KOMERČNÍ BANKA, 2012b. *Sazebník KB pro podnikatele, podniky a municipality v obsluze poboček*. 01. 11. 2012 [online]. c2012 [cit. 2012-01-11]. Dostupné také na WWW: <<http://www.sazebnik-kb.cz/file/cms/cs/sazebniky/kb-sazebnik-2-podnikatele-01112012.pdf?20121101081538>>.
66. KOMERČNÍ BANKA, 2012c. *SEPA - EuroPlatba*. [online]. c2012 [cit. 2012-12-08]. Dostupné také na WWW: <<http://www.kb.cz/cs/lide/obcane/sepa-europlatba.shtml>>.

67. KOMERČNÍ BANKA, 2012d. *Úvěr na investice v Kč a cizí měně*. [online]. c2012 [cit. 2012-13-08]. Dostupné také na WWW: <<http://www.kb.cz/cs/firmy/firmy-s-obratem-pod-60-milionu/financovani/investicni-financovani/uver-na-investice-v-kc-a-cizi-mene.shtml>>.
68. KOMISE ES, 2008. Nařízení Komise č. 800/2008. In *Úřední věstník Evropské unie L 214*, 6. 8. 2008 [online]. c2008. [cit. 2010-10-05]. Dostupné také na WWW: <<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:214:0003:0047:CS:PDF>>.
69. KOMISE ES, 2009. *Zavedení eura na Slovensku*. Vydáno 20. 4. 2009. [online]. c2010. [cit. 2010-26-09]. Dostupné také na WWW: <http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xbcr/euro/Zavedeni_eura_Slovensko_pdf.pdf>.
70. KOMISE ES, 2010. *Sdělení Komise KOM(2010) 2020 v konečném znění. Evropa 2020. Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění*. Brusel: 3. 3. 2010. [online] c2010. [cit. 2012-02-08]. Dostupné také na WWW: <<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:2020:FIN:CS:PDF>>.
71. KONFEDERACE ZAMĚSTNAVATELSKÝCH A PODNIKATELSKÝCH SVAZŮ ČR, 2009. *Návrhy Konfederace zaměstnavatelských a podnikatelských svazů ČR na opatření vedoucí ke zmírnění současné ekonomické krize*. Vydáno 28. 1. 2009. [online]. 2009. [cit. 2010-25-09]. Dostupné také na WWW: <<http://www.kzps.cz/view.aspx?id=170>>.
72. LATINSKÝ, Tibor, 2010. *Konkurencieschopnosť podnikov po zavedení eura na Slovensku*. 2010. [online]. NÁRODNÁ BANKA SLOVENSKA c2010. [cit. 2010-26-09]. Dostupné také na WWW: <http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xbcr/euro/NBS_Konkurencieschopnost.pdf>.
73. MEZIVLÁDNÍ KONFERENCE O SPOLEČNÉM TRHU A EURATOMU, 1957. Smlouva o založení Evropského hospodářského společenství. Podepsány zakládajícími státy 25. 3. 1957. In *Smlouvy*. [online]. Poslední aktualizace 09/04/2010. [cit. 2010-03-06]. Dostupné také na WWW: <<http://eur-lex.europa.eu/cs/treaties/index.htm>>.

74. MINISTERSTVO FINANCÍ ČR, 2005. *Institucionální zajištění zavedení eura v České republice*. Schváleno vládou ČR 23. 11. 2005. [online]. c2010. [cit. 2010-26-05]. Dostupné také na WWW: <http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xbcr/euro/Institucionalni_zajisteni_eura_v_cr.pdf>.
75. MINISTERSTVO FINANCÍ ČR, 2010. *Konvergenční program České republiky*. Schváleno vládou ČR 8. 2. 2010. [online]. c2010. [cit. 2010-29-05]. Dostupné také na WWW: <http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/dokumenty_konvergen_program_cr.html>.
76. MINISTERSTVO FINANCÍ ČR, ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA, 2006. *Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou*. Schváleno vládou ČR 25. 10. 2006. [online]. c2010. [cit. 2010-26-05]. Dostupné také na WWW: <http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xbcr/euro/Vyhodnoceni_Maastricht_2006_pdf.pdf>.
77. MINISTERSTVO FINANCÍ ČR, ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA, 2009. *Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou*. Schváleno vládou ČR 21. 12. 2009. [online]. c2010. [cit. 2010-29-05]. Dostupné také na WWW: <http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xbcr/euro/Vyhodnoceni_Maastricht_2009_pdf.pdf>.
78. MINISTERSTVO FINANCÍ ČR, ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA, 2010. *Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou*. Schváleno vládou ČR 22. 12. 2010. [online]. c2003–2011 [cit. 2011-26-09]. Dostupné také na WWW: <http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/strategie_dokumenty/download/maastricht_vyhodnoceni_2010.pdf>.

79. MINISTERSTVO FINANCÍ ČR, ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA, 2011. *Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladěnosti ČR s eurozónou*. Schváleno vládou ČR 14. 12. 2011. [online]. c2012. [cit. 2012-03-06]. Dostupné také na WWW: <http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xbcr/euro/Vyhodnoceni_Maastricht_2011_pdf.pdf>.
80. MINISTERSTVO FINANCÍ ČR, NÁRODNÍ KOORDINAČNÍ SKUPINA PRO ZAVEDENÍ EURA V ČR, 2011. *Eurozóna*. [online]. c2012. [cit. 2012-14-03]. Dostupné také na WWW: <http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/euro_eurozona.html>.
81. MINISTERSTVO FINANCÍ ČR, NÁRODNÍ KOORDINAČNÍ SKUPINA PRO ZAVEDENÍ EURA V ČR, 2010. *Lotyšská vláda stanovila termín zavedení eura*. 7. 4. 2010. [online]. c2010. [cit. 2010-03-06]. Dostupné také na WWW: <http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/index_1411.html>.
82. MINISTERSTVO FINANCÍ SLOVENSKEJ REPUBLIKY, 2007a. *Duálne zobrazovanie cien tovarov a služieb*. [online]. c2007. [cit. 2010-26-09]. Dostupné také na WWW: <<http://www.euromena.sk/dualne-zobrazovanie-cien-tovarov-a-sluzieb/9432s>>.
83. MINISTERSTVO FINANCÍ SLOVENSKEJ REPUBLIKY, 2007b. *Semináre a školenia pre podnikateľ'ov*. [online]. c2007. [cit. 2010-26-09]. Dostupné také na WWW: <<http://www.euromena.sk/pripravte-sa-na-euro/1557s>>.
84. MINISTERSTVO FINANCÍ SLOVENSKEJ REPUBLIKY, 2007c. *Softvér a informačné systémy*. [online]. c2007. [cit. 2010-26-09]. Dostupné také na WWW: <<http://www.euromena.sk/softver-a-informacne-systemy/9430s>>.
85. MINISTERSTVO FINANCÍ SLOVENSKEJ REPUBLIKY, 2007d. *Účtovníctvo a výkazníctvo*. [online]. c2007. [cit. 2010-26-09]. Dostupné také na WWW: <<http://www.euromena.sk/uctovnictvo-a-vykaznictvo/9431s>>.
86. MINISTERSTVO FINANCÍ SLOVENSKEJ REPUBLIKY, 2007e. *Výpočet predzásobenia hotovosťou*. [online]. c2007. [cit. 2010-26-09]. Dostupné také na WWW: <<http://www.euromena.sk/vypocet-predzasobenia-hotovostou/9687s>>.

87. MINISTERSTVO FINANCIÍ SLOVENSKEJ REPUBLIKY, 2007f. *Prínosy zavedenia eura pre malé, stredné a veľké podniky*. [online]. c2007. [cit. 2010-26-09]. Dostupné také na WWW: <<http://www.euromena.sk/vplyv-zavedenia-eura-na-podnikatelsky-sektor/1556s>>.
88. MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU ČR, 2010. *Zpráva o vývoji malého a středního podnikání a jeho podpoře v roce 2009*. Květen 2010. Publikováno 12. 7. 2010. [online] c2005. [cit. 2010-22-08]. Dostupné také na WWW: <<http://www.mpo.cz/dokument76524.html>>.
89. MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU ČR, OPERAČNÍ PROGRAM PODNIKÁNÍ A INOVACE, 2010. *Příloha Páteřního manuálu OPPI. 05_01_M_Definice MSP, č. 7/1, 1. 3. 2010*. [online]. c1994-2010. [cit. 2010-10-05]. Dostupné také na WWW: <<http://www.czechinvest.org/data/files/definice-maleho-a-stredniho-podniku-1112-cz-296-cz.pdf>>.
90. MINISTRY OF FINANCE OF THE REPUBLIC OF LATVIA, 2012. *Ministry of Finance informs about the amended Latvia's National euro changeover plan and performed and planned tasks towards the euro introduction in Latvia*. 4. 9. 2012. [online]. c2008. [cit. 2012-09-05]. Dostupné také na WWW: <http://www.eiro.lv/eng/media/press_releases/239>.
91. MONTI, Mario, 2010. *A new Strategy for The Single Market*. 9. 5. 2010. [online]. c2005 [cit. 2010-29-08]. Dostupné také na WWW: <<http://www.mpo.cz/kalendar/download/71868/priloha004.pdf>>.
92. NÁRODNÁ BANKA SLOVENSKA, 2006. *Odhad možných vplyvov zavedenia eura na podnikateľ'ský sektor v SR*. 2006. [online]. c2010. [cit. 2010-25-09]. Dostupné také na WWW: <http://www.nbs.sk/_img/Documents/PUBLIK/06_kol2.pdf>.
93. NÁRODNÁ BANKA SLOVENSKA, MINISTERSTVO FINANCIÍ SLOVENSKEJ REPUBLIKY, 2008. *Národný plán zavedenia eura v Slovenskej republike. Aktualizácia apríl 2008*. Materiál schválila vláda Slovenskej republiky 16. 4. 2008. [online]. c2008. [cit. 2010-26-09]. Dostupné také na WWW: <http://www.euromena.sk/index/open_file.php?ext_dok=10057>.

94. NÁRODNÍ KOORDINAČNÍ SKUPINA PRO ZAVEDENÍ EURA V ČR, 2006. *Volba scénáře zavedení eura v České republice*. Schváleno vládou ČR 25. 10. 2006. [online]. c2005. [cit. 2010-05-07]. Dostupné také na WWW: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/Scenar_zavedeni_eura_CR.pdf>.
95. NÁRODNÍ KOORDINAČNÍ SKUPINA PRO ZAVEDENÍ EURA V ČR, 2007. *Národní plán zavedení eura v České republice*. Schváleno vládou ČR 11. 4. 2007. [online]. c2010. [cit. 2010-26-05]. Dostupné také na WWW: <http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/dokumenty_plan_zavedeni_cr.html>.
96. NÁRODNÍ KOORDINAČNÍ SKUPINA PRO ZAVEDENÍ EURA V ČR, 2008. *Zpráva o plnění Národního plánu zavedení eura v České republice*. Březen 2008. Schváleno vládou ČR 9. 4. 2008. [online]. c2010. [cit. 2010-28-05]. Dostupné také na WWW: <http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xbcr/euro/Zprava_o_plneni_np.pdf>.
97. NÁRODNÍ KOORDINAČNÍ SKUPINA PRO ZAVEDENÍ EURA V ČR, 2009. *Zpráva o plnění Národního plánu zavedení eura v České republice*. Březen 2009. Schváleno vládou ČR 30. 3. 2009. [online]. c2010. [cit. 2010-28-05]. Dostupné také na WWW: <http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xbcr/euro/Zprava_o_plneni_NP_2009.pdf>.
98. NÁRODNÍ KOORDINAČNÍ SKUPINA PRO ZAVEDENÍ EURA V ČR, 2010. *Zpráva o plnění Národního plánu zavedení eura v České republice*. Březen 2010. Schváleno vládou ČR 19. 4. 2010. [online]. c2010. [cit. 2010-28-05]. Dostupné také na WWW: <http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xbcr/euro/Zprava_o_pokroku_2010.pdf>.
99. NÁRODNÍ KOORDINAČNÍ SKUPINA PRO ZAVEDENÍ EURA V ČR, 2012. *Zpráva o činnosti Národní koordinační skupiny pro zavedení eura v České republice za období leden – prosinec 2011*. Leden 2012. Vzato na vědomí vládou ČR 15. 2. 2012 [online]. c2012. [cit. 2012-25-03]. Dostupné také na WWW: <http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xbcr/euro/Zprava_o_cinnosti_NKS_2011.pdf>.

100. ORGANIZAČNÍ VÝBOR NÁRODNÍ KOORDINAČNÍ SKUPINY PRO ZAVEDENÍ EURA V ČR, 2009. *Doporučené postupy při duálním označování spotřebitelských cen – pracovní verze*. 2009. [online]. c2010. [cit. 2010-23-09]. Dostupné také na WWW: <http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xbcr/euro/Doporucene_postupy_dualni_oznacovani_cen_pdf.pdf>.
101. PICHARDO-ALLISON, Raquel, 2010. Warning over Euro collapse. *Global Pensions*. London: Jul/Aug 2010. Iss. 137; pg. 44, 1 pgs. [online]. c2010. [cit. 2010-05-10]. Dostupné také komerčně na WWW: <<http://proquest.umi.com/pqdweb?index=0&did=2118489121&SrchMode=1&sid=1&Fmt=6&VInst=PROD&VType=PQD&RQT=309&VName=PQD&TS=1286395204&clientId=93687>>. ISSN 17433312
102. RADECKÝ, Alexandr, 2008. Slovenská ABRA je připravená na euro. In *CIO BUSINESS WORLD*. [online]. c2012. [cit. 2012-12-08]. Dostupné také na WWW: <<http://m.bw.cz/aktuality/slovenska-abra-je-pripravena-na-euro-2236>>.
103. SIBERT, Anne, 2010. *The EFSM and the EFSF: Now and what follows*. 8. 9. 2010. [online]. c2010. [cit. 2012-23-07]. Dostupné také na WWW: <<http://www.europarl.europa.eu/document/activities/cont/201009/20100908ATT81666/20100908ATT81666EN.pdf>>.
104. STORMWARE, 2012a. *Elektronický obchod*. [online]. c2012. [cit. 2012-12-08]. Dostupné také na WWW: <<https://www.stormware.cz/zc/eshop.aspx>>.
105. STORMWARE, 2012b. *Stormware – Pohoda – Varianty*. [online]. c2012. [cit. 2012-12-08]. Dostupné také na WWW: <<http://www.stormware.cz/pohoda/varianty.aspx>>.
106. SWIFT, 2012. *ISO 13616 IBAN Registry*. [online]. c2012. [cit. 2012-12-09]. Dostupné také na WWW: <http://www.swift.com/solutions/messaging/information_products/directory_products/iban_format_registry/index.page?lang=en>.

107. SYSTEMONLINE, 2012. *Ekonomické systémy pro malé a střední firmy*. [online]. c2012. [cit. 2012-12-08]. Dostupné také na WWW: <<http://www.systemonline.cz/prehledy-produktu/index.php?skup=1&kat=5&jak=tabulkove&start=&search=&razeni=374d&pole=&>>.
108. ŠTATISTICKÝ ÚRAD SLOVENSKEJ REPUBLIKY, 2009. *Štatistická správa o základných vývojových tendenciách v hospodárstve SR v roku 2008*. [online]. Marec 2009. [cit. 2012-10-11]. Dostupné také na WWW: <http://portal.statistics.sk/files/Odbory/odb_410/el_publicacie/Vladna-sprava/Statisticka_sprava_2008.pdf>.
109. ŠTATISTICKÝ ÚRAD SLOVENSKEJ REPUBLIKY, 2010. *Štatistická správa o základných vývojových tendenciách v hospodárstve SR v roku 2009*. [online]. Marec 2010. [cit. 2012-10-11]. Dostupné také na WWW: <http://portal.statistics.sk/files/Odbory/odb_410/el_publicacie/Vladna-sprava/statisticka-sprava_2009.pdf>.
110. ŠTATISTICKÝ ÚRAD SLOVENSKEJ REPUBLIKY, 2012. *Archív – maloobchod*. [online]. Posledná aktualizácia 07. 05. 2008. [cit. 2012-10-11]. Dostupné také na WWW: <<http://portal.statistics.sk/showdoc.do?docid=5501>>.
111. URBAN, Luděk, 2002. Je vnitřní trh Evropské unie dokončen? 11. 6. 2002. In *Institut pro evropskou politiku EUROPEUM*. [online]. c2010. [cit. 2010-03-06]. Dostupné také na WWW: <http://www.europeum.org/disp_article.php?aid=510>.
112. URBAN, Luděk, 2010. Vnitřní trh EU. In *EUROSKOP.CZ*. [online]. c2005-10 Vláda České republiky. [cit. 2010-03-06]. Dostupné také na WWW: <<http://www.euroskop.cz/8744/sekce/vnitri-trh-pro-21-stoleti/#>>.
113. VAŠÍČKOVÁ, Anna, 2006. *Analýza dopadu přijetí eura na ekonomické sektory spadající do gesce MPO (podrobná zpráva)*. 3. 8. 2006. [online]. MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU ČR c2005. [cit. 2010-25-09]. Dostupné také na WWW: <<http://www.mpo.cz/dokument20732.html>>.

114. VLÁDA ČR, ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA, 2003. *Strategie přistoupení České republiky k eurozóně*. Vydáno 30. 9. 2003. Schváleno vládou ČR 13. 10. 2003. [online]. c2010. [cit. 2010-26-05]. Dostupné také na WWW: <http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xbcr/euro/Strategie_pristoupeni_Ceske_republiky_k_eurozone_2003.pdf>.
115. VLÁDA ČR, ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA, 2007. *Aktualizovaná strategie přistoupení České republiky k eurozóně*. Schváleno vládou ČR 29. 8. 2007. [online]. c2010. [cit. 2010-26-05]. Dostupné také na WWW: <http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/dokumenty_strategie_cr_uero_zony.html>.
116. ZLÁMALOVÁ, Lenka, 2012. *Moje vláda se k paktu nepřidá*. 1. 2. 2012. [online]. c1991–2012. [cit. 2012-23-07]. Dostupné také na WWW: <<http://www.ods.cz/clanek/717-moje-vlada-se-k-paktu-neprida>>.

11 Seznamy

11.1 Seznam grafů

<i>Graf 1: Vývoj nominálního měnového kurzu CZK/EUR.....</i>	<i>47</i>
<i>Graf 2: Růst HDP v ČR a eurozóně (v % meziročně, sezonně očištěno).....</i>	<i>54</i>
<i>Graf 3: Odhadovaná výška celkových nákladů na zavedení eura u MSP.....</i>	<i>93</i>

11.2 Seznam obrázků

<i>Obr. 1: Scénář velkého třesku nebo - li Big Bang.....</i>	<i>41</i>
<i>Obr. 2: Euro a ekonomický růst.....</i>	<i>60</i>

11.3 Seznam použitých zkratek

AMPS ČR – Asociace malých a středních podniků a živnostníků České republiky
ARES - Administrativní registr ekonomických subjektů
BIC - Bank Identifier Code – Identifikační kód banky
CitiFX – Citi foreign exchange
CPI – Consumer price index - index spotřebitelských cen
CRM - Customer relationship management – systém pro řízení vztahů se zákazníky
CZK – Czech crown - Kč - Koruna česká
ČR – Česká republika
ČNB – Česká národní banka
ČS – Česká spořitelna, a.s.
ČSOB – Československá obchodní banka, a.s.
ČSÚ – Český statistický úřad
ČTK – Česká tisková kancelář
DPH – daň z přidané hodnoty
EC – European Commission – Evropská komise
ECB – Evropská centrální banka
ECOFIN – Economic and Financial Affairs Council - Rada ministrů pro ekonomické a finanční záležitosti
EFSF – European Financial Stability Facility - Evropský nástroj finanční stability
EFSM – European Financial Stabilisation Mechanism - Evropský mechanismus finanční stabilizace
EHP – Evropský hospodářský prostor
ESM – European Stability Mechanism - Evropský stabilizační mechanismus
EMU – Evropská měnová unie

ERM II – European Exchange Rate Mechanism II - Evropský mechanismus směnných kurzů II
ERP - Enterprise Resource Planning – podnikový informační systém
ES – Evropská společenství
EU – Evropská unie
EUR - € - euro
Euratom – Evropské společenství pro atomovou energii
EUROSTAT – Evropský statistický úřad
ext. – externí
FAP – faktura přijatá
FAV – faktura vydaná
FX forward – foreign exchange forward – měnový forward
HDP – hrubý domácí produkt
HKČR – Hospodářská komora České republiky
HMU – hospodářská a měnová unie
IBAN – International Bank Account Number – Mezinárodní formát čísla účtu
IT – informační technologie
JEA – Jednotný evropský akt
KB – Komerční banka, a.s.
kurz. - kurzový
max. - maximálně
MF ČR – Ministerstvo financí ČR
MF SR – Ministerstvo financí SR
mil. – milion
min. - minimálně
MPO ČR – Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky
MS Excel – Microsoft Excel
MSP – malé a střední podniky
NKS – Národní koordinační skupina pro zavedení eura v České republice
Obr. – obrázek
OON – ostatní osobní náklady
OSVČ – osoba samostatně výdělečně činná
p. b. – procentní bod
PIIGS – Portugalsko, Irsko, Itálie, Řecko, Španělsko
PwC – PricewaterhouseCoopers
PZI – Přímé zahraniční investice
SaaS – Software as Service – ekonomický systém jako služba
SBA – The Small Business Act
SEPA – Single Euro Payment Area - Jednotná oblast pro platby v eurech
SHA – shared – sdílené - každý hradí poplatky své bance
SKK – Slovak Koruna - Sk – Slovenská koruna

SME Union Czech Republic – Unie malých a středních podniků České republiky
 SR – Slovenská republika
 SW – software
 Tab. - tabulka
 UEAPME – European Association of craft, small and medium-sized enterprises -
 Evropská asociace malých a středních podniků a živnostníků
 VBÚ – výpis z účtu
 XML - Extensible Markup Language - rozšiřitelný značkovací jazyk – soubor
 využívaný pro posílání zpráv mezi různými informačními systémy
 zahr. – zahraniční
 Země V4 - Země Visegrádské čtyřky: Česko, Slovensko, Polsko a Maďarsko

11.4 Seznam tabulek

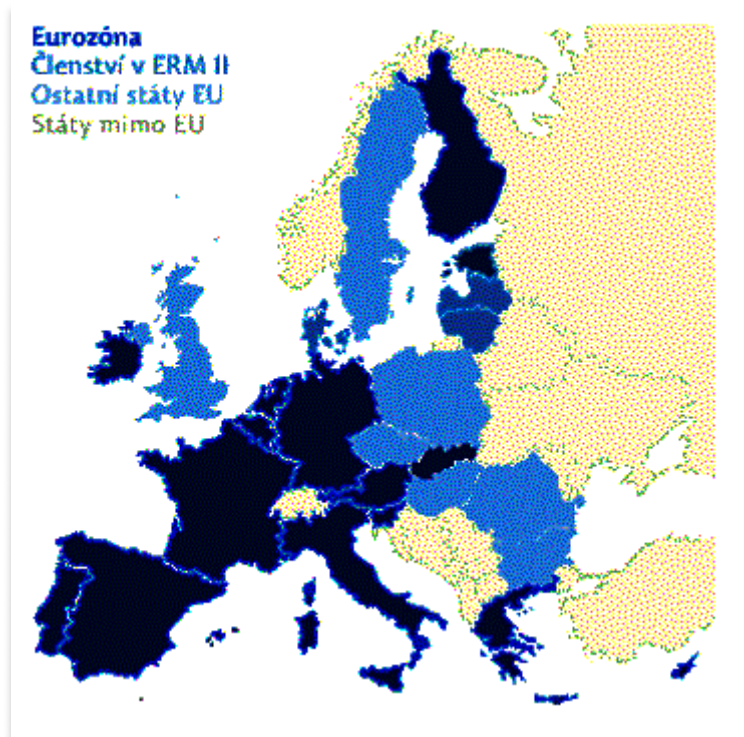
<i>Tab. 1: Unifikace definice MSP při podpoře MSP</i>	15
<i>Tab. 2: Podíl MSP na vybraných makroekonomických ukazatelích (v %)</i>	29
<i>Tab. 3: Plánovaný termín vstupu ostatních zemí EU do eurozóny</i>	38
<i>Tab. 4: Hlavní rozdíly mezi jednotlivými scénáři</i>	40
<i>Tab. 5: Inflační kritérium (růst v %)</i>	44
<i>Tab. 6: Úrokové kritérium (růst v %)</i>	46
<i>Tab. 7: Kritérium rozpočtového deficitu (v % HDP)</i>	49
<i>Tab. 8: Kritérium veřejného dluhu (v % HDP)</i>	50
<i>Tab. 9: HDP na jednoho obyvatele v paritě kupní síly (v %)</i>	52
<i>Tab. 10: Vývoj cenové hladiny (v %)</i>	53
<i>Tab. 11: Klasifikace přínosů a nákladů zavedení eura v případě ČR</i>	56
<i>Tab. 12: Přínosy zavedení eura podnikovému sektoru</i>	75
<i>Tab. 13: Odhad nákladů na zavedení eura pro podnikový sektor na Slovensku</i>	80
<i>Tab. 14: Náklady zavedení eura pro podnikový sektor</i>	82
<i>Tab. 15: Odhadovaná částka celkových nákladů na zavedení eura u MSP</i>	92
<i>Tab. 16: Bankovní poplatky spojené s běžným účtem v EUR</i>	110
<i>Tab. 17: Bankovní poplatky spojené s bezhotovostním zahraničním platebním stykem v EUR v rámci SEPA</i>	111
<i>Tab. 18: Měsíční bankovní poplatky spojené s vedením devizového účtu a hotovostními operacemi v EUR</i>	113

<i>Tab. 19: Měsíční bankovní poplatky spojené s vedením devizového účtu, bezhotovostním zahraničním platebním stykem v rámci SEPA a hotovostními operacemi v EUR</i>	<i>115</i>
<i>Tab. 20: Vybrané charakteristiky nástroje zajištění proti kurzovému riziku - forward.....</i>	<i>117</i>
<i>Tab. 21: Výpočet kurzového rozdílu na devizovém účtu v EUR</i>	<i>123</i>
<i>Tab. 22: Výpočet kurzového rozdílu ve valutové pokladně v EUR</i>	<i>123</i>
<i>Tab. 23: Přehled pohledávek a závazků.....</i>	<i>125</i>
<i>Tab. 24: Výpočet kurzového rozdílu</i>	<i>125</i>
<i>Tab. 25: Ekonomické systémy pro MSP</i>	<i>134</i>
<i>Tab. 26: Ceny jednorázových licencí ekonomických systémů.....</i>	<i>136</i>
<i>Tab. 27: Způsob řešení duálního oceňování a zavedení eura jako národní měny.</i>	<i>137</i>
<i>Tab. 28: Odhadované náklady na IT - OSVČ poskytující instalátéřské služby</i>	<i>140</i>
<i>Tab. 29: Odhadované náklady na IT - restaurace ve Středočeském kraji</i>	<i>141</i>
<i>Tab. 30: Odhadované náklady na duální oceňování a duální oběh - OSVČ poskytující instalátéřské služby</i>	<i>145</i>
<i>Tab. 31: Odhadované náklady na duální oceňování a duální oběh – restaurace ve Středočeském kraji</i>	<i>146</i>
<i>Tab. 32: Odhadované náklady na duální oceňování a duální oběh – restaurace v příhraniční oblasti.....</i>	<i>147</i>
<i>Tab. 33: Odhadované náklady na duální oceňování a duální oběh - výrobní podnik</i>	<i>147</i>

12 Přílohy

<i>Příloha 1: Mapa eurozóny</i>	179
<i>Příloha 2: Duální označování cen</i>	180
<i>Příloha 3: Duální zobrazování cen na pokladničních blocích</i>	185
<i>Příloha 4: SERVIS 24 Internetbanking – přeshraniční platební příkaz</i>	186
<i>Příloha 5: SEPA platební příkaz České spořitelny, a.s.</i>	187
<i>Příloha 6: Demo služby ČSOB InternetBanking 24 – SEPA Převod.....</i>	188
<i>Příloha 7: Demo služby ČSOB BusinessBanking 24 – SEPA Převod</i>	189
<i>Příloha 8: Demoverze mojebanka.....</i>	190
<i>Příloha 9: Demoverze Mojebanka Business – SEPA EuroPlatba</i>	191

Příloha 1: Mapa eurozóny

Zdroj: Ministerstvo financí ČR; Národní koordinační skupina pro zavedení eura v ČR. 2011.

Příloha 2: Duální označování cen

- Duální cenovka kusového výrobku s vyhraněným vizuálním rozlišením hlavní a orientační měny.

Před zavedením eura

PILSNER URQUELL 0,5L
LEZAK SKL

18, ⁹⁰_{Kc} 0,77 € (zal. 0,12 €)

zaloha 3 Kc

Jednotková cena 37,80 Kc/l – 1,54 €/l

8594404110110

Po zavedení eura

PILSNER URQUELL 0,5L
LEZAK SKL

0, ⁷⁷_€ 18,92 Kc (zal. 2,95 Kc)

zaloha 0,12 €

Jednotková cena 1,54 €/l – 37,82 Kc/l

8594404110110

- Duální cenovka kusového výrobku s nevyhraněným vizuálním rozlišením hlavní a orientační měny.

Před i po zavedení eura

PILSNER URQUELL 0,5L
LEZAK SKL

18, ⁹⁰_{Kc} 0, ⁷⁷_€

zaloha 3 Kc zaloha 0,12 €

Jednotková cena 37,80 Kc/l – 1,54 €/l

8594404110110

Před i po zavedení eura

PILSNER URQUELL 0,5L
LEZAK SKL

18, ⁹⁰_{Kc} + zaloha 3 Kc

0, ⁷⁷_€ + zaloha 0,12 €

Jednotková cena 37,80 Kc/l – 1,54 €/l

8594404110110

- Duální cenovka množstevního výrobku.

Před zavedením eura			Po zavedení eura		
XXX s.r.o. Maso chlazené Kuřecí			XXX s.r.o. Maso chlazené Kuřecí		
Spotřebujte do: 25.11.20??			Spotřebujte do: 1.2.20??		
Hmotnost		Kč	Hmotnost		€
1,558kg		104,40	1,558kg		4,25
Kč/kg	€/kg	€	€/kg	Kč/kg	Kč
67,-	2,73	4,25	2,73	67,07	104,41

- Duální ceník a přepočítací tabulka.

Ceník služeb kadeřnictví
Kurz 1 € = 24,5670 Kč

	Krátké vlasy		Střední vlasy		Dlouhé vlasy	
	Kč	€	Kč	€	Kč	€
Mytí a regenerace vlasů, foukaná, styling, lak	290,-	11,80	340,-	13,84	390,-	15,87
Mytí a regenerace vlasů, střih, foukaná, styling, lak	390,-	15,87	440,-	17,91	490,-	19,95
Melír náročný, mytí, regenerace, střih, foukaná, lak	840,-	34,19	940,-	38,26	1040,-	42,33
Žehlení vlasů	40,-	1,63	60,-	2,44	80,-	3,26
Mytí vlasů, střih strojkem, foukaná	150,-	6,11	150,-	6,11	150,-	6,11

Přepočítací tabulka cen nabízeného sortimentu
1 € = 24,5670 Kč

Kč	€	Kč	€	Kč	€
57	2,32	177	7,20	358	14,57
72	2,93	189	7,69	367	14,94
87	3,54	198	8,06	397	16,16
99	4,03	217	8,83	409	16,65
119	4,84	219	8,91	427	17,38
134	5,45	229	9,32	449	18,28
135	5,50	238	9,69	467	19,01
143	5,82	249	10,14	500	20,35
146	5,94	268	10,91	509	20,72
162	6,59	277	11,28	539	21,94

- Duální účtenka.

Před zavedením eura

Vystaveno: 25.10.20??	
ZZZ s.r.o.	
naběračka nerez	99,00
váleček na těsto	119,00
vticka	26,00
stěrka silikonová	69,00
obracečka	23,00
věšák	53,00
Cena celkem: 389,00 CZK	
Přepočítací koef. 1EUR = 24,5670 CZK	
Informativní přepočet: 15,83 EUR	
<i>Děkujeme Vám za Váš nákup</i>	

Po zavedení eura

Vystaveno: 17.1.20??	
ZZZ s.r.o.	
naběračka nerez	4,03
váleček na těsto	4,84
vticka	1,06
stěrka silikonová	2,81
obracečka	0,94
věšák	2,16
Cena celkem: 15,84 EUR	
Přepočítací koef. 1EUR = 24,5670 CZK	
Informativní přepočet: 389,14 CZK	
<i>Děkujeme Vám za Váš nákup</i>	

- Duální účtenka s mezisoučtem.

Před zavedením eura

YYY s.r.o.	
4x 1490,00	
židle	5960,00
sedák	169,00
sac	12,00
 Součet	 6141,00
 Sleva 15 %	 921,15 CZK
 Celkem	 5 219,85 CZK
Přepočítací koef. 1EUR = 24,5670 CZK	
Informativní přepočet: 212,47 EUR	
<i>Děkujeme, přijďte zas ...</i>	

Po zavedení eura

YYY s.r.o.	
4x 60,65	
židle	242,60
sedák	6,88
sac	0,49
 Součet	 249,97
 Sleva 15 %	 37,50 EUR
 Celkem	 212,47 EUR
Přepočítací koef. 1EUR = 24,5670 CZK	
Informativní přepočet: 5 219,75 CZK	
<i>Děkujeme, přijďte zas ...</i>	

- Duální účtenka s dvojitým kurzem.

Před zavedením eura

WW s.r.o.	
Saxofon stříbrný v krabici	
	1*229,00 = 229,00 Kč
Bubínek	
	1* 499,00 = 499,00 Kč
Nádobí porcelán	
	1*229,00 = 229,00 Kč
Celkem	957,00 Kč
Přepočítací koef. 1EUR = 24,5670 CZK	
Informativní přepočet: 38,95 EUR	
Celkem 957,00 Kč	
Náš kurz 1EUR = 23,30 CZK	
Celkem 41,07 €	
<i>Děkujeme, přijďte zas ...</i>	

Zdroj: Organizační výbor Národní koordinační skupiny pro zavedení eura v ČR, 2009.

Pozn.: Ilustrativní příklady počítají s fiktivním kurzem 1 € = 24,5670 Kč. Nejedná se o oficiálně předpokládaný budoucí přepočítací koeficient.

Příloha 3: Duální zobrazování cen na pokladničních blocích

Duálne zobrazovanie cien na pokladničných blocích																																																																																																																																					
<p>do 31.12.2008</p> <p>Euro-2100TE Obchod s potravinami Bratislava IČO: DIČ:</p> <p>Ďakujeme za návštevu D O V I D E N I A</p> <p>08:22:21 Uto. 13-11-2007 01-0003 POKLADNÍK1</p> <table border="0"> <tr><td>CHLIEB BIELY</td><td>I</td><td></td></tr> <tr><td>1*30.00</td><td></td><td>=30.00</td></tr> <tr><td>CHLIEB TMAVY</td><td>I</td><td></td></tr> <tr><td>1*28.00</td><td></td><td>=28.00</td></tr> <tr><td>CHLIEB Prašev</td><td>I</td><td></td></tr> <tr><td>1*33.00</td><td></td><td>=33.00</td></tr> <tr><td>ROZOK</td><td>I</td><td></td></tr> <tr><td>1*1.50</td><td></td><td>=1.50</td></tr> <tr><td>SATOCKA</td><td>I</td><td></td></tr> <tr><td>1*5.80</td><td></td><td>=5.80</td></tr> <tr><td>MEDZISUCET</td><td></td><td>98.30</td></tr> <tr><td colspan="3">-----</td></tr> <tr><td>ZDAN. DPH19%</td><td></td><td>98.30</td></tr> <tr><td>NETTO DPH19%</td><td></td><td>82.61</td></tr> <tr><td>DPH19%</td><td></td><td>15.69</td></tr> <tr><td>NETTO SPOLU</td><td></td><td>82.61</td></tr> <tr><td>DPH SPOLU</td><td></td><td>15.69</td></tr> <tr><td>CELKOM V SKK</td><td></td><td>98.30</td></tr> <tr><td colspan="3">-----</td></tr> <tr><td>CELKOM V EUR</td><td></td><td>3.02</td></tr> <tr><td>1 EUR = 32.5000 SKK</td><td></td><td></td></tr> <tr><td>HOTOVOST V SKK</td><td></td><td>98.30</td></tr> </table> <p>Konverzný kurz na 4 desatinné miesta</p> <p>Platba v Skk</p>	CHLIEB BIELY	I		1*30.00		=30.00	CHLIEB TMAVY	I		1*28.00		=28.00	CHLIEB Prašev	I		1*33.00		=33.00	ROZOK	I		1*1.50		=1.50	SATOCKA	I		1*5.80		=5.80	MEDZISUCET		98.30	-----			ZDAN. DPH19%		98.30	NETTO DPH19%		82.61	DPH19%		15.69	NETTO SPOLU		82.61	DPH SPOLU		15.69	CELKOM V SKK		98.30	-----			CELKOM V EUR		3.02	1 EUR = 32.5000 SKK			HOTOVOST V SKK		98.30	<p>od 1.1.2009</p> <p>Euro-2100TE Obchod s potravinami Bratislava IČO: DIČ:</p> <p>Ďakujeme za návštevu D O V I D E N I A</p> <p>09:10:34 Str. 16-11-2007 01-0003 POKLADNÍK1</p> <table border="0"> <tr><td>CHLIEB BIELY</td><td>I</td><td></td></tr> <tr><td>1*0.90</td><td></td><td>=0.90</td></tr> <tr><td>CHLIEB TMAVY</td><td>I</td><td></td></tr> <tr><td>1*0.86</td><td></td><td>=0.86</td></tr> <tr><td>CHLIEB Prašev</td><td>I</td><td></td></tr> <tr><td>1*1.01</td><td></td><td>=1.01</td></tr> <tr><td>ROZOK</td><td>I</td><td></td></tr> <tr><td>1*0.05</td><td></td><td>=0.05</td></tr> <tr><td>SATOCKA</td><td>I</td><td></td></tr> <tr><td>1*0.17</td><td></td><td>=0.17</td></tr> <tr><td>MEDZISUCET</td><td></td><td>2.99</td></tr> <tr><td colspan="3">-----</td></tr> <tr><td>ZDAN. DPH19%</td><td></td><td>2.99</td></tr> <tr><td>NETTO DPH19%</td><td></td><td>2.51</td></tr> <tr><td>DPH19%</td><td></td><td>0.48</td></tr> <tr><td>NETTO SPOLU</td><td></td><td>2.51</td></tr> <tr><td>DPH SPOLU</td><td></td><td>0.48</td></tr> <tr><td>CELKOM V EUR</td><td></td><td>2.99</td></tr> <tr><td colspan="3">-----</td></tr> <tr><td>CELKOM V SKK</td><td></td><td>97.18</td></tr> <tr><td>1 EUR = 32.5000 SKK</td><td></td><td></td></tr> <tr><td>HOTOVOST V EUR</td><td></td><td>2.99</td></tr> </table> <p>Konverzný kurz na 4 desatinné miesta</p> <p>Platba možná v EUR aj v SKK (do 16.1.2009), výdavok je v EUR</p>	CHLIEB BIELY	I		1*0.90		=0.90	CHLIEB TMAVY	I		1*0.86		=0.86	CHLIEB Prašev	I		1*1.01		=1.01	ROZOK	I		1*0.05		=0.05	SATOCKA	I		1*0.17		=0.17	MEDZISUCET		2.99	-----			ZDAN. DPH19%		2.99	NETTO DPH19%		2.51	DPH19%		0.48	NETTO SPOLU		2.51	DPH SPOLU		0.48	CELKOM V EUR		2.99	-----			CELKOM V SKK		97.18	1 EUR = 32.5000 SKK			HOTOVOST V EUR		2.99
CHLIEB BIELY	I																																																																																																																																				
1*30.00		=30.00																																																																																																																																			
CHLIEB TMAVY	I																																																																																																																																				
1*28.00		=28.00																																																																																																																																			
CHLIEB Prašev	I																																																																																																																																				
1*33.00		=33.00																																																																																																																																			
ROZOK	I																																																																																																																																				
1*1.50		=1.50																																																																																																																																			
SATOCKA	I																																																																																																																																				
1*5.80		=5.80																																																																																																																																			
MEDZISUCET		98.30																																																																																																																																			

ZDAN. DPH19%		98.30																																																																																																																																			
NETTO DPH19%		82.61																																																																																																																																			
DPH19%		15.69																																																																																																																																			
NETTO SPOLU		82.61																																																																																																																																			
DPH SPOLU		15.69																																																																																																																																			
CELKOM V SKK		98.30																																																																																																																																			

CELKOM V EUR		3.02																																																																																																																																			
1 EUR = 32.5000 SKK																																																																																																																																					
HOTOVOST V SKK		98.30																																																																																																																																			
CHLIEB BIELY	I																																																																																																																																				
1*0.90		=0.90																																																																																																																																			
CHLIEB TMAVY	I																																																																																																																																				
1*0.86		=0.86																																																																																																																																			
CHLIEB Prašev	I																																																																																																																																				
1*1.01		=1.01																																																																																																																																			
ROZOK	I																																																																																																																																				
1*0.05		=0.05																																																																																																																																			
SATOCKA	I																																																																																																																																				
1*0.17		=0.17																																																																																																																																			
MEDZISUCET		2.99																																																																																																																																			

ZDAN. DPH19%		2.99																																																																																																																																			
NETTO DPH19%		2.51																																																																																																																																			
DPH19%		0.48																																																																																																																																			
NETTO SPOLU		2.51																																																																																																																																			
DPH SPOLU		0.48																																																																																																																																			
CELKOM V EUR		2.99																																																																																																																																			

CELKOM V SKK		97.18																																																																																																																																			
1 EUR = 32.5000 SKK																																																																																																																																					
HOTOVOST V EUR		2.99																																																																																																																																			

Zdroj: Ministerstvo financií Slovenskej republiky, 2007a.

Pozn.: Konverzní kurz na paragonech je uveden pouze jako příklad, v době vydání nebyl ještě oficiální konverzní kurz znám.

Příloha 4: SERVIS 24 Internetbanking – přeshraniční platební příkaz

The screenshot shows a web browser window with the URL <https://www.servis24.cz/demo-s24/lb/base/sipo/cpocb/create?execution>. The page title is "Zadání přeshraniční platby v EUR - krok 1 ze 2". The interface includes a navigation menu with options: ÚČTY, SPOŘENÍ, ÚVĚRY, INVESTOVÁNÍ, POJIŠTĚNÍ. The left sidebar lists account management options: PŘEHLED ÚČTŮ, KARTY, HISTORIE, JEDNORÁZOVÉ PLATBY (Domácí platba, Přeshraniční platba v EUR, Zahraníční platba, Hromadná platba, Inkasní platba, Čekající platby, Import plateb), TRVALÉ PLATBY, MOBILNÍ PLATBY, ŠABLONY PLATEB. The main content area is titled "Zadání přeshraniční platby v EUR - krok 1 ze 2" and contains the following form fields:

Zadání přeshraniční platby v EUR - krok 1 ze 2	
Zaplatit z účtu *	2326573123 (CZK) - Osobní
Plátce	
Název účtu plátce *	Tomáš Spořitelní
Ulice *	Pod Javorem 15
Město *	Brno
Příjemce	
Výběr šablony	
IBAN příjemce *	DE89370400440532013000
Název účtu příjemce *	Sparkasse
Ulice	Johannstrasse
Město	München

Zdroj: Česká spořitelna, a.s., 2012d.

Příloha 5: SEPA platební příkaz České spořitelny, a.s.

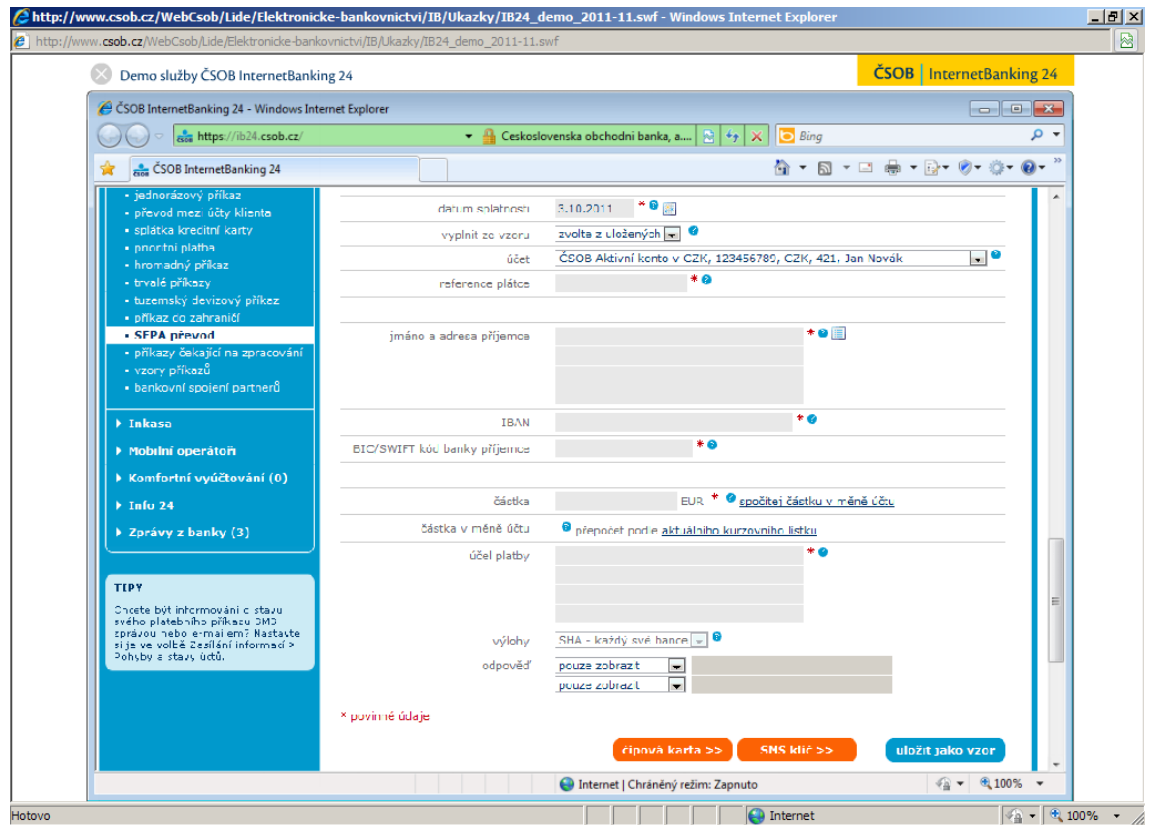
The screenshot shows a Microsoft Word document with a form for a SEPA payment order. The form is titled "SEPA převod / Přeshraniční převod v EUR" and "SEPA Credit Transfer / Cross-border Transfer in EUR". The form is divided into several sections:

- Sender Information:**
 - Príkazce - název účtu - Originator Customer - Account Name
 - Príkazce - číslo účtu - Originator Customer - Account Number
 - Příjemce - název účtu - Beneficiary - Account Name
 - Příjemce - číslo účtu - Beneficiary - IBAN
- Payment Details:**
 - Průběh SWIFT bankovního příjmu - RUC/SWIFT - Číslo převodu v EUR - Amount in EUR - Datum splatnosti - Due Date
 - Účal úhrady - úřad pro příjmy - Purpose of Payment - Identification for Beneficiary
- Additional SEPA Fields:**
 - Reference příjmu - Originator's Reference
 - Kód příkazce - Originator Identification Code
 - Kód příjemce - Beneficiary Identification Code
- Other Fields:**
 - Podpis(y) podle podpisového vzoru - Signature(s)
 - Razítko pokud je součástí podpisového vzoru - Stamp
 - Číslo mobilního telefonu pro zaslání SMS o případném neprovedení úhrady - Mobile phone number for delivery of an information message in case of non-execution of your payment

A tooltip is visible over the "Typ příjemce" field, stating: "Typ Pokud bylo vyplněno pole 'Kód příjemce', uveďte o jaký typ identifikačního údaje se jedná (zvolte jednu z hodnot z rozbalovacího menu)." The form is displayed in a Microsoft Word window with the title "Příkaz" and a zoom level of 115%.

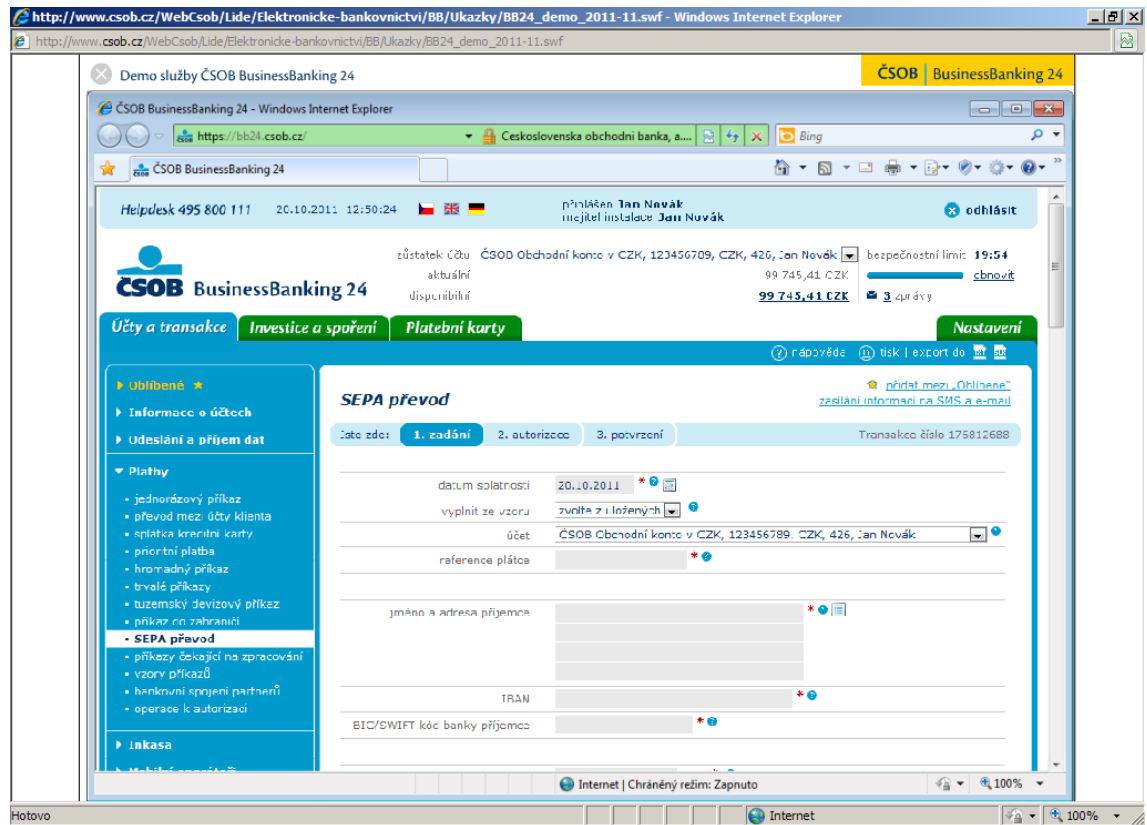
Zdroj: Česká spořitelna, a.s., 2012c

Příloha 6: Demo služby ČSOB InternetBanking 24 – SEPA Převod

Zdroj: ČSOB. 2011a.

Příloha 7: Demo služby ČSOB BusinessBanking 24 – SEPA Převod

Zdroj: ČSOB, 2009.

Příloha 8: Demoverze mojobanka

mojobanka - Windows Internet Explorer
http://www.mojobanka.cz/demo/mb/cz/index.html

Soubor Úpravy Zobrazit Oblíbené položky Nástroje Nápověda

AVG Vyhledávání... Bezpečná Počasí Facebook Speedtest

mojobanka

KB **mojobanka** DEMOVERZE

Váš certifikát vyprší dne 25.08.2011 v 00:00
Prodloužit platnost

Aktuální klient: (KOUDELKA FRANTIŠEK)
Aktuální účet: Demo učet (12-34567890/0100)
Číslo účtu: 12-34567890 Měna účtu: CZK
Název účtu: KOUDELKA FRANTIŠEK Limit: 100 000,00 CZK

Vaše poslední přihlášení: 30.06.2010 10:22:59
Vaším bankovním poradcem je Kamila Beránková
siednat schůzku v bance

Oblíbené
• Příkaz k úhradě v CZK
• Transakční historie

Hlavní menu
Přehled účtů
Platební příkazy
• Příkaz k úhradě v CZK
• Příkaz k úhradě v CM
• Zahraniční platba
SEPA EuroPlatba
• Příkaz k inkasu
• Pravidelné platby
• Příkazy k autorizaci
• Přehled příkazů
• Šablony příkazů
Mobilní služby
Dávkové příkazy
Tržní příkazy

Na vrub účtu: 12-34567890/0100 Ze šablony: Vyberte šablonu

Jméno/název příkazce: KOUDELKA FRANTIŠEK
Účet plátce v IBAN: CZ51010000000012-34567890

Vyplatě šekem: Ne Banka příjemce vybrat z číselníku Vyběr banky
Příjemce: SWIFT kód/BIC:
Účet příjemce v IBAN: Země: -- vyberte zemi --
Jméno, název: Název:
Ulice (P.O.BOX): Město:
Město, PSČ: Ulice:
Země: -- vyberte zemi -- NCC kód:

Částka: Měna: EUR Kalkulačka měn Poplatek: Účet pro poplatky: SLV 12-34567890/0100
Platbu proved'te: Datum splatnosti: 30.07.2010
Reference plátce: Důvod platby:

Zdroj: Komerční banka, 2010a.

Příloha 9: Demoverze Mojebanka Business – SEPA EuroPlatba

mojebanka - Windows Internet Explorer
http://www.mojebanka.cz/demo/mbbiz/cz/index.html

Soubor Úpravy Zobrazit Oblíbené položky Nástroje Nápověda

AVG Vyhledávání... Bezpečná Počasí Facebook Speedtest

mojebanka Aktuální klient (KOUDELKA FRANTIŠEK)

KB MojeBanka Business **Váš certifikát vyprší dne 25.08.2011 v 00:00** Aktuální účet (12-34567890/0100)
Prodloužit platnost Změnit heslo Číslo účtu: 12-34567890 Měna účtu: CZK
Název účtu: KOUDELKA FRANTIŠEK Limit: 100 000,00 CZK

Vaše poslední přihlášení: 30.06.2010 10:22:59

Vášim bankovním poradcem je [sjednat schůzku v bance](#)

Oblíbené

- Příkaz k úhradě v CZK
- Transakční historie

Hlavní menu

- Přehled účtů
- Platební příkazy
 - Příkaz k úhradě v CZK
 - Příkaz k úhradě v CM
 - Zahraniční platba
 - SEPA EuroPlatba**
 - Příkaz k inkasu
 - Pravidelné platby
 - Příkazy k autorizaci
 - Přehled příkazů
 - Šablony příkazů
- Mobilní služby
- Dávkové příkazy
- Trvalé příkazy

SEPA EuroPlatba nápověda

Na vrub účtu: 12-34567890/0100 Ze šablony: Vyberte šablonu

Jméno/název příkazce: **KOUDELKA FRANTIŠEK**

Účet plátce v IBAN: CZ51010000000012-34567890

Vyplatte šekem: Ne Ano

Banka příjemce vybrat z číselníku **Výběr banky**

Příjemce: SWIFT kód/BIC:

Účet příjemce v IBAN: Země:

Jméno, název: Název:

Ulice (P.O.BOX): Město:

Město, PSČ: Ulice:

Země: NCC kód:

Částka: Měna: EUR **Kalkulačka měn** Poplatek: Účet pro poplatky: SLV

Platbu proveďte: Datum splatnosti: 30.07.2010

Expres

Hotovo Internet 100%

Zdroj: Komerční banka, 2010b.